

બ્રિક્સ બિઝનેસ ફોરમ

PSLV C-49 રોકેટ દ્વારા EOS-1 સેટેલાઈટ લોન્ચ

પ્રધાનમંત્રી SVANidhi યોજના

સંપાદકની કલમે

વર્તમાન પ્રવાહો એ કોઈપણ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે મહત્વનો ભાગ ભજવે છે. વર્તમાન પ્રવાહો પરીક્ષા માટે અગત્યતા ધરાવે છે પરંતુ તેનું ક્ષેત્ર એટલું વિશાળ છે કે પ્રશ્નો કોઈપણ ઘટના આધારીત પૂછવામાં આવતા હોય છે. વર્તમાન પ્રવાહોની આ અનિશ્ચિતતા દૂર કરી, વિદ્યાર્થીઓને એક જ સ્ત્રોતમાંથી તૈયારી કરવાની મહેનત થાય અને સમયમાં પણ બચાવ થાય તે આધારે જ 'ICE Miracle' નામનું આ મેગેઝિન તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. જે દર 15 દિવસે પ્રકાશિત કરવામાં આવશે.

વર્ષ 2017થી લેવામાં આવતી GPSCની બધી જ પરીક્ષાઓના વર્તમાન પ્રવાહોના પ્રશ્નોનું વિશ્લેષણ કર્યા બાદ GPSC દ્વારા આવરી લેવામાં આવતા તમામ પાસાઓને આ મેગેઝિન અંતર્ગત આવરી લેવામાં આવેલ છે. GPSC દ્વારા લેવામાં આવતી પરીક્ષા માટે રાષ્ટ્રીય તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓનું વિશ્લેષણ કરવાની જરૂરીયાત રહેતી હોય છે અને વિશ્લેષણનું કૌશલ્ય ત્યારે જ કેળવી શકાય જ્યારે આ ઘટનાઓને વિવિધ દૃષ્ટિકોણથી જોવામાં આવે અને ખાસ કરીને આવી માહિતી ગુજરાતીમાં ઉપલબ્ધ હોય તો વિદ્યાર્થીઓને તૈયારી કરવામાં સરળતા રહેતી હોય છે. આથી આવો બહુ—દૃષ્ટિકોણ કેળવવાનો પ્રયાસ આ મેગેઝિન દ્વારા ICEના માધ્યમથી કરવામાં આવેલો છે. અમને ચોક્કસ એવી આશા છે કે આ મેગેઝિન તમારી મહેનતને સરળ અને સચોટ બનાવશે અને આવો જ પ્રયાસ કરવા ICE કટિબદ્ધ છે.

1. બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા...1

- સતર્કતા જાગરૂકતા સપ્તાહ-2020.....01
- પ્લેટફોર્મ વર્ક.....01
- ભરણપોષણ નક્કી કરવા માટેની માર્ગદર્શિકા..01
- રાષ્ટ્રીય કાનૂની સેવાઓ દિવસ.....02

2. અર્થતંત્ર.....03

- GST સંગ્રહમાં વધારો.....03
- રૂપિયાનું અવમૂલ્યન.....03
- વ્યૂહાત્મક નીતિ અને સુવિધા બ્યુરો.....04
- ઇમર્જન્સી ક્રેડિટ લાઇન ગેરંટી સ્કીમ (ECLGS)04
- CBDT સોવરિન વેલ્થ ફંડમાં છુટ આપી.....05
- વોટસએપ પે: NPCIએ UPI પેમેન્ટમાં જોડાવા માટે વોટસએપને મંજૂરી આપી.....05
- 15માં નાણા પંચનો અહેવાલ.....06
- કાર્ડાટક બેંક દ્વારા રાષ્ટ્રીય સામાન્ય ગતિશીલતા ડેબિટ (NCCM) કાર્ડ લોન્ચ.....06
- IFSCA એ IFSCમાં બેન્કિંગ નિયમોના ડ્રાફ્ટની મંજૂરી આપી.....07
- IFSCA એ IFSCમાં બેન્કિંગ નિયમોના ડ્રાફ્ટની મંજૂરી આપી.....07

3. આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....08

- બ્રિક્સ બિઝનેસ ફોરમ.....08
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર: ભારતે પ્રાયોજિત પરમાણુ નિ:શસ્ત્રીકરણ ઠરાવો સ્વીકાર્યા.....08
- ભારત-GCC ટ્રોઇકા સંવાદ.....09
- ભારત-બાંગ્લાદેશે COVID-19 રસીના MOU પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....09
- પ્રથમ ભારત-નોર્ડિક-બાલ્ટિક કોનકલેવ યોજવામાં આવી.....09

- આંતરરાષ્ટ્રીય 'સતાવધાનમ'.....10
- દ્રજબા-5 યુદ્ધભ્યાસ.....10
- વર્ચુઅલ ગ્લોબલ ઇન્વેસ્ટર રાઉન્ડટેબલ.....10
- ભારતીયોનું ન્યૂનતમ બોડી માસ ઇન્ડેક્સ.....11
- ભારત-OPEC ઉર્જા સંવાદ વર્ચુઅલ રીતે યોજાયો.....11
- ભારત-ઇન્ડોનેશિયા પાંચમો સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથ કોલસા પર વર્ચુઅલ રીતે યોજાયુ.....12
- ભારત-ઘટાલી વર્ચુઅલ સમિટ.....13
- ભારતમાં શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા.....13
- સુદાનને આતંકવાદ સૂચિના રાજ્ય પ્રાયોજકોમાંથી હટાવ્યું.....14
- નેપાળના રાષ્ટ્રપતિએ મહાત્મા ગાંધી પર વિશેષ કાવ્યસંગ્રહ બહાર પાડ્યો.....14
- ભારત અને માલદીવ વચ્ચે ચાર કરાર થયા.....15
- ઓસ્ટ્રેલિયા-ભારત જળ કેન્દ્રનું ઉદઘાટન.....15
- ભારતીય સેનાએ બાંગ્લાદેશ આર્મીને માઇન ડિટેક્શન કૂતરા અને પ્રશિક્ષિત ઘોડા ભેટ કર્યા.....15
- પેંગોંગ ત્સોમાં શ્રી સ્ટેપ ડિસએન્ગેજમેન્ટ પર ભારત-ચીન સંમત છે.....16
- ભારતે બાંગ્લાદેશથી જળ માર્ગ દ્વારા પ્રથમ શિપમેન્ટ મેળવ્યું હતું.....16

4. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી...17

- એન્ટ્રિક્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડ.....17
- હાઇડ્રોજન જનરેશન ટેકનોલોજી માટે ઇન્ડિયન ઓઇલ અને IISc જોડાણ કરશે.....17
- એરો ભારત 2021.....17
- મિશન સાગર-2.....18
- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ શિપ C-452 ભારતીય નૌસેનામાં કાર્યરત થનાર છે.....18
- IREDA અને નવા અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલયે સમજૂતીના મેમોરેન્ડમ પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....19

- પિનાકા રોકેટ પ્રણાલી.....19
- રાફેલ ફાઇટર વિમાન.....20
- ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંગઠને નવ ગ્રાહક ઉપગ્રહોની સાથે PSLV-C49 રોકેટનો ઉપયોગ કરીને ઓલ વેધર અર્થ ઓબ્ઝર્વેશન સેટેલાઇટ, EOS-01 ને લોન્ચ કર્યો.....20
- H1N2 વાયરસ.....20
- ત્રીસ મીટર ટેલિસ્કોપ પ્રોજેક્ટ: ભારતીય ખગોળ શાસ્ત્રીઓએ નોબેલ વિજેતા સાથે સહયોગ કર્યો.....21
- વિશ્વનું પ્રથમ CRISPR Cas-9 આધારિત નિદાન સાધન.....21
- INS વાગીર.....22
- ફ્લાય એશથી જિઓ-પોલિમર એગ્રીગેટનું નિર્માણ.....22

5. યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....23

- રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ..23
- યોખાની ફોર્ટીફિકેશન પર કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજના.....24
- પ્રસાદ યોજના: કેરળના ગુરુવાયુર ખાતે પ્રવાસી સુવિધા કેન્દ્રનું ઉદ્ઘાટન.....24
- ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા આયોજિત આંતરરાષ્ટ્રીય વર્ચ્યુઅલ ઇલેક્શન વિઝિટર્સ પ્રોગ્રામ.....25
- મેટ્રો-નીઓ પ્રોજેક્ટ.....25
- અટલ ઇનોવેશન મિશન-સિરિયસ પ્રોગ્રામ.....26
- રાષ્ટ્રીય કેસર મિશન નોર્થ ઇસ્ટ સુધી વિસ્તૃત.....26
- એન્ટી સેટેલાઇટ મિસાઇલ સિસ્ટમના મોડેલનું ઉદ્ઘાટન DRDOમાં થયું.....27
- પ્રધાનમંત્રી SVANidhi યોજના.....27
- સ્વામિત્વ(SVAMITVA) યોજના.....28
- રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ દિવસ કાર્યક્રમ.....28

- PLI યોજનાને મંજૂરી.....29
- PM-KUSUM યોજનાનું વિસ્તરણ: 2022 સુધીમાં લક્ષ્ય 30.8GW.....30
- ભારત-બ્રાઝિલ-દક્ષિણ આફ્રિકા (IBSA) ના અહેવાલમાં 'IBSAમાં ગહન સહયોગ': મુખ્ય ક્ષેત્રોમાંથી પરિપ્રેક્ષ્યલોચ્ય.....30
- કાપડ મંત્રાલયે લોકલ4દિવાળી અભિયાન શરૂ કર્યું છે.....31
- આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના રોજગાર વધારવા માટે શરૂ કરાઈ.....31
- IRCTC 'ભારતીયોને ભારત બતાવો' થીમ પર 'ભારત દર્શન' યાત્રા શરૂ કરશે.....32

6. પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....33

- 16 સાયકી: એક રહસ્યમય ધ્રુવગ્રહ.....33
- કાજુરંગા નેશનલ પાર્ક અને ટાઇગર રિઝર્વ.....33
- ટાઇફૂન ગોની.....34
- પન્ના ટાઇગર રિઝર્વ.....34
- લુહરી હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટ.....34
- BEEનું 'ગો ઇલેક્ટ્રિક કેમ્પેઇન': આંધ્રપ્રદેશ 400EV ચાર્જિંગ સ્ટેશન સ્થાપિત કરશે.....35
- તીવ્ર રેડિયો પ્રસ્ફોટ(Fast Radio Burst)....35
- પાકકે ટાઇગર રિઝર્વ.....36
- હિમાલયના વાતાવરણમાં ટાર્બોલ.....36
- ઓક્ટોબર 2020માં ભારતમાં કેમ કોઈ ચક્રવાતનો વિકાસ ન થયો ?.....37
- અરુણાચલ પ્રદેશમાં સૌર આધારિત પ્રથમ ઇન્ટિગ્રેટેડ મલ્ટી વિલેજ પાણી પુરવઠા પ્રોજેક્ટનું ઉદ્ઘાટન.....38
- મરીન કલસ્ટર પ્રોજેક્ટ.....38

7. ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....39

- સિંધુ ખીણ સંસ્કૃતિમાં ડેરી ઉત્પાદન.....39
- શ્રી અરવિંદની 150મી જન્મજયંતિ.....39

8. અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો.....41

- 14 એરોડ્રોમ સ્થાપવાની જાહેરાત.....41
- જાગૃતિ લાવવા IIT મદ્રાસ દ્વારા વિકસિત IITM COVID ગેમ.....41
- જમ્મુ અને કાશ્મીરનો માનસર સરોવર વિકાસ પ્રોજેક્ટ.....42
- ગંગા ઉત્સવ-2020.....42
- શેન વોટસન.....43
- ટી.એન. કૃષ્ણન.....43
- COVID-19 શ્રી શક્તિ ચેલેન્જ.....43
- નર્ચરિંગ નેબરહુડ ચેલેન્જ(Nurturing Neighborhoods Challenge).....44
- સેન્ટ્રલ વિસ્ટા રિડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ.....44
- પ્રો. એ. એન. ભાદુરી મેમોરિયલ લેકચર એવોર્ડ-2020.....44
- આસામના મિયાસ.....45
- ભારતના રાષ્ટ્રપતિ શ્રી રામનાથ કોવિંદે શ્રી યશવર્ધન કે સિંહાને ભારતના નવા મુખ્ય માહિતી કમિશનર (CIC) તરીકે નિયુક્ત કર્યા.....45
- ડોબરા ચાંઠી ધ્રિજ.....46
- શિપિંગ મંત્રાલયનું નામ પરિવર્તન.....46
- પ્રથમ હાઇપરલૂપ પેસેન્જર રાઇડ સફળ.....46
- 1 જાન્યુઆરી, 2021 થી FASTags ફોર વ્હીલર્સ માટે ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યા..46
- 10 નવેમ્બર: શાંતિ અને વિકાસ માટેનો વિશ્વ વિજ્ઞાન દિવસ.....47
- કરતારપુર કોરિડોરની પ્રથમ વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરવામાં આવી.....47
- સ્થળાંતર નીતિ સૂચકાંક: કેરળ ટોચ પર અને દિલ્હી તળિયે.....47
- ખેલો ઈન્ડિયા: રમત-ગમત મંત્રાલય દ્વારા 6 એકસેલન્સ કેન્દ્ર મંજૂર.....48
- મુંબઈ ઈન્ડિયન્સ.....48
- મહાબલી/માવેલી દેડકા.....48
- રસ્કિન બોન્ડને ટાટા લિટરેચર લાઇવ લાઇફટાઇમ એચિવમેન્ટ એવોર્ડથી સન્માનિત

કરવામાં આવ્યા છે.....49

- રાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ દિવસ.....49
- બીજો રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કાર: તમિલનાડુ, મહારાષ્ટ્ર અને રાજસ્થાન ટોચનાં સ્થાનો પર છે.....49

સતર્કતા જાગૃક્તા સપ્તાહ-2020

- > કેન્દ્રીય તકેદારી આયોગ 27 ઓક્ટોબરથી 2 નવેમ્બર, 2020 દરમિયાન સતર્કતા જાગૃક્તા સમાહનું અનુપાલન કરી રહ્યું છે.
- થીમ:
 - > વર્ષ 2020માં તકેદારી જાગૃતિ સપ્તાહની થીમ 'સતર્ક ભારત-સમૃદ્ધ ભારત' છે.
 - > સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ (31 ઓક્ટોબર)નો જન્મદિવસ આવે છે તે દરમિયાન દર વર્ષે સતર્કતા જાગૃક્તા સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
 - > નાગરિક ભાગીદારી દ્વારા જાહેર જીવનમાં પ્રામાણિકતા અને અખંડિતતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ જાગૃતિ સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.

કેન્દ્રીય તકેદારી આયોગ

- > કેન્દ્રીય તકેદારી આયોગ-CVC એ એક સર્વોચ્ચ તકેદારી સંસ્થા છે જે કોઈપણ એકિઝક્યુટિવ ઓથોરિટીના નિયંત્રણથી મુક્ત છે અને કેન્દ્ર સરકાર હેઠળની તમામ તકેદારી પ્રવૃત્તિઓની દેખરેખ રાખે છે. કેન્દ્ર સરકારની સંસ્થાઓમાં વિવિધ સત્તાધિકારીઓને તેમના તકેદારી કાર્યોના આયોજન, અમલ, સમીક્ષા અને સુધારણા અંગે પણ સલાહ આપે છે.
- > CVCને સરકાર દ્વારા ફેબ્રુઆરી 1964માં સંથાનમની અધ્યક્ષતામાં ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ સમિતિની ભલામણો પર સ્થાપવામાં આવી હતી. સંસદ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કેન્દ્રીય તકેદારી આયોગ અધિનિયમ, 2003 દ્વારા તેને વૈધાનિક દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો.
- > CVC કોઈ મંત્રાલય / વિભાગ હેઠળ નથી. તે ફક્ત સંસદને જવાબદાર સ્વતંત્ર સંસ્થા છે.
- > આ બહુ-સદસ્ય કમિશનમાં એક કેન્દ્રીય તકેદારી કમિશનર (અધ્યક્ષ) અને વધુમાં વધુ બે વિજિલન્સ કમિશનરો (સભ્યો) હોય છે.
- > કેન્દ્રીય તકેદારી કમિશનર (અધ્યક્ષ) અને વિજિલન્સ કમિશનરો (સભ્યો)ની નિમણૂક રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા વડા પ્રધાન (અધ્યક્ષ), ગૃહ પ્રધાન (સભ્ય) અને લોકસભામાં વિપક્ષી નેતા (સભ્ય)ની સમિતિની ભલામણ પર કરવામાં આવે છે.
- > સેન્ટ્રલ વિજિલન્સ કમિશનર (ચેરમેન) અને વિજિલન્સ કમિશનરો (સભ્યો) નો કાર્યકાળ કાર્યભાર સંભાળવાની તારીખથી ચાર વર્ષ અથવા 65 વર્ષની (જે અગાઉ હોય તે) છે.

પ્લેટફોર્મ વર્ક

- > ભારતીય કાયદામાં પહેલીવાર, સોશિયલ સિક્યુરિટી કોડ બિલ, 2020માં પ્લેટફોર્મ વર્કને પરંપરાગત રોજગાર કેટેગરીથી અલગ વ્યાખ્યાયિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.
- > બંધારણની સમવર્તી સૂચિમાં મજૂરનો સમાવેશ થાય છે. દેશના જૂના મજૂર કાયદાને સરળ બનાવવા અને કામદારોના હિતમાં સમાધાન કર્યા વિના આર્થિક પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવા સંસદ દ્વારા વ્યવસાયિક સલામતી, સ્વાસ્થ્ય અને ઔદ્યોગિક સંબંધો પર કાર્યરત સ્થિતિના સંદર્ભમાં તાજેતરમાં, ત્રણ લેબર કોડ્સ પસાર કર્યા હતા.
- > આ મજૂર કોડની ભારતમાં મજૂર સંબંધો પર પરિવર્તનશીલ અસર થઈ શકે છે. કોડ ઓન વેતન એક્ટ 2019 સાથે, મજૂર પરના આ કોડ કેન્દ્રીય અને રાજ્યના કાયદાને જોડીને વ્યવસાયનું સંચાલન સરળ બનાવી શકે છે.
- > પ્લેટફોર્મ વર્ક દ્વારા, એક કાર્ય વ્યવસ્થા સૂચવવામાં આવે છે જેમાં પરંપરાગત કર્મચારી-નિયુક્તા સંબંધ સિવાય સંસ્થાની અથવા વ્યક્તિની સમસ્યાઓનું નિરાકરણ કરવું અથવા ચોક્કસ સેવાઓ અથવા આવી અન્ય કોઈ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી. અન્ય સંસ્થાઓ અથવા વ્યક્તિઓ માટે ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ દ્વારા ઉપયોગ કરવામાં આવે છે જેની ચૂકવણીની જગ્યાએ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચિત કરી શકાય છે.

પ્લેટફોર્મ વર્કનું મહત્વ

- > પ્લેટફોર્મ વર્ક વર્કસને કામમાં સરળ પ્રવેશ આપે છે.
- > રોગચાળા દરમિયાન આવશ્યક સેવાઓ પહોંચાડવામાં તેની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા છે.
- > તે રોજગાર સઘન ક્ષેત્ર છે.
- > શહેરીકરણની ઝડપી ગતિને કારણે વિકાસ માટે આ સંભવિત ક્ષેત્ર છે.

ભરણપોષણ નક્કી કરવા માટેની માર્ગદર્શિકા

- > ઐતિહાસિક નિર્ણયમાં સુપ્રીમ કોર્ટે વૈવાહિક કેસોમાં ભરણપોષણ ચૂકવવાથી સંબંધિત માર્ગદર્શિકા જારી કરી છે.
- > જસ્ટીસ ઈન્દુ મલ્હોત્રા અને આર.કે. સુભાષ રેડ્ડીની બે સભ્યોની ખંડપીઠે જણાવ્યું હતું કે, અરજી દાખલ કરવાની તારીખે તમામ કેસોમાં ભરણપોષણનો નિર્ણય લેવામાં આવશે.

કોર્ટની માર્ગદર્શિકા

- અતિવ્યાપી અધિકારક્ષેત્રનો મુદ્દો
- જો કોઈ પણ પક્ષ જુદા જુદા કાયદાઓ હેઠળ ભરણપોષણની ચુકવણીનો દાવો કરે છે, તો પછી કોર્ટ અગાઉની કાર્યવાહીમાં આપેલા નિર્ણય અને રકમ પર વિચાર કરશે, તે જ આધારે નિર્ણય કરવામાં આવશે કે વધુ રકમ આપવી જોઈએ અથવા નહીં
- અદાલતમાં, અરજદારોએ અગાઉની કાર્યવાહી અને ત્યારબાદ પસાર કરેલા આદેશો જાહેર કરવા ફરજિયાત છે.
- જો અગાઉની કાર્યવાહી/હુકમમાં કોઈ ફેરફાર અથવા વિવિધતા જરૂરી હોય, તો તે જ કાર્યવાહીમાં થવી જરૂરી છે.

બંને બાજુ વય અને રોજગાર

- એવા કિસ્સામાં કે જ્યાં બંને પક્ષો લાંબા સમયથી સાથે રહે છે, લગ્નનો સમય ભરણપોષણ નક્કી કરવામાં મહત્વપૂર્ણ પરિબળ બનશે.
- બંને પક્ષો વચ્ચેના સંબંધને સમાપ્ત કરવાના કિસ્સામાં, જો સ્ત્રી શિક્ષિત અને વ્યવસાયિક રીતે લાયક હોય, તો પણ તેણે તેના પરિવારની જરૂરિયાતોને ધ્યાનમાં રાખીને રોજગારની તકોનો ત્યાગ કરવો પડે છે, તો પછી ભરણપોષણ નક્કી કરતી વખતે આ પરિબળ પણ કોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

સ્ત્રીની આવક

- ખંડપીઠે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે પત્નીની આવક પતિ દ્વારા ચૂકવવામાં આવતા ભરણપોષણની ચુકવણી વચ્ચેના અવરોધ તરીકે કામ કરી શકશે નહીં.

સગીર બાળકો માટે ભરણપોષણ

- કોર્ટે કહ્યું કે સગીર બાળકો પરના ખર્ચમાં ખોરાક, કપડાં, રહેઠાણ, તબીબી ખર્ચ અને બાળકોના શિક્ષણ માટેના ખર્ચનો સમાવેશ કરવામાં આવશે. આ ઉપરાંત, બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ માટે વધારાના કોચિંગ વર્ગો અથવા અન્ય કોઈ વ્યાવસાયિક તાલીમ અભ્યાસક્રમનો ખર્ચ પણ ભરણપોષણની ચુકવણી નક્કી કરવામાં મહત્વપૂર્ણ પરિબળ તરીકે કાર્ય કરશે.
- જોકે કોર્ટે જણાવ્યું છે કે બાળકોના શિક્ષણનો ખર્ચ સામાન્ય રીતે પિતા દ્વારા લેવો જોઈએ, પરંતુ જો પત્ની પણ કામ કરે છે, તો તે ખર્ચ બંને પક્ષો વચ્ચે પ્રમાણમાં વહેંચી શકાય છે.

ગંભીર અપંગતા અથવા માંદગી

- જીવનસાથી, બાળકો અથવા ગંભીર વિકલાંગતા અથવા માંદગી સાથેના આશ્રિત સંબંધીઓ, જેને સતત સંભાળની જરૂર હોય છે, તે પણ ભરણપોષણ નક્કી કરવા માટે સંબંધિત પરિબળ માનવામાં આવશે.
- કોર્ટે સ્પષ્ટ કર્યું કે આ માપદંડ તેમના પોતાનામાં સંપૂર્ણ નથી અને સંબંધિત અદાલતો તેમના વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કોઈપણ અન્ય પરિબળને ધ્યાનમાં લેવા માટે કરી શકે છે જે કેસના સંબંધમાં સંબંધિત છે.

રાષ્ટ્રીય કાનૂની સેવાઓ દિવસ

- રાષ્ટ્રીય કાનૂની સેવાઓ દિવસ—NLSA દર વર્ષે 9 નવેમ્બરના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.
- તેનો મુખ્ય ઉદ્દેશ લોકોમાં કાયદાકીય જાગૃતિ ફેલાવવાનો છે, તેમજ સમાજના ગરીબ અને નબળા વર્ગને મફત કાનૂની સહાય અને સલાહ પ્રદાન કરવાનું છે, જેથી બધાને ન્યાય મળે તે સુનિશ્ચિત થઈ શકે.
- ભારતીય સંસદ દ્વારા 9 નવેમ્બર 1995 ના રોજ ભારતીય કાનૂની સેવાઓ સત્તાધિકાર અધિનિયમ 1987 લાગુ કરવામાં આવ્યો. તેથી 9 નવેમ્બરને 'રાષ્ટ્રીય કાનૂની સેવાઓ દિવસ' તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો છે.

રાષ્ટ્રીય કાનૂની સેવાઓ ઓથોરિટી

- સમાજના નબળા વર્ગને મફત કાયદાકીય સેવાઓ પ્રદાન કરવા અને વિવાદોના સુખદ સમાધાન માટે લોક અદાલતોનું આયોજન કરવાના હેતુથી કાયદાકીય સેવા અધિકારીઓ અધિનિયમ, 1987 હેઠળ NLSAની રચના કરવામાં આવી છે.
- ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ NLSAના મુખ્ય સંરક્ષક છે અને ભારતના સુપ્રીમ કોર્ટના બીજા વરિષ્ઠ ન્યાયાધીશ તે સત્તાના કાર્યકારી અધ્યક્ષ છે.
- બંધારણની કલમ 39A એ સમાજના ગરીબ અને નબળા વર્ગને તકની સમાનતાના આધારે ન્યાય પ્રોત્સાહન આપવા માટે મફત કાનૂની સહાયની જોગવાઈ કરે છે. કલમ 14 અને કલમ 22 (1) રાજ્યને કાયદા સમક્ષ સમાનતાની ખાતરી કરવા માટે ફરજ પાડે છે.

GST સંગ્રહમાં વધારો

- નાણાં મંત્રાલયના સત્તાવાર આંકડા અનુસાર, ઓક્ટોબર 2020માં ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) કલેક્શન 1.05 લાખ કરોડ રૂપિયાથી વધુ છે, જે આ વર્ષે ફેબ્રુઆરી 2020 પછીની સૌથી વધુ ટેક્સની આવક છે.
- ઓક્ટોબર 2020માં ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) તરીકે એકત્રિત કરવામાં આવેલી કુલ કરની આવક ઓક્ટોબર 2019માં એકત્રિત કુલ આવક કરતા 10 ટકા વધારે છે.
- ઓક્ટોબર મહિનામાં કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો દ્વારા કુલ આવક અનુક્રમે રૂ. 44,285 કરોડ અને રૂ. 44,839 કરોડ છે.
- રાજ્યોમાં, આંધ્રપ્રદેશ અને છત્તીસગમાં GST સંગ્રહમાં આ વર્ષે ઓક્ટોબર મહિનામાં સૌથી વધુ 26 ટકા વૃદ્ધિ નોંધાઈ છે, જે પછી ઝારખંડ (23 ટકા) અને રાજસ્થાન (22 ટકા) છે.
- ઔદ્યોગિક વિકાસ પામેલા રાજ્યોમાં GST કલેક્શનમાં વૃદ્ધિની તુલના એકદમ મિશ્રિત જોવા મળી હતી, જ્યારે ગુજરાત અને તમિલનાડુમાં અનુક્રમે 15 ટકા અને 13 ટકા વૃદ્ધિ નોંધાઈ છે, જ્યારે મહારાષ્ટ્રમાં તે માત્ર 5 ટકા હતો.
- ઓક્ટોબર 2019ની તુલનામાં ઓક્ટોબર 2020માં રાજધાની દિલ્હીમાં GST સંગ્રહમાં 8 ટકાનો ઘટાડો થયો છે.

GST-સંગ્રહ

- ઘણા અર્થશાસ્ત્રીઓએ ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) સંગ્રહની આ વર્તમાન પદ્ધતિની સ્થિરતા પર ચિંતા વ્યક્ત કરી છે, કારણ કે તેઓ માને છે કે આવકમાં વધારો થવાનું મુખ્ય કારણ તહેવારની મોસમ છે અને તેઓએ આ બાબતનો ડર વ્યક્ત કર્યો કે જ્યારે આ મોસમ સમાપ્ત થાય છે, તે આવકવેરા વસૂલાતની બાબતમાં તે સમાન સ્થિતિ પર આવી શકે છે.
- વર્તમાન નાણાકીય વર્ષ (વર્ષ 2020-21)માં પ્રથમ વખત સરકાર દ્વારા ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST)ના 1 લાખ રૂપિયાના ડેટાના સંગ્રહને અર્થતંત્રમાં સુધારણાના સંકેત તરીકે રજૂ કરવામાં આવી રહ્યા છે, જ્યારે અગાઉ પ્રથમ ત્રિમાસિક

ગાળામાં (એપ્રિલથી જૂન) ભારતીય અર્થતંત્રમાં કુલ સ્થાનિક ઉત્પાદન (GDP)માં 23.9 ટકાના સંકોચન નોંધાયું છે.

- જો નાણાકીય વર્ષ 2020-21 દરમિયાન કરવેરાની વસૂલાતમાં વધારો એ જ રીતે ચાલુ રહેશે, તો રાજ્યો માટે ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) વળતરમાં અપેક્ષિત ઘટાડો હાલના અંદાજ 2.35 લાખ કરોડ કરતા ઓછો હશે.

GST સેસ કલેક્શન

- ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) અપનાવવા રાજ્યોને વળતર આપવા માટે વપરાયેલ GST સેસ કલેક્શન, માલની આયાત પર એકત્રિત કરવામાં આવેલા 932 કરોડ રૂપિયા સહિત 8,011 કરોડ રૂપિયા પર પહોંચી ગયું છે.
- જે ગયા વર્ષના ઓક્ટોબર કરતા 5% વધારે છે અને પાછલાં મહિના કરતા 12.5% વધારે છે.

વળતર ઉપકર

- નિયમ મુજબ, વર્ષ 2022માં GST અમલ શરૂ થયા પછીના પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે GST ટેક્સ કલેક્શન (આધાર વર્ષ 2015-16)માં 14 ટકાનો ઓછો વધારો દર્શાવતા રાજ્યો માટે વળતરની ખાતરી આપવામાં આવી છે. કેન્દ્ર દર બે મહિને રાજ્યોને વળતર ચૂકવે છે.
- વળતર સેસ એક સેસ છે જે પસંદગીના માલ અને સેવાઓ પર 1 જુલાઈ, 2022 સુધીમાં સંગ્રહિત કરવામાં આવશે, જેથી રાજ્યોને વળતર ચૂકવવામાં આવે.
- સંગ્રહ પછી કેન્દ્ર સરકાર તેને રાજ્યોમાં વહેંચે છે.

રૂપિયાનું અવમૂલ્યન

- તાજેતરમાં, ભારતીય રૂપિયાનો વિનિમય દર યુએસ ડોલર સામે ઘટીને 74 ના સ્તરે ગયો હતો.
- અમેરિકન ચલણ સામે રૂપિયો 16 પૈસા ઘટીને એક મહિનાના તળિયે (73.87)ની સપાટીએ ગયો છે.
- આ અવમૂલ્યનનું મુખ્ય કારણ રોકાણકારો દ્વારા યુએસ ડોલરમાં રોકાણ કરવા માટે આપવામાં આવતી પસંદગી છે.

- > જોખમ ટાળવા માટે, રોકાણકાર અજાણ્યા જોખમોવાળા ઉચ્ચ વળતરને બદલે જાણીતા જોખમો સાથે ઓછા વળતરને પસંદ કરે છે.
- > COVID-19ના કેસોમાં વધારાના પરિણામે મોટાભાગના દેશોએ લોકડાઉન જાહેર કર્યું છે, યુએસ ડોલરને રૂપિયા સામે જ નહીં પરંતુ અન્ય મોટી કરન્સી સામે પણ મજબૂત બનાવ્યા છે.
- > યુરોપમાં વધી રહેલા COVID-19 કેસોને કારણે બજારોમાં ભયનો માહોલ સર્જાયો છે કે લોકડાઉન પહેલાથી જ નબળી આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિને અસર કરશે.

યલણનું અભિમૂલ્યન અને અવમૂલ્યન

- > ફ્લોટિંગ એક્સચેન્જ રેટ સિસ્ટમમાં, માર્કેટ ફોર્સ (પૈસાની માંગ અને સપ્લાય) યલણનું મૂલ્ય નક્કી કરે છે.
- યલણનું અભિમૂલ્યન:
 - > તે અન્ય યલણની તુલનામાં એક યલણના મૂલ્યમાં વધારો છે. સરકારની નીતિ, વ્યાજ દર, વેપારનું સંતુલન અને વ્યવસાય ચક્ર સહિતના અનેક કારણોને લીધે યલણનું મૂલ્ય વધે છે.
 - > મુદ્રાની કદર કોઈ દેશની નિકાસ પ્રવૃત્તિને નિરાશ કરે છે કારણ કે વિદેશથી માલ ખરીદવાનું સસ્તું થાય છે, જ્યારે વિદેશી વેપારીઓ દ્વારા દેશનો માલ ખરીદવો મોંઘો થાય છે.
- યલણ અવમૂલ્યન:
 - > તે એક લવચીક વિનિમય દર પ્રણાલીમાં યલણના મૂલ્યમાં ઘટાડો છે.
 - > આર્થિક ઈન્ફ્લેક્શન, રાજકીય અસ્થિરતા અથવા જોખમ અવગણના કારણે યલણ અવમૂલ્યન થઈ શકે છે.
 - > યલણના અવમૂલ્યનથી કોઈ દેશની નિકાસ પ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન મળે છે કારણ કે વિદેશથી માલ ખરીદવાનું મોંઘું થાય છે, જ્યારે વિદેશી વેપારીઓ દ્વારા સંબંધિત દેશમાંથી માલ ખરીદવાનું સસ્તું થઈ જાય છે.

વ્યૂહાત્મક નીતિ અને સુવિધા બ્યુરો

- > આયુષ્ય ક્ષેત્રના આયોજિત અને વ્યવસ્થિત વિકાસને સરળ બનાવવા માટે આયુષ્ય અને ઈન્વેસ્ટ ઈન્ડિયા મંત્રાલય 'બ્યુરો ઓફ સ્ટ્રેટેજિક પોલિસી એન્ડ ફેસિલિટેશન' (SPFB) નામે એક સ્ટ્રેટેજિક પોલિસી યુનિટ સ્થાપવા માટે સહયોગ કરશે.

- > 'બ્યુરો ઓફ સ્ટ્રેટેજિક પોલિસી એન્ડ ફેસિલિટેશન' (SPFB)ની સ્થાપના એ એક અગ્રેસર પગલું છે જે આયુષ્ય સિસ્ટમને ભવિષ્ય માટે તૈયાર કરશે.
- > આ બ્યુરો આયુષ્ય મંત્રાલયને વ્યૂહાત્મક અને નીતિગત પહેલ કરવામાં મદદ કરશે અને આ ક્ષેત્રની સંપૂર્ણ સંભાવના સુધી પહોંચવાનો અને તેમાં વિકાસ અને રોકાણને પ્રોત્સાહિત કરવાનો માર્ગ મોકળો કરશે. એવા સમયે કે જ્યારે કોરોના વાયરસનો રોગચાળો વિશ્વભરના ઘણા લોકોને અસર કરી રહ્યો છે અને લોકો સારા સ્વાસ્થ્ય માટે જાગૃત થઈ રહ્યા છે, ત્યારે આયુ વ્યૂહરચના એકમ આયુષ્ય ક્ષેત્રના હોદ્દદારો માટે ખૂબ મહત્વનું બની શકે છે.
- > ઈન્વેસ્ટ ઈન્ડિયા, પ્રોજેક્ટના ભાગીદાર તરીકે, બ્યુરોની એક્શન પ્લાન ઘડવા અને તેના ટૂંકા ગાળાના અને લાંબા ગાળાના લક્ષ્યોને નિર્ધારિત કરવા આયુષ્ય મંત્રાલય સાથે વિસ્તૃત સહયોગ કરશે.
- > આ ઉપરાંત બ્યુરોના એક્શન પ્લાનને અમલમાં મૂકવો અને અમલમાં મૂકવા માટે ઈન્વેસ્ટ ઈન્ડિયા પ્રશિક્ષિત અને નિષ્ણાત લોકોની નિમણૂક પણ કરશે.

ઈમર્જન્સી ક્રેડિટ લાઇન ગેરંટી સ્કીમ (ECLGS)

- > કેન્દ્ર સરકારે ઈમર્જન્સી ક્રેડિટ લાઇન ગેરંટી સ્કીમ (ECLGS) ને 30 નવેમ્બર સુધી વધારવાનો નિર્ણય લીધો છે, કેમ કે યોજના અંતર્ગત 3 લાખ કરોડ રૂપિયાના લક્ષ્યાંક હજી સુધી પૂરા થયા નથી.
- પૃષ્ઠભૂમિ:
 - > ઈમર્જન્સી ક્રેડિટ લાઇન ગેરંટી સ્કીમ (ECLGS) નાણાં પ્રધાન નિર્મલા સીતારમણ દ્વારા મે 2020 માં શરૂ કરી હતી, ખાસ કરીને માઈક્રો, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (MSME) માટે કોરોના વાયરસ રોગચાળા અને રાષ્ટ્રવ્યાપી લોકડાઉનથી સર્જાયેલા સંકટને ઓછું કરવા પેકેજના ભાગ રૂપે આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાન શરૂ કરાયું હતું.
- ઉદ્દેશ્ય:
 - > નાણાં પ્રધાન દ્વારા જાહેર કરાયેલ આ યોજનાનો હેતુ માઈક્રો, નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (MSME), વ્યાપારી સાહસો અને મુદ્રા યોજનાના ઋણ લેનારાઓને સંપૂર્ણ ગેરંટી અને કોલેટરલ મફત વધારાની લોન પૂરી પાડવાનો છે.

> આ યોજના હેઠળ 100 ટકા કોલેટરલ ફી લોનની ગેરંટી નેશનલ ક્રેડિટ ગેરંટી ટ્રસ્ટી કંપની લિમિટેડ (NCGTC) દ્વારા આપવામાં આવી રહી છે, જ્યારે બેંકો અને નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સિયલ કંપનીઓ (NBFC) આ યોજના હેઠળ લોન પૂરી પાડે છે.

■ પાત્રતા:

> આ યોજના હેઠળ, તે લોન મેળવવા માટે પાત્ર બનશે જેની-બાકી રકમ 29 ફેબ્રુઆરી, 2020 સુધીમાં 50 કરોડ રૂપિયા સુધીની છે અને વાર્ષિક ટર્નઓવર 250 કરોડ સુધી છે.

■ અવધિ:

> યોજના હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવતી લોનની મુદત ચાર વર્ષ છે, જેમાં વ્યાજને ફરીથી ચુકવવા માટે એક વર્ષના મુદત અવધિ હોય છે.

■ વ્યાજ દર:

> આ યોજના અંતર્ગત, બેંકો દ્વારા આપવામાં આવેલી લોન પર 9.25% અને નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સિયલ કંપનીઓ (NBFC) દ્વારા આપવામાં આવતી લોન પર 14% વ્યાજ લાગુ કરવામાં આવશે.

■ વર્તમાન સ્થિતિ:

> અત્યાર સુધીમાં 60.67 લાખ લોકો માટે 2.03 લાખ કરોડ રૂપિયાની રકમ મંજૂર કરવામાં આવી છે, જેમાંથી 1.48 લાખ કરોડનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે.

CBDT સોવરિન વેલ્થ ફંડમાં છૂટ આપી

> સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટ ટેક્સએ યુએઈ (સંયુક્ત આરબ અમીરાત)ના અબુ ધાબીના સોવરિન ફંડ MIC રેડુડ 1 RSC લિમિટેડ દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યાજ, ડિવિડન્ડ અને લાંબા ગાળાના મૂડી લાભોને તાજેતરમાં છૂટ આપી છે.

> મુક્તિ આવકવેરા કાયદાની કલમ 10 ની કલમ 23FA હેઠળ આપવામાં આવી છે. આનાથી સોવરિન સંપત્તિ ભંડોળને ભારતમાં માળખાગત પ્રોજેક્ટ્સમાં રોકાણ કરવાની મંજૂરી મળશે. છૂટની છૂટ 31 માર્ચ, 2024 સુધી રહેશે.

> સોવરિન વેલ્થ ફંડ્સને કેટલીક શરતો હેઠળ છૂટ આપવામાં આવી રહી છે. જે નીચે મુજબ છે

> ભંડોળનો ઉપયોગ કરીને ભારતની અંદર અથવા ભારતની બહાર કોઈ વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવામાં આવશે નહીં.

ત્રિમાસિક રોકાણોનું નિવેદન આપવું જોઈએ

> આ ભંડોળ અબુ ધાબીની સરકાર દ્વારા નિયંત્રિત અને માલિકીનું રહેશે. ઉપરાંત, તે અબુ ધાબીના કાયદા હેઠળ નિયમન કરવામાં આવશે.

સોવરિન વેલ્થ ફંડ શું છે?

> તે રાજ્યની માલિકીનું રોકાણ નિધિ છે. તેમાં સરકાર દ્વારા બનાવેલા નાણાંનો સમાવેશ થાય છે. તે ઘણી વખત દેશના અતિરિક્ત અનામતમાંથી લેવામાં આવે છે. સોવરિન ફંડ્સ મોટા પ્રમાણમાં દેશના અર્થતંત્રને લાભ આપે છે.

સોવરિન વેલ્થ ફંડના સ્ત્રોત કયા છે?

> સોવરિન વેલ્થ ફંડ વેપાર સરપ્લસ, રાજ્યની માલિકીની કુદરતી સંસાધન આવક, બેંક અનામતમાંથી આવે છે. તે વિદેશી ચલણ કામગીરી, બજેટ અતિરેક, ખાનગીકરણમાં થી નાણાં અને સરકારી ટ્રાન્સફર ચુકવણીમાંથી એકઠા થઈ શકે છે.

સોવરિન વેલ્થ ફંડના પ્રકાર

> સોવરિન વેલ્થ ફંડના વિવિધ પ્રકારો સ્થિરતા ભંડોળ, રિઝર્વ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ ફંડ્સ, બચત અથવા ભાવિ પેઢીના ભંડોળ, જાહેર લાભ પેન્શન રિઝર્વ ભંડોળ, વિશિષ્ટ ઉદ્યોગોને લક્ષ્યાંકિત ભંડોળ, વિદેશી ચલણ અનામત સંપત્તિ છે.

વોટસએપ પે: NPCIએ UPI પેમેન્ટમાં જોડાવા માટે વોટસએપને મંજૂરી આપી

> 6 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, નેશનલ પેમેન્ટ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયાએ ફેસબુકની માલિકીની મેસેજિંગ એપ્લિકેશન, વોટ્સએપને UPI પર 'ગો લાઈવ'ની મંજૂરી આપી. આ 'વોટ્સએપ પે' નામના વોટ્સએપના નવા ફિચર દ્વારા પ્રાપ્ત થવાનું છે.

> આ હાંસલ કરવા માટે, વોટ્સએપે ICICI બેંક, ઈન્ડિયન બેંક, એક્સિસ બેંક, HDFC બેંક, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા નામની પાંચ બેંકો સાથે ભાગીદારી કરી છે. આ પાંચ બેંકો ઉપરાંત જિઓ પેમેન્ટ બેંક પણ શામેલ કરવામાં આવી છે. હવે, કોઈપણ UPI સપોર્ટેડ એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કરીને

- કોઈપણ અન્ય વપરાશકર્તાને ડોટસએપ પર પૈસા મોકલી શકે છે.
- > ભાગીદારી હેઠળ, નાણાં બેંક ખાતામાં રાખવામાં આવશે. મેસેજિંગ એપ્લિકેશન માત્ર એક પ્લેટફોર્મ છે જે અન્ય લોકોને પૈસા ટ્રાન્સફર કરવામાં મદદ કરશે. ચુકવણી સુવિધા UPI દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવી રહી છે.
 - > ડોટસએપએ ખાતરી આપી હતી કે ચુકવણી સિસ્ટમ, દરેક વ્યવહાર માટે પર્સનલ પિન ચકાસણી સહિતના સલામતીના પગલાના મજબૂત સેટ સાથે બનાવવામાં આવી છે.
 - > NPCIએ ડોટસએપને તેના યુઝર બેઝને ક્રમિક રીતે વિસ્તૃત કરવાની મંજૂરી આપી છે. શરૂઆતમાં આ સેવા 2 કરોડ ડોટસએપ વપરાશકર્તાઓને રોલ કરવાની છે. દેશમાં વોટ્સએપના 40 કરોડથી વધુ યુઝર્સ છે. આ કારણ છે કે NPCIએ જણાવ્યું છે કે દરેક તૃતીય-પક્ષ ચુકવણીની અરજી પર કુલ ચુકવણી વોલ્યુમો પર 30% કેપ લાગુ કરવામાં આવે છે. આ 30% કેપ વ્યવહારોના કુલ વોલ્યુમ પર છે. આ 1 જાન્યુઆરી, 2021 થી અમલમાં આવશે.
 - > વોટ્સએપ પેમાં નોંધપાત્ર વિલંબ થયો કારણ કે ડેટા સ્થાનિકીકરણના ધોરણો ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.

ભારતમાં UPI

- > હાલમાં UPI પાસે 400 મિલિયન ગ્રાહકો છે. 2017 માં, UPIનો ભારતમાં તમામ ડિજિટલ વ્યવહારોમાં 9% હિસ્સો હતો. બાદમાં ફેબ્રુઆરી 2020 માં, UPIનો હિસ્સો 50% ને વટાવી ગયો.
- > આ પગલાથી ફિલપકાર્ટની માલિકીની Phonepayને, ગૂગલના Gpayને નુકસાન થવાની સંભાવના છે, જે માર્કેટ શેરના 83% હિસ્સો છે.

15માં નાણા પંચનો અહેવાલ

- > એન.કે.સિંઘની અધ્યક્ષતામાં 15માં નાણાં પંચે પોતાનો અહેવાલ ભારતના રાષ્ટ્રપતિને સોંપવાનો છે.
- આયોગે કરેલી ભલામણો નીચે મુજબ છે:
 - > પંચે ભલામણ કરી છે કે રાજ્યોને 41% કેન્દ્રીય વેરાની આવક મળશે. અગાઉ, 14માં નાણાં પંચે 42% ભલામણ કરી હતી.

- > 4.3 લાખ કરોડ સ્થાનિક સરકારો માટે
- > આરોગ્ય સંભાળ માટે 1 લાખ રૂપિયાની ગ્રાન્ટ
- > 17 રાજ્યોને રૂ. 2.9 લાખ કરોડની મહેસુલી ખાધ ગ્રાન્ટ.
- > કમિશને રાજ્યોને આરોગ્ય સંભાળની ક્ષમતા વધારવા માટે તેમના બજેટના ઓછામાં ઓછા 8% ટકાને અલગ રાખવાની ભલામણ કરી છે.

સંરક્ષણ અને આંતરિક સુરક્ષા ભંડોળનું આધુનિકરણ

- > નાણાં પંચે સંરક્ષણ અને આંતરિક સુરક્ષા ભંડોળનું આધુનિકરણ સ્થાપિત કરવાની ભલામણ કરી હતી. આ ભંડોળને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા નૈવેદ્ય કોશ કહેવામાં આવશે. 2021-26 સુધીમાં 2.4 લાખ કરોડ રૂપિયા સુધીનું ભંડોળ ઉમેરવાનું છે. તેમાંથી 1.5 લાખ કરોડ રૂપિયા સીધા ભારતના કન્સોલિડેટેડ ફંડમાં ટ્રાન્સફર કરવાના છે.
- > આ ભંડોળનો ઉપયોગ સંરક્ષણ, રાજ્ય પોલીસ દળો અને અર્ધ લશ્કરી દળો માટે મૂડી રોકાણો માટે થવાનો છે. સંરક્ષણ મંત્રાલય પાસે ભંડોળ ઉપરના વિશેષ અધિકાર રહેશે.

કર્ણાટક બેંક દ્વારા રાષ્ટ્રીય સામાન્ય ગતિશીલતા ડેબિટ (NCCM) કાર્ડ લોન્ચ

- > કર્ણાટક બેંક લિ. એ રાષ્ટ્રીય સામાન્ય ગતિશીલતા ડેબિટ (National Common Mobility Debit-NCCM) કાર્ડ શરૂ કર્યું છે. તે બેંકનું પ્રથમ-સંપર્ક વિનાનું ડેબિટ-કમ-પ્રિપેઇડ રૂપે કાર્ડ છે અને એક ઈન્ટર-ઓપરેબલ ટ્રાન્સપોર્ટ કાર્ડ છે. આ ડેબિટ કાર્ડને હાઉસિંગ અને અર્બન અફેર્સ મંત્રાલયની વિઝનને અનુરૂપ લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે.
- > આ એક વપરાશકર્તા-મૈત્રીપૂર્ણ કાર્ડ છે અને તેને વિવિધ ફાયદાઓ સાથે વન નેશન વન કાર્ડ તરીકે ગણાવી શકાય છે.
- > NCCM રૂપે કાર્ડની એક વિશેષતા છે 'ટેપ એન્ડ ગો', જેના દ્વારા લોકો POS ટર્મિનલ્સ પર ડેબિટ કાર્ડ દાખલ કર્યા વિના અથવા સ્વાઈપ વિના ચુકવણી કરી શકશે. તેનો અર્થ એ કે તે એક સંપર્કો વિનાનું કાર્ડ છે.
- > NCCM-રૂપે ડેબિટ કાર્ડનો ઉપયોગ રિટેલ આઉટલેટ્સ, ટોલ પ્લાઝા, સ્માર્ટ સિટીઝ, મેટ્રો ટ્રાન્ઝિટ્સ, પાર્કિંગ પ્લોટ વગેરે પર ચુકવણી માટે થઈ શકે છે.

- > આ ડેબિટ કાર્ડની બીજી વિશેષતા છે 'વોલેટ'. NCMC રૂપે ડેબિટ કાર્ડ, કાર્ડની ચિપમાં સંગ્રહિત મૂલ્યની સહાયથી નાના ઓફલાઇન ચુકવણીઓનું સમર્થન કરશે.
- > રૂપે—NCMC ડેબિટ કાર્ડ POS, ATM અને ઈ—કોમર્સ પ્લેટફોર્મ દ્વારા સ્થાનિક તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય ચુકવણીને ટેકો આપશે.
- > બેંકના એમડી અને સીઈઓએ જણાવ્યું હતું કે, બેંકનું પ્રથમ કોન્ટેકલેસ ડેબિટ કાર્ડ રિટેલ પેમેન્ટમાં મહાન પરિવર્તન લાવશે અને ડિજિટલ પેમેન્ટ સિસ્ટમમાં 'ટેપ એન્ડ ગો' અને ઓફલાઇન વોલેટ સુવિધાઓથી પરિવર્તન લાવશે.

IFSCA એ IFSCમાં બેંકિંગ નિયમોના ડ્રાફ્ટની મંજૂરી આપી

- > આંતરરાષ્ટ્રીય ફાઇનાન્સિયલ સર્વિસિસ સેન્ટર્સ ઓથોરિટી (IFSCA) એ 11 નવેમ્બરના રોજ નવી દિલ્હીમાં એક બેઠક યોજી હતી. IFSC ઓથોરિટીએ બેઠકમાં આંતરરાષ્ટ્રીય ફાઇનાન્સિયલ સર્વિસિસ સેન્ટર્સ ઓથોરિટી (બેંકિંગ) રેગ્યુલેશન્સ, 2020 ને મંજૂરી આપી હતી.
- > બેઠકમાં મંજૂર કરાયેલ ડ્રાફ્ટ બેંકિંગ નિયમો IFSCમાં માન્ય હોય તેવા બેંકિંગ કામગીરીના વિવિધ પાસાઓ માટે નિયમો બનાવવાની રીત ખોલે છે. IFSCમાં બેંકિંગની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા હોવાથી, બેંકિંગના નિયમો તેની ઈચ્છિત સંભાવના સુધી પહોંચવામાં મદદ કરશે.
- > IFSC બેંકિંગ એકમો (IBU) ની સ્થાપના માટેની જવાબદારીઓ જણાવવી.
- > IFSC બેંકિંગ એકમો પર મુક્ત રૂપાંતરિત ચલણમાં વિદેશી ચલણ ખાતા ખોલવા માટે ભારતની બહાર રહેતી વ્યક્તિઓને (જેની સંપત્તિ 1 મિલિયન ડોલરથી ઓછી નહીં હોય) પરવાનગી આપવી.
- > RBIની લિબરલાઇઝડ રેમિટન્સ સ્કીમ(LRS) હેઠળ કોઈ પણ માન્ય ચાલુ ખાતા અથવા મૂડી ખાતાના ટ્રાન્ઝેક્શન અથવા તેના કોઈપણ સંયોજનને હાથ ધરવા માટે, ભારતમાં રહેતા વ્યક્તિઓને (1 મિલિયન ડોલરથી ઓછી રકમની સંપત્તિ સાથે) IBUમાં મુક્ત રૂપાંતરિત ચલણમાં વિદેશી ચલણ ખાતા ખોલવાની મંજૂરી આપવી.
- > ક્રેડિટ વીમા અને વેચાણ, ધિરાણ વૃદ્ધિ, ફેક્ટરીંગ અને નિકાસ પ્રાપ્તિકર્તાઓને કાઢી નાખવા, પોર્ટફોલિયો ખરીદવા, અને

સાધનપત્રક લીઝ લેવાની કામગીરી સહિતની મંજૂરીવાળી IBUની પ્રવૃત્તિઓ રજૂ કરવી.

- > વ્યવસાય નક્કી કરવા માટેની સત્તાને મંજૂરી આપવી કે IBUને ભારતમાં રહેતી વ્યક્તિઓ અને ભારતની બહાર રહેતી વ્યક્તિઓ સાથે મુક્તપણે રૂપાંતર કરી શકાય તેવા વિદેશી ચલણમાં આ પ્રકારના વ્યવસાયથી સંબંધિત નાણાકીય વ્યવહારના સમાધાનને આધિન INRમાં સંચાલન કરવાની મંજૂરી મળી શકે.
- > IFSCAએ IFSCsમાં તમામ નાણાકીય સેવાઓ સુધારવા માટે ભારત સરકાર દ્વારા શરૂ કરાયેલ એક સંસ્થા છે. ઓથોરિટી RBI અને SEBI જેવા નિયમનકારો દ્વારા મંજૂર થાયેલ, નાણાકીય સેવાઓ, સિક્યુરિટીઝ અને નાણાકીય સંસ્થાઓ જેવા નાણાકીય ઉત્પાદનોમાં ફેરફાર કરે છે. IFSCAનું મુખ્ય મથક ગુજરાતના ગાંધીનગરમાં છે.

IFSCA એ IFSCમાં બેંકિંગ નિયમોના ડ્રાફ્ટની મંજૂરી આપી

- > ક્રેડિટ રેટિંગ એજન્સી, મૂડીઝ ઈન્વેસ્ટર્સ સર્વિસએ અગાઉની આગાહી કરેલ 9.6 ટકાના સંકોચન કરતા કેલેન્ડર વર્ષ 2020 માટે ભારતના કુલ ઘરેલુ ઉત્પાદન (GDP) ની આગાહીમાં સુધારો કર્યો છે. એજન્સીએ સપ્ટેમ્બર 2020 માં આગાહી કરી હતી કે ભારતનો GDP 9.6% સુધી રહેશે.
- > ભારત માટેના કેલેન્ડર વર્ષ 2021 માટેની GDPની આગાહી પણ હવે સુધારીને 8.1 ટકાથી વધારીને 8.6 ટકા કરવામાં આવી છે. એપ્રિલથી જૂન ત્રિમાસિક ગાળામાં ભારતીય અર્થવ્યવસ્થામાં આશરે 23.9% ઘટાડો થયો હતો અને અગાઉ નાણાકીય વર્ષ 2021 માં 10% કરતા વધુ થયો હોવાનું જોવા મળે છે. આ કોવિડ-19 રોગચાળા સામે લડવાની રાષ્ટ્રવ્યાપી લોકડાઉનની અસરને કારણે હતું.
- > અહેવાલમાં એવું પણ નિર્દેશ કર્યું છે કે વિશ્વના બે સૌથી મોટા અર્થતંત્રો, યુ.એસ. અને ચીન વચ્ચેના સંબંધો બગડ્યા હોવાથી આગામી વર્ષમાં ભૌગોલિક અને વેપારના જોખમો મુખ્ય ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- > ઉપરાંત, ભારતીય રિઝર્વ બેંક મુજબ, જુલાઈ-સપ્ટેમ્બરના ગાળા દરમિયાન ભારતનો GDP 6% ટકા ઘટશે તેવી સંભાવના છે.

બ્રિક્સ બિઝનેસ ફોરમ

- બ્રિક્સ બિઝનેસ ફોરમ તાજેતરમાં વિડિઓ કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા યોજવામાં આવ્યો હતો. બ્રિક્સ બિઝનેસ કાઉન્સિલે આ મંચ યોજ્યો હતો. ડર્બનમાં સમિટની રચના 2013માં થઈ હતી. તેની સ્થાપના પછીથી, બ્રિક્સ બિઝનેસ કાઉન્સિલનું પ્રાથમિક કાર્ય એ છે કે બ્રિક્સના સભ્ય દેશોમાં વેપાર અને રોકાણ વધારવું.
- રશિયાએ બેઠકની અધ્યક્ષતા સંભાળી હતી કારણ કે હાલમાં તે બ્રિક્સનું નેતૃત્વ સંભાળી રહ્યું છે. ફોરમમાં સભ્ય દેશોના 90 જેટલા વક્તાઓએ ભાગ લીધો હતો. કાઉન્સિલનું એક મુખ્ય કાર્ય એ છે કે બ્રિક્સની આર્થિક ભાગીદારી માટેની વ્યૂહરચનાને અપડેટ કરવી. આ યોજનામાં સભ્ય દેશો વચ્ચે વ્યવહાર બનાવવા અને રોકાણની તકો અન્વેષણ કરવા માટે વ્યવસાય-થી-વ્યવસાયિક જોડાણો પર કેન્દ્રિત છે.
- મીટિંગ દરમિયાન કાઉન્સિલે બ્રિક્સ દેશોની અર્થવ્યવસ્થાને પુનઃસ્થાપિત કરવાની રીતો, ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન પર COVID-19 રોગચાળાની અસર અંગે ચર્ચા કરી હતી. તેમજ બ્રિક્સની અંદર મહિલા ઉદ્યોગ સાહસિકતાના વિકાસ અંગે પણ ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- આંતરરાષ્ટ્રીય જૂથકરણ તરીકે બ્રિક્સ ખૂબ મહત્ત્વનું છે. આ કારણ છે કે, બ્રિક્સ 3.1 અબજ લોકોને રજૂ કરે છે. આ વિશ્વની લગભગ 40% વસ્તી છે. ઉપરાંત, તે વિશ્વના GDPના 30% યોગદાન આપે છે.
- બ્રિક્સ બિઝનેસ કાઉન્સિલ પોતાનો વાર્ષિક અહેવાલ 10 નવેમ્બર, 2020ના રોજ બહાર પાડશે. આ ઉપરાંત, 'ગ્લોબલ સ્ટેબિલિટી, કોમન સિક્યુરિટી એન્ડ ઈનોવેટિવ ગ્રોથના હિતમાં બ્રિક્સ ભાગીદારી' થીમ હેઠળ બ્રિક્સ લીડર્સ સમિટ 17 નવેમ્બર 2020ના રોજ યોજાશે.

બ્રિક્સના ઉદ્દેશો

- સમાન અને ટકાઉ વિકાસ માટે તેના સદસ્ય દેશો વચ્ચે વિસ્તૃત અને ગાઢ સહકાર આપવાનું લક્ષ્ય છે. શક્ય હોય ત્યાં તેના સભ્યો વચ્ચેની સ્પર્ધાને ટાળીને વિકાસલક્ષી અને ગરીબીના ઉદ્દેશો પ્રાપ્ત કરવાનું લક્ષ્ય રાખે છે.

ન્યુ ડેવલોપમેન્ટ બેંક

- નવી દિલ્હીમાં આયોજિત ચોથી બ્રિક્સ સમિટ દરમિયાન તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. બેંકનું મુખ્ય મથક શંઘાઈમાં સ્થિત છે.

આકસ્મિક અનામત વ્યવસ્થા

- કોન્ટિનન્ટ રિઝર્વ એરેન્જમેન્ટ પર બ્રિક્સ સમિટ-6માં ફોર્ટલેઝા જાહેરનામું હેઠળ 2014માં હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. ગોઠવણી હેઠળ, ચલણ અદલાબદલ દ્વારા સભ્યોને ટૂંકા ગાળાની પ્રવાહિતા સપોર્ટ પૂરો પાડવામાં આવે છે. આ BOP સંકટને ઓછું કરવામાં મદદ કરશે અને નાણાકીય સ્થિરતાને મજબૂત બનાવશે.

સંયુક્ત રાષ્ટ્ર: ભારતે પ્રાયોજિત પરમાણુ નિ:શસ્ત્રીકરણ ઠરાવો સ્વીકાર્યા

- નવેમ્બર 3, 2020 ના રોજ, યુનાઈટેડ નેશન્સ દ્વારા 'પરમાણુ શસ્ત્રોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ' અને 'પરમાણુ જોખમને ઘટાડવા' નામના બે ઠરાવો અપનાવવામાં આવ્યા હતા. આ ઠરાવો ભારત દ્વારા પ્રાયોજિત કરવામાં આવ્યા હતા.

પરમાણુ શસ્ત્રોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ અંગેનું સંમેલન

- 1982થી ભારત દ્વારા આ ઠરાવ રજૂ કરવામાં આવી રહ્યો છે. સંયુક્ત રાષ્ટ્રના બહુમતી સભ્યો દ્વારા પણ આ ઠરાવને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. તે કોઈ પણ સંજોગોમાં પરમાણુ શસ્ત્રોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ મુકવા માટે વાટાઘાટો શરૂ કરવા જીનીવામાં નિ:શસ્ત્રીકરણ પરની પરિષદને વિનંતી કરે છે.

પરમાણુ જોખમને ઘટાડવું

- તે 1998 થી રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. તે પરમાણુ શસ્ત્રોના આકસ્મિક ઉપયોગનું વૈશ્વિક ધ્યાન આકર્ષિત કરે છે. તે પરમાણુ સિદ્ધાંતોની સમીક્ષા કરવાની આવશ્યકતા પર ભાર મૂકે છે. ઉપરાંત, તે જોખમ ઘટાડવા અને ન્યુક્લિયર હથિયારોના નિ:શસ્ત્રીકરણ માટેના નક્કર પગલાં લેવાની માંગ કરે છે.

UNSC

- UNSC એ મુખ્ય કાર્યકારી સંસ્થા છે જે આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ અને સલામતી જાળવવા માટે જવાબદાર છે. જો કે, UNSC પાસે જે શક્તિઓ છે તેનો ઉપયોગ ભૌગોલિક હિતોને સાચવવા માટે થાય છે. કાઉન્સિલ આર્થિક અને લશ્કરી શક્તિના વિતરણને પ્રતિબિંબિત કરતી નથી. 15-સભ્યની સુરક્ષા પરિષદની રચના વધુ પ્રતિનિધિ અને લોકશાહી હોવી જોઈએ.

સંયુક્ત રાષ્ટ્રના મુખ્ય સુધારા

- 1997 માં, કોફી અગ્રાને બે સુધારા પેકેજો 'ટ્રેક વન' અને 'ટ્રેક ટુ' સાથે તેની યોજનાની ઘોષણા કરી.
- 2004 માં, યુનાઈટેડ નેશન્સ સિક્યુરિટી કાઉન્સિલના વિસ્તરણ માટે મોડેલોની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી
- હુમન રાઈટ્સ કાઉન્સિલ 2006 માં યુનાઈટેડ નેશન્સ કમિશનના ભૂતપૂર્વ સ્થાને આવી હતી

ભારત-GCC ટ્રોઈકા સંવાદ

- 3 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ ભારત અને ગલ્ફ કોઓપરેશન કાઉન્સિલ (GCC) ટ્રોઈકા વચ્ચે વાર્ષિક રાજકીય સંવાદ યોજાયો. સંવાદમાં ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ વિદેશ મંત્રી એસ જય શંકરે કર્યું હતું.
- સંવાદ દરમિયાન, ભારતે GCCના સભ્યોને ભારતીય વ્યાવસાયિકો અને કામદારોને અખાત દેશોમાં પાછા ફરવાનું સરળ બનાવવા વિનંતી કરી હતી.

ગલ્ફ કોઓપરેશન કાઉન્સિલ

- તે આંતરસરકારી આર્થિક અને રાજકીય સંઘ છે. તેમાં બહરીન, ઓમાન, કુવૈત, સાઉદી અરેબિયા, કતાર અને યુએઈ જેવા આરબ રાજ્યોનો સમાવેશ છે.
- કાઉન્સિલના મુખ્ય ઉદ્દેશો વેપાર, પર્યટન, વહીવટ અને કસ્ટમ છે. તે વૈજ્ઞાનિક સંશોધન કેન્દ્રો સ્થાપિત કરે છે.
- GCCએ ભારતનો 'તાત્કાલિક પડોશી' છે. GCC ક્ષેત્રમાં 6.5 મિલિયનથી વધુ ભારતીય કામદારો છે. ભારતની કૂડ આયાતમાં GCCનો હિસ્સો 34% છે.

ભારત-બાંગ્લાદેશ COVID-19 રસીના MOU પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- 5 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, બાંગ્લાદેશ સરકારે 3 કરોડ COVID-19 રસી ડોઝની પ્રાધાન્યતા ડિલિવરી માટે ભારતના સીરમ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ સાથે સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર કર્યા. આ કોવિશિલ્ડ રસીઓ એસ્ટ્રાઝેનેકા અને ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટી દ્વારા વિકસાવવામાં આવી હતી.
- કરાર મુજબ, શરૂઆતમાં 1.5 કરોડ લોકોને રસી આપવામાં આવશે, કારણ કે દરેક વ્યક્તિને બે રસી ડોઝની જરૂર હોય છે.

ભારતમાં COVID-19 રસી

- હાલમાં ભારતમાં ત્રણ COVID-19 રસી અજમાયશ છે. Sputnik V નામની રશિયન રસી, ઓક્સફોર્ડ યુનિવર્સિટીની રસી COVISHIED અને COVAXIN

સંયુક્તપણે ભારતીય તબીબી સંશોધન પરિષદ અને ભારત બાયોટેક દ્વારા વિકસાવવામાં આવી છે.

COVAX

- ભારત GAVI એલાયન્સની COVAX સુવિધાનો એક ભાગ છે. સુવિધાનો હેતુ તમામ દેશોમાં COVID-19 રસી મેળવવાનો છે. સુવિધાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ રસી રાષ્ટ્રવાદ અટકાવવાનો છે. GAVI એ રસીઓ માટેનું વૈશ્વિક જોડાણ છે.

eVIN

- ભારત સરકારે ઇલેક્ટ્રોનિક વેકસીન ઇન્ટેલિજન્સ નેટવર્કનો ઉપયોગ કરીને COVID-19 રસી સંગ્રહિત કરવાની યોજના બનાવી છે. ભારત સરકાર eVIN દ્વારા રીઅલ ટાઈમ ટ્રેકિંગનો ઉપયોગ કરે છે. eVIN એ એક સ્વદેશી રીતે વિકસિત સિસ્ટમ હતી. સિસ્ટમ રસીના સ્ટોકોને ડિજિટાઈઝ કરે છે. તે કોલ્ડ ચેઈનના તાપમાન પર પણ નજર રાખે છે અને ઈમ્યુનાઈઝેશન સપ્લાય ચેઈન પ્રણાલીને મજબૂત બનાવે છે.

પ્રથમ ભારત-નોર્ડિક-બાલ્ટિક કોનક્લેવ યોજવામાં આવી

- 5 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, પ્રથમ ભારત-નોર્ડિક-બાલ્ટિક કોનક્લેવ વર્ચ્યુઅલ રીતે યોજવામાં આવી હતી. ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ વિદેશ પ્રધાન એસ જય શંકરે કર્યું હતું.
- આ કોનક્લેવનું વિદેશ મંત્રાલય અને ભારતીય ઉદ્યોગ સંઘ દ્વારા સંયુક્તપણે આયોજન કરાયું હતું. કોનક્લેવમાં સ્વચ્છ તકનીકો અને નવીનીકરણીય ઊર્જાઓ, કૃત્રિમ બુદ્ધિ, સપ્લાય ચેઈન લોજિસ્ટિક્સ અને બ્લોક ચેઈન લીડ ટ્રાન્સફોર્મેશન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું હતું.

નોર્ડિક બાલ્ટિક આઠ

- નોર્ડિક બાલ્ટિક આઠમાં એસ્ટોનીયા, ડેનમાર્ક, ફિનલેન્ડ, લાટવિયા, આઈસલેન્ડ, નોર્વે, લિથુનીયા અને સ્વીડન શામેલ છે. બાલ્ટિક સ્ટેટ્સ લાટવિયા, લિથુનીયા અને એસ્ટોનીયા છે. આ ત્રણ દેશો બાલ્ટિક સમુદ્રમાં સ્થિત છે અને ઝડપથી વિકસતી અર્થવ્યવસ્થા છે.

બાલ્ટિક દેશો ભારત માટે કેમ મહત્વના છે?

- લિથુનીયામાં લેસર તકનીકમાં ઉચ્ચ કુશળતા છે. LASER સંબંધિત ઉત્પાદનો ભારત સાથે લિથુનીયાના વેપારનો સૌથી મહત્વપૂર્ણ ભાગ બની ગયા છે.
- લાટવિયા ભારત માટે ભૌગોલિક રીતે મહત્વપૂર્ણ છે. લાટવિયા એ 'અંબર વે' નામના પ્રાચીન માર્ગ દ્વારા જોડાયેલું છે. તેને અંબર વે કહેવામાં આવે છે કારણ કે અગાઉ આ માર્ગનો

ઉપયોગ બાલિટિક સમુદ્ર અને ઉત્તરી સમુદ્રના દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોથી ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં અમ્બર પરિવહન માટે કરવામાં આવતો હતો. ઉપરાંત, લાટવિયા બાલિટિક ક્ષેત્રને બાકીના યુરોપ, રશિયા અને મધ્ય એશિયા સાથે જોડે છે. આમ, તે ભારતીય નિકાસને આ બજારોમાં સરળતાથી પહોંચવામાં મદદ કરે છે.

- > એસ્ટોનીયામાં નાટો કોઓપરેટિવ સાયબર ડિકેન્સ સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સનું ઘર છે. આમ, ભારત દેશમાંથી સાયબર સુરક્ષા ક્ષેત્રે મોટા પ્રમાણમાં ફાયદો કરી શકે છે.

નોર્ડિક પ્રદેશ

- > નોર્વે, ડેનમાર્ક, ફિનલેન્ડ, સ્વીડન અને આઈસલેન્ડ જેવા દેશો નોર્ડિક દેશો છે. પ્રથમ ભારત-નોર્ડિક સમિટ 2018 માં યોજાઈ હતી. આ સમિટ સુરક્ષા, હવામાન પરિવર્તન અને આર્થિક વિકાસ પર કેન્દ્રિત છે.

નોર્ડિક કાઉન્સિલ

- > તેની સ્થાપના 1952 માં થઈ હતી. કાઉન્સિલનું મુખ્ય મથક ડેનમાર્કના કોપનહેગન સ્થિત છે. તે સરકારો, નોર્ડિક રાજ્યોની સંસદ વચ્ચે કડી પૂરી પાડે છે. નોર્ડિક કાઉન્સિલના સભ્યો ડેનમાર્ક, નોર્વે, સ્વીડન, આઈસલેન્ડ અને ફિનલેન્ડ છે. ફિનલેન્ડ 1955 માં જોડાયો હતો.

આંતરરાષ્ટ્રીય 'સતાવધાનમ'

- > 5 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, ભારતના ઉપરાષ્ટ્રપતિએ વર્ચુઅલ રીતે આંતરરાષ્ટ્રીય 'સતાવધાનમ' કાર્યક્રમ શરૂ કર્યો.
- > તિરૂપતિમાં શ્રી કૃષ્ણદેવરાય સત્સંગના નેજા હેઠળ ડો.મદાસાની મોહન દ્વારા આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

અવધાનમ

- > 'અવધાનમ' એ એક પ્રાચીન કાળથી ભારતમાં લોકપ્રિય સાહિત્યિક પ્રદર્શન છે. 'અવધાનમ' નો ઉભવ સંસ્કૃત સાહિત્યિક પ્રક્રિયા તરીકે થયો છે પરંતુ તે તેલુગુ અને કન્નડ ભાષાઓના કવિઓને કારણે આધુનિક સમયમાં પુનજીવિત થયો છે.
- > 'અવધાનમ' એ એક રસપ્રદ સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિ છે જેમાં મુશ્કેલ સાહિત્યિક કોયડાઓનું નિરાકરણ, કવિતાઓ સુધારવી અને એક સાથે આવા ઘણા કાર્યો કરવાની વ્યક્તિની ક્ષમતાનું પરીક્ષણ શામેલ છે.
- > અવધાનમની અર્થ તે છે કે જે વ્યક્તિ 'અવધાનમ' કરે છે એટલે કે પ્રશ્નો પૂછનારા ઘણા લોકોમાંનું એક પ્રચક/પ્રશ્નકર્તા છે.

- > પ્રચકની સંખ્યા 8 (અષ્ટવધાનમ), 100 (સતાવધાનમ), 1000 (સહસ્ત્રવધાનમ) પણ હોઈ શકે છે.

દ્રઝબા-5 યુદ્ધભ્યાસ

- > રશિયન સૈનિકોની ટુકડી બે સપ્તાહની લશ્કરી ક્વાયત માટે પાકિસ્તાન પહોંચી છે.
- > દ્રઝબા-5 નામના આ યુદ્ધભ્યાસનો હેતુ આતંકવાદના ક્ષેત્રમાં બંને સૈન્યના અનુભવોને શેર કરવાનો છે.
- > એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે પાકિસ્તાન અને રશિયાની સેના વચ્ચે પહેલી સંયુક્ત દ્રઝબા ક્વાયત વર્ષ 2016માં યોજાઈ હતી, ત્યારથી અત્યાર સુધીમાં કુલ પાંચ વખત આ ક્વાયત હાથ ધરવામાં આવી છે.
- > સપ્ટેમ્બરની શરૂઆતમાં, પાકિસ્તાનના સશસ્ત્ર દળોની એક ટુકડીએ દક્ષિણ રશિયાના કાકેશસ 2020 (એસ્ટ્રાખાન પ્રાંત) માં પણ બહુરાષ્ટ્રીય લશ્કરી ક્વાયતમાં ભાગ લીધો હતો.
- > નોંધનીય છે કે કોરોના વાયરસ રોગચાળાને કારણે ભારતે રશિયામાં આ ક્વાયતમાંથી તેની ભાગીદારી પાછી ખેંચી લીધી હતી.
- > ભારત અને રશિયા વચ્ચે ઈન્દ્ર નામની એક ક્વાયત પણ કરવામાં આવે છે, જે વર્ષ 2003માં શરૂ થઈ હતી.

વર્ચુઅલ ગ્લોબલ ઇન્વેસ્ટર રાઉન્ડટેબલ

- > તાજેતરમાં, વડા પ્રધાને દેશમાં રોકાણ આકર્ષવા માટે 'વર્ચુઅલ ગ્લોબલ ઇન્વેસ્ટર રાઉન્ડટેબલ-VGIR'ની અધ્યક્ષતા કરી હતી.
- > VGIR એ અગ્રણી વૈશ્વિક સંસ્થાકીય રોકાણકારો, ભારતીય ઉદ્યોગપતિઓ અને ભારત સરકારના ઉચ્ચ નીતિ નિર્માતાઓ અને નાણાકીય બજારના નિયમનકારો વચ્ચેની એક ખાસ સંવાદ પ્રક્રિયા છે.
- > તે નાણાં મંત્રાલય, ભારત સરકાર અને રાષ્ટ્રીય રોકાણો અને માળખાગત ભંડોળ-NIIF દ્વારા સંયુક્ત રીતે યોજવામાં આવ્યું હતું.
- > આ સંવાદ પ્રક્રિયામાં, ભારતમાં આર્થિક અને રોકાણોના શ્લોકોથી માળખાકીય સુધારાને વેગ આપવા અને વર્ષ 2024-25 સુધીમાં 5 ટ્રિલિયન યુએસ ડોલરનું અર્થતંત્ર બનવાની ભારત સરકારની દ્રષ્ટિ પર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

વિશેષતા

- > આત્મનિર્ભર વિજ્ઞાન: તે એક આયોજિત આર્થિક વ્યૂહરચના છે જેનો હેતુ ભારતના વ્યવસાય અને મજૂર કુશળતાનો ઉપયોગ

કરીને ભારતને વૈશ્વિક ઉત્પાદન મહાસત્તામાં પરિવર્તિત કરવાનું છે.

- > ESG સ્કોર: પર્યાવરણીય, સામાજિક અને શાસન પર એટલે કે ESG સ્કોર પર ઉચ્ચ રેન્કિંગ કંપનીઓ અસ્તિત્વમાં છે.
- > રાષ્ટ્રીય ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પાર્થપલાઈન: ભારતમાં વિવિધ સામાજિક અને આર્થિક માળખાગત પ્રોજેક્ટ્સમાં \$ 1.5 ટ્રિલિયન ડોલરનું રોકાણ કરવાની મહત્વાકાંક્ષી યોજના છે, જેનો હેતુ દેશમાં આર્થિક વિકાસને વેગ આપવા અને ગરીબી ઘટાડવાનો છે.

ઉત્પાદન ક્ષમતા અને વ્યવસાયમાં સરળતામાં સુધારો લાવવા

માટેની પહેલ

- > ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ-GSTના રૂપમાં વન નેશન-વન ટેક્સ સિસ્ટમ, આવકવેરા આકરણી અને અપીલ માટે કોર્પોરેટ ટેક્સના સૌથી નીચા દર અને ફેસલેસ સિસ્ટમ.
- > નવી મજૂર કાયદા પ્રણાલી, કામદારોના કલ્યાણ અને રોજગારદાતાઓ માટેના 'ઈઝ ઓફ ડુઈંગ બિઝનેસ' અને ચોક્કસ ક્ષેત્રોમાં ઉત્પાદન લિંકડ પ્રોત્સાહન યોજનાઓ વચ્ચે સંતુલન જાળવે છે.

નાણાકીય ક્ષેત્રના વિકાસ માટે ભારત સરકારની પહેલ

- > ઈન્ટિગ્રેટેડ ઓથોરિટી ફોર ઈન્ટરનેશનલ ફાઈનાન્શિયલ સર્વિસીસ સેન્ટર, ઉદાર વિદેશી સીધા રોકાણ (FDI) શાસન, ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઈન્વેસ્ટમેન્ટ ટ્રસ્ટ અને રીઅલ એસ્ટેટ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ ટ્રસ્ટ જેવા રોકાણ સાધનો માટે યોગ્ય નીતિ વ્યવસ્થા
- > ઈન્સોલ્વન્સી અને બેંકરપ્સી કોડ (IBC) નો અમલ, ડાયરેક્ટ બેનિફિટ ટ્રાન્સફર (DBT) દ્વારા નાણાકીય સશક્તિકરણ અને રૂપે કાર્ડ અને BHIM-UPI જેવી ફિનટેક આધારિત ચુકવણી પ્રણાલીઓ.
- > આ સંવાદ પ્રક્રિયામાં ભારતમાં વિદેશી યુનિવર્સિટીઓના કેમ્પસ સ્થાપવા માટે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-2020 ના મુખ્ય મુદ્દાઓ પણ પ્રકાશમાં આવ્યા હતા.

ભારતીયોનું ન્યૂનતમ બોડી માસ ઇન્ડેક્સ

- > ઘ લાન્સેટ મેગેઝિનમાં પ્રકાશિત થયેલા એક અભ્યાસ મુજબ, 200 દેશોમાં 19 વર્ષીય છોકરીઓ અને છોકરાઓના 'બોડી માસ ઇન્ડેક્સ' માં ભારત નીચેથી અનુક્રમે ત્રીજા અને પાંચમાં ક્રમે છે.
- > લાન્સેટ સાપ્તાહિક વિશેષતા-સમીક્ષા સામાન્ય તબીબી

જર્નલ છે. તે વિશ્વની સૌથી પ્રાચીન અને જાણીતા સામાન્ય તબીબી જર્નલ છે.

- > આ અધ્યયનમાં 200 દેશોના 19 વર્ષના કિશોરોના BMI નું તુલનાત્મક વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે.

બોડી માસ ઇન્ડેક્સ (BMI)

- > BMI અથવા 'બોડી માસ ઇન્ડેક્સ'ની ગણતરી કોઈ વ્યક્તિની ઊંચાઈ અને વજનના આધારે કરવામાં આવે છે. આ માટે, વ્યક્તિનું વજન (કિલોગ્રામમાં) ઊંચાઈના ચોરસ (મીટરમાં) દ્વારા વહેંચાયેલું છે.
- > ફોર્મ્યુલા: વજન (કિલો) / (બુલતો મોટો કા!સ)(ઊંચાઈ (મીટર)(બંધ થતો મોટો કા!સ) 2
- > વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન ગાઈડલાઈન્સ અનુસાર, સામાન્ય BMI 18.5 થી 24.9 ની વચ્ચે હોય છે.
- > જો BMI 25 અથવા વધુ છે, તો તે વધુ વજન તરીકે ઓળખાય છે અને જો તે 30 કે તેથી વધુ હોય તો તે જાડાપણું તરીકે ઓળખાય છે.

ભારતમાં BMI સ્થિતિ

- > ભારતમાં 19 વર્ષના છોકરાઓની BMI 20.1 છે. ભારતીય છોકરીઓનું પણ છોકરાઓની સમાન BMI 20.1 છે.
- > ભારતમાં 19 વર્ષીય છોકરાઓની સરેરાશ ઊંચાઈ 166.5 સે.મી. તથા છોકરીઓ માટે 155.2 સે.મી. છે.
- > જ્યારે ભારતમાં સરેરાશ BMI 'કૂક આઈલેન્ડ્સ' (29.6) ની તુલનામાં ઘણું ઓછું હોય છે, તે ઈથોપિયા (19.2) કરતા થોડું વધારે છે.

ભારત-OPEC ઊર્જા સંવાદ વચ્ચે અલ રીતે યોજાયો

- > 5 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, ભારત-OPEC ઊર્જા સંવાદની ચોથી ઉચ્ચ સ્તરીય બેઠક વચ્ચે અલ રીતે મળી હતી. ભારતનું પ્રતિનિધિત્વ ઓઈલ પ્રધાન ધર્મેન્દ્ર પ્રધાને કર્યું હતું. આ સંવાદ 2015 થી યોજવામાં આવી રહ્યો છે.
- > સંવાદ દરમિયાન ભારતે ઓઈલ સપ્લાયમાં COVID-19 પ્રેરિત અવરોધોનું મૂલ્યાંકન કરવા દબાણ કર્યું હતું. ભારતે મીટિંગ દરમિયાન OPECને વિનંતી કરી હતી કે ઓપેક સભ્યો દ્વારા જુદા જુદા પ્રદેશો માટે નિર્ધારિત ડિફરન્સલ કુડ ઓઈલના ભાવમાં પ્રવર્તતી વિસંગતતાઓને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે.

ભારત-OPEC

- 2019-20માં ભારતે OPEC દેશોમાંથી 92.8 અબજ ડોલરની હાઈડ્રોકાર્બન આયાત કરી.
- 2000 થી 2015 ના ગાળા દરમિયાન, ભારતમાં OPEC દેશોમાંથી ઓઈલની આયાત 2 અબજ ડોલરથી વધીને 140 અબજ ડોલર થઈ છે. હવે, ભારત વિશ્વનો ત્રીજો સૌથી મોટો તેલ વપરાશકાર દેશ છે.
- OPECના વર્લ્ડ ઓઈલ આઉટલુક, 2020નો અંદાજ છે કે 2045 સુધીમાં ભારત વૈશ્વિક અર્થવ્યવસ્થાના 16% જેટલું થઈ જશે. આ ઉપરાંત, ભારતની દરરોજ તેલની માંગ 2045 સુધીમાં દરરોજ 4.7 મિલિયન બેરલથી વધીને 10.7 મિલિયન બેરલ થવાની છે.

2020માં કયા દેશએ OPEC છોડી દીધું?

- ઈક્વાડોર: ઈક્વાડોરે 1992થી તેનો સભ્ય હતો. 2007માં તે ફરી જોડાયો અને 2020 માં ફરીથી તેનું સભ્યપદ પાછું ખેંચી લીધું. 2018 માં, કતરે OPEC છોડી દીધું હતું.

OPEC

- OPECની રચના બગદાદ કોન્ફરન્સમાં 1960 માં કરવામાં આવી હતી. OPECનું મુખ્ય મથક ઓસ્ટ્રિયાના વિયેના ખાતે સ્થિત છે. ઓપેકમાં 14 સભ્ય દેશો છે. તેઓ ઈરાક, ઈરાન, યુએઈ, કુવૈત, સાઉદી અરેબિયા, લિબિયા, અલ્જેરિયા, ગેબોન, નાઈજીરિયા, રિપબ્લિક ઓફ કોંગો, ઈક્વેટોરિયલ ગિની, એક્વાડોર, એન્ગોલા અને વેનેઝુએલા છે.

OPEC+ એટલે શું?

- OPEC+ ની રચના 2017માં કરવામાં આવી હતી. તેમાં અઝરબૈજાન, બ્રુનેઈ, બહેરિન, કઝાકિસ્તાન, મેક્સિકો, મલેશિયા, રશિયા, ઓમાન, સુદાન અને દક્ષિણ સુદાનનો સમાવેશ થાય છે.

OPEC કરતાં OPEC+ વધુ પ્રભાવશાળી કેમ છે?

- OPECના 14 સભ્યો વૈશ્વિક તેલ પુરવઠાના 35% નિયંત્રણ કરે છે. તેમની પાસે 82% સાબિત અનામત છે. બીજી તરફ, OPEC+ ના 10 બિન-સભ્યોએ 90% અનામત ધરાવતા વૈશ્વિક તેલ પુરવઠાના 55% નિયંત્રણમાં છે. આ રીતે વિશ્વના અર્થતંત્રમાં OPEC+ નો પ્રભાવ વધુ પ્રભાવશાળી છે.

ભારત-ઈન્ડોનેશિયા પાંચમો સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથ કોલસા પર વર્ચુઅલ રીતે યોજાયું

- 5 નવેમ્બર, 2020ના રોજ ભારત-ઈન્ડોનેશિયા પાંચમું સંયુક્ત કાર્યકારી કોલસા જૂથ યોજાયું હતું. કાર્યકારી જૂથની બેઠક વીડિયો કોન્ફરન્સ દ્વારા યોજવામાં આવી હતી.
- બેઠક દરમિયાન, દેશોએ ભારતીય કોલસા નીતિ સુધારણા, ભારતમાં કોલસાના વ્યાપારી ખાણકામ અને કોર્કિંગ કોલસો સંશોધન પર ચર્ચા કરી હતી.
- ભારત હાલમાં ઈન્ડોનેશિયાથી વધુ કોલસાની આયાત કરવાની તકો શોધી રહ્યો છે. તેનું કારણ એ છે કે વિશ્વ બજારમાં કોલસાના ભાવ ઝડપી દરે ઘટી રહ્યા છે. ઈન્ડોનેશિયા સાથે કોલસાની આયાતનાં નિયમોને બદલવાની અને કોલસાની આયાતમાં વધારો કરવાની યોજના છે.
- ભારત ઈન્ડોનેશિયાથી તેની કોલસાની આયાતમાં વધારો કરશે, કારણ કે, રોગચાળાને કારણે સપ્ટેમ્બર 2020માં ઈન્ડોનેશિયન કોલસાના ભાવમાં ઘણો ઘટાડો થયો છે. માર્ચ 2020થી કિંમતોમાં ઘટાડો જોવા મળી રહ્યો છે.
- ઈન્ડોનેશિયા વિશ્વનો ત્રીજો સૌથી મોટો કોલસો ઉત્પાદક દેશ છે. વિશ્વના કોલસાની નિકાસમાં ઈન્ડોનેશિયન કોલસો 40% જેટલો છે. ચીન એ ઈન્ડોનેશિયાના મુખ્ય કોલસા ગ્રાહકોમાંનું એક છે. ઈન્ડોનેશિયા ચીનની આર્થિક મંદીથી પીડાઈ રહ્યું છે અને ભારત આ અંતરને ભરવામાં હજી સુધી નિષ્ફળ રહ્યું છે. કારણ કે ભારત હાલમાં તેના ઘરેલુ કોલસાના ઉત્પાદનમાં વધારો કરવાની યોજના બનાવી રહ્યો છે.

ભારતમાં વર્તમાન પરિસ્થિતિ

- ભારત વિશ્વમાં ચોથા ક્રમના સૌથી મોટા કોલસા ભંડાર ધરાવે છે. હજી, ભારત અન્ય દેશોમાંથી 250 મિલિયન ટનથી વધુ કોલસાની આયાત કરે છે. ભારત સરકારે તાજેતરમાં ઘરેલું ઉત્પાદન વધારવા માટે ખાનગી ક્ષેત્રમાં કોલસાની ખાણો ખોલી હતી.
- દક્ષિણ આફ્રિકા ભારતનો સૌથી મોટો કોલસો સપ્લાયર છે ત્યારબાદ ઓસ્ટ્રેલિયા આવે છે. 2020 સુધીમાં ભારતે ઈન્ડોનેશિયાથી 128.7 મિલિયન ટન કોલસાની આયાત કરી હતી.

કોલસો ક્ષેત્ર સુધારણા

- ભારત સરકારે તાજેતરમાં ઘરેલુ કોલસાના ઉત્પાદનને વધારવા માટે ઘણા પગલાં ભર્યાં હતાં. મહેસૂલ વહેંચણીના આધારે ખાનગી કંપનીઓને કોલસાની ખાણો ઓફર કરવામાં

આવે છે. વળી, વેપારી ખાણકામની મંજૂરી આપવામાં આવી રહી છે, કોલસા ખાણમાંથી મિથેન કાઢવાના હકની હરાજી કરવામાં આવી છે અને કોલસા ગેસિફિકેશનને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવ્યું છે.

ભારત-ઘટાલી વચ્ચેનું સમિતિ

- > 6 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, ભારતના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી અને ઈટાલીના વડા પ્રધાન પ્રો. જ્યુસેપ કોન્ટે વચ્ચે વચ્ચેનું સમિતિ દ્વિપક્ષીય શિખર બેઠક યોજાઈ હતી.
- > નોંધપાત્ર વાત એ છે કે, 2018 માં, ઈટાલીના વડા પ્રધાન પ્રો. જ્યુસેપ કોન્ટે ભારત-ઈટાલી સંબંધોને નવી દિશા આપવા માટે ભારતની મુલાકાતે આવ્યા હતા.
- > આ સમિતિમાં, બંને નેતાઓ વચ્ચે રાજકીય, આર્થિક, વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી, અવકાશ અને સંરક્ષણ ક્ષેત્રોમાં વધતા સહયોગ અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા થઈ હતી.
- > બંને પક્ષોએ પણ સંમતિ આપી છે કે તેઓ G-20 જૂથમાં એક બીજા સાથે મળીને કામ કરશે.
- > નોંધનીય છે કે ઈટાલીને ડિસેમ્બર 2021 માં G-20 દેશોની અધ્યક્ષતા મળશે, જ્યારે વર્ષ 2022 માં ભારત G-20 ની અધ્યક્ષતા લેશે.
- > દર વર્ષે કોઈ દેશ G-20 ગ્રુપના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાય છે, જેને 'G-20 પ્રેસિડેન્સી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. G20 સમિતિની અધ્યક્ષતા અર્જેન્ટીના દ્વારા 2018માં અને જાપાન દ્વારા 2019માં થઈ હતી, જ્યારે સાઉદી અરેબિયા વર્ષ 2020 માં તેના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાઈ આવ્યું છે.
- > આ ઉપરાંત, જરૂરી પ્રક્રિયાઓ પૂર્ણ થયા બાદ આંતરરાષ્ટ્રીય સોલર એલાયન્સ (ISA) માં જોડાવાના ઈટાલીના નિર્ણયને પણ ભારતે આવકાર્યું છે.
- > આ પ્રસંગે, બંને દેશોએ ઊર્જા, ફિશિંગ, શિપબિલ્ડિંગ અને ડિઝાઇન ક્ષેત્રે 15 કરાર કર્યા છે.
- > આ સમિતિમાં 'મેક ઈન ઈન્ડિયા' પહેલને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રોકાણ, સંરક્ષણ સહયોગ અને ઉત્પાદન શક્તિઓ પર પણ ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- > બંને દેશોએ સંયુક્ત રાષ્ટ્રના માળખા હેઠળ શાંતિ સંરક્ષણની અસરકારકતા વધારવાના ઉદ્દેશ્યથી સંરક્ષણ સંબંધોને મજબૂત બનાવવા પર ભાર મૂક્યો હતો. ઉપરાંત, 2020-2025 સમયગાળા માટે દ્વિપક્ષીય ભાગીદારીની અગ્રતા, વ્યૂહાત્મક લક્ષ્યો અને પદ્ધતિઓ સ્થાપિત કરવા આ ક્રિયા યોજનાને અપનાવવાનું પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું.

ભારતમાં શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા

- > આંતરરાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા ઈન્ડેક્સમાં ભારતે 0.352 ના સ્કોર સાથે ખૂબ જ ખરાબ પ્રદર્શન કર્યું છે.
- > ગ્લોબલ પબ્લિક પોલિસી ઈન્સ્ટિટ્યુટ દ્વારા 'શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા સૂચકાંક' ગ્લોબલ ટાર્ગમ-સીરીઝ ડેટાસેટ (1900 થી 2019 સુધી)ના ભાગ રૂપે રજૂ કરવામાં આવી છે.
- > ફેડરિક-એલેક્ઝાંડર યુનિવર્સિટી એલેગેન-નાર્નબર્ગ, સ્કોલર્સ એટ રિસ્ક અને વી-ડેમ સંસ્થા પણ આ કાર્યમાં ગાઢ સહયોગી રહ્યા છે.

શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા સૂચકાંક

- > શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતાનો અર્થ એ છે કે સત્તાવાર દબલ અથવા બદલાના ડર વિના ફેકલ્ટી સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા બૌદ્ધિક અભિપ્રાયો વ્યક્ત કરવામાં આવે છે.
- > આ સૂચકાંક વિશ્વભરમાં શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતાના સ્તરની તુલના કરે છે અને શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતામાં ઘટાડાની સમજમાં પણ વધારો કરે છે.
- > શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા સૂચકાંકનું મૂલ્યાંકન નીચેના આઠ ઘટકોના આધારે કરવામાં આવે છે.
- > સંશોધન અને શિક્ષણની સ્વતંત્રતા;
- > શૈક્ષણિક વિનિમય અને પ્રસારણની સ્વતંત્રતા;
- > સંસ્થાકીય સ્વાયત્તતા, કેમ્પસ અખંડિતતા;
- > શૈક્ષણિક અને સાંસ્કૃતિક અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા;
- > શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતાનું બંધારણીય સંરક્ષણ;
- > શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા હેઠળ આંતરરાષ્ટ્રીય કાનૂની પ્રતિબદ્ધતા;
- > આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક અધિકારો પર આંતરરાષ્ટ્રીય કરાર;
- > યુનિવર્સિટીઓનું અસ્તિત્વ.
- > 0 અને 1 વચ્ચેનો સ્કોર આપવામાં આવે છે અને 1 ઈન્ડેક્સમાં શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન દર્શાવે છે.

ટોચના પ્રદર્શનકાર

- > ઉરુગ્વે અને પોર્ટુગલ શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતા સૂચકાંકમાં 0.971 ના સ્કોર સાથે ટોચ પર છે, ત્યારબાદ લાટવિયા (0.964) અને જર્મની (0.960) છે.
- > આ સૂચકાંકમાં USA અને ઓસ્ટ્રેલિયા સહિત 35 દેશોના ડેટાની જાણ કરવામાં આવી નથી.

સૂચકાંક પર ભારતનું પ્રદર્શન

- ભારત 0.352 ના સ્કોર સાથે સાઉદી અરેબિયા (0.278) અને લિબિયા (0.238) ની નજીક છે. છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં ભારતના સ્કોરમાં 0.1 અંકનો ઘટાડો થયો છે.
- ભારત કરતાં મલેશિયા (0.582), પાકિસ્તાન (0.554), બ્રાઝિલ (0.466), સોમાલિયા (0.436) અને યુકેન (0.422) જેવા દેશોએ વધુ સારું સ્થાન બનાવ્યું છે.

સુદાનને આતંકવાદ સૂચિના રાજ્ય પ્રાયોજકોમાંથી હટાવ્યું

- 9 નવેમ્બર, 2020ના રોજ સુદાનને આતંકવાદના રાજ્ય પ્રાયોજકોની સૂચિમાંથી દૂર કરવામાં આવ્યો. ભારતે તેના હટાવવાનું સ્વાગત કર્યું છે. વળી, ભારતે ઈઝરાઈલ સાથેના સુદાનના સંબંધોને સામાન્ય બનાવવાનું સ્વાગત કર્યું છે.

સુદાન-ઈઝરાઈલ

- યુએઈ, બહેરિન પછી, સુદાન છેલ્લા બે મહિનામાં ઈઝરાઈલ સાથેના તેના સંબંધોને સામાન્ય બનાવનાર ત્રીજો દેશ બન્યો. 23 ઓક્ટોબર, 2020 ના રોજ, યુ.એસ. પ્રમુખ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પ દ્વારા કરાયેલા સોદા દ્વારા સુદાન ઈઝરાઈલ સાથેના તેના સંબંધોને સામાન્ય બનાવ્યા હતા.

આતંકવાદની સૂચિના રાજ્ય પ્રાયોજકો શું છે?

- તે યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ દ્વારા બનાવેલી સૂચિ છે. આ સૂચિમાં એવા દેશોનો સમાવેશ છે જે આંતરરાષ્ટ્રીય આતંકવાદને વારં વાર સમર્થન આપી રહ્યા છે. આંતરરાષ્ટ્રીય આતંકવાદ એ મહાસભામાં ઠરાવ પ્રક્રિયા દ્વારા યુનાઈટેડ નેશન્સ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી બ્રાન્ડ છે. દાખલા તરીકે, 2019 માં, જૈશ-એ-મોહમ્મદના વડા મસુદ અઝહરને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા વૈશ્વિક આતંકવાદી તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. આનો અર્થ એ છે કે આતંકવાદીની મદદ કરનાર દેશને સ્ટેટ સ્પોન્સર્સ ઓફ ટેરરિઝમ સૂચિ હેઠળ મૂકવામાં આવશે.
- આ સૂચિ પ્રથમવાર 1979 માં ઈરાક, દક્ષિણ યમન, લિબિયા અને સીરિયા સાથે બનાવવામાં આવી હતી. બાદમાં 1982 માં ક્યુબા, 1984 માં ઈરાન, 1988 માં ઉત્તર કોરિયા અને 1993 માં સુદાનનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો. દક્ષિણ યમન, લિબિયા અને ક્યુબાને સૂચિમાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા છે. 2017 માં ઉત્તર કોરિયાને દૂર કરવામાં આવ્યો હતો ફરી પાછો ઉમેરવામાં પણ આવ્યો હતો. તેથી, હાલમાં, ફક્ત ત્રણ દેશો સૂચિમાં છે. તેઓ ઉત્તર કોરિયા, ઈરાન અને સીરિયા છે.

નેપાળના રાષ્ટ્રપતિએ મહાત્મા ગાંધી પર વિશેષ કાવ્યસંગ્રહ બહાર પાડ્યો

- નેપાળના રાષ્ટ્રપતિ બિદ્યાદેવી ભંડારીએ મહાત્મા ગાંધીની 151મી જન્મજયંતિ નિમિત્તે મહાત્મા ગાંધી પર વિશેષ સચિત્ર કાવ્યસંગ્રહ રજૂ કર્યો છે. આ કાવ્યસંગ્રહ નેપાળી ભાષામાં લખાયેલ છે. આ પુસ્તકનું લોકાર્પણ નેપાળમાં ભારતીય રાજદૂત વિનય મોહન ક્વત્રાની ઉપસ્થિતિમાં કાઠમંડુ ખાતે આયોજિત એક વિશેષ કાર્યક્રમમાં કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગાંધી પરની આ કાવ્યસંગ્રહને શીર્ષક Maile Bujheko Gandhi અથવા ગાંધી જે રીતે હું સમજી ગયો છું (the Gandhi as I understood).
- મહાત્મા ગાંધીની જન્મજયંતિ અને 'મહાત્માના 150 વર્ષ પૂરાં'ની 2 વર્ષ લાંબી ઉજવણીની પરાકાષ્ટા નિમિત્તે આ પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવ્યું છે.
- ભારતીય કચેરી દ્વારા બી પી કોયરાલા ભારત-નેપાળ ફાઉન્ડેશનની સાથે મળીને આ કાવ્યસંગ્રહ પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો છે.
- પ્રકાશકોને આશા છે કે મહાત્મા ગાંધીના ઉપદેશો અને વિચારો નેપાળી યુવાનોને વૈશ્વિક ચિહ્નની નજીક લાવશે.
- આ પુસ્તકનો હેતુ નેપાળના યુવાનોને મહાત્મા ગાંધીની નજીક લાવવાનો છે.
- આ પુસ્તકમાં મહાત્મા ગાંધી વિશે 25 પ્રખ્યાત નેપાળી હસ્તીઓના દ્રષ્ટિકોણ પણ એકસાથે લાવવામાં આવ્યા છે.

મહાત્મા ગાંધી પર પ્રકાશિત થયેલા કેટલાક પ્રખ્યાત પુસ્તકો

- ગાંધી@150
- ગાંધીની 150મી જન્મજયંતિ નિમિત્તે, જાણીતા વિદ્વાન રાજન વેલુકરે ગાંધીજી પર લખાયેલા 12 લેખો ધરાવતા ગાંધી@150 નામનું પુસ્તક લખ્યું હતું.
- ગાંધી હોવા (Being Gandhi)
- મહાત્મા ગાંધીની 150 મી જન્મજયંતિ નિમિત્તે પણ એક પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવ્યું છે. આ પુસ્તક ભારતીય લેખક પારો આનંદે લખ્યું છે.
- ભારત પહેલાં ગાંધી (Gandhi before India)
- આ પુસ્તક ઈતિહાસકાર રામચંદ્ર ગુહા દ્વારા વર્ષ 2013માં પ્રકાશિત કરાયું હતું. આ પુસ્તકોમાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં વકીલ તરીકે મહાત્મા ગાંધીજીના જીવન અને તેમને મળતા ભેદભાવ વિશે વાત કરવામાં આવી છે.

ભારત અને માલદીવ વચ્ચે ચાર કરાર થયા

- ભારતના વિદેશ સચિવ હર્ષ વર્ધન શ્રિંગલાની માલદીવની મુલાકાત દરમિયાન ભારત અને માલદીવ્સ ચાર એમઓયુ પર સહમત થયા છે. રમત-ગમત અને યુવા બાબતોમાં સહયોગ, કનેક્ટિવિટી પ્રોજેક્ટ, પ્લાન્ટની સ્થાપના અને માટી પરીક્ષણ પ્રયોગશાળાઓ માટે ચાર એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર થયા હતા.
- ગ્રેટર મેલ કનેક્ટિવિટી પ્રોજેક્ટ (GMCP) માટે ભારત દ્વારા 100 મિલિયનની ગ્રાન્ટ આપવા માટે એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર થયા હતા. આ પ્રોજેક્ટ માલદીવ્સની રાજધાની મલેને ત્રણ ટાપુઓ સાથે જોડશે. આ GMCP પ્રોજેક્ટની કુલ કિંમત 500 મિલિયન છે. પ્રોજેક્ટ માટે બાકીના 400 મિલિયન પણ ભારત પૂરા પાડશે. આ કરાર પર માલદીવના વિદેશ પ્રધાન અબ્દુલ્લા શાહિદ સાથે હસ્તાક્ષર થયા હતા.
- બંને દેશો વચ્ચે હસ્તાક્ષર કરાયેલા બીજા કરારમાં 1.71 મિલિયન માલદીવિયન રુફિયાઝની ગ્રાન્ટ સાથે પ્લાન્ટ અને માટી પરીક્ષણ પ્રયોગશાળા સ્થાપવાની છે.
- ત્રીજા કરાર પર 7.7 મિલિયન માલદીવિયન રુફિયાઓની અન્ય ગ્રાન્ટ સાથે ડ્રગ ડિટોકસ સુવિધા સ્થાપવા માટે હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે.
- બંને દેશો વચ્ચે રમતગમત અને યુવા બાબતોના ક્ષેત્રે સહયોગ વધારવા માટે ચોથા એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર થયા હતા.

ઓસ્ટ્રેલિયા-ભારત જળ કેન્દ્રનું ઉદઘાટન

- વર્ચુઅલ ઇવેન્ટમાં ઓસ્ટ્રેલિયા-ઇન્ડિયા વોટર સેન્ટર (AIWC)નું ઉદઘાટન કરવામાં આવ્યું છે. આ વોટર સેન્ટરનું નેતૃત્વ ભારતીય બાજુની IIT ગુડાટી અને ઓસ્ટ્રેલિયન બાજુથી યુનિવર્સિટી ઓફ વેસ્ટર્ન સિડની કરે છે. આ સાથે, આ કેન્દ્રમાં ભારત અને ઓસ્ટ્રેલિયાના 21 ભાગીદારો છે.
- આ જળ કેન્દ્ર ભારતીય અને ઓસ્ટ્રેલિયન ભાગીદારોને તકોનું અન્વેષણ કરવામાં અને બંને દેશો વચ્ચે સંશોધન અને શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં લાંબા સમયથી સહયોગ માટે સુમેળ બનાવવા માટે મદદ કરશે.
- આ જળ કેન્દ્ર, બંને દેશો દ્વારા પૂર, દુષ્કાળ, જળ સુરક્ષા, આબોહવા પરિવર્તન, પાણીનું વધુ પડતું શોષણ, પાણીની ગુણવત્તામાં ઘટાડો, વગેરે જેવા સામાન્ય પાણી પડકારો અને સમસ્યાઓ સામે લડવામાં મદદ કરશે.
- આ પ્રસંગે હસ્તાક્ષર કરાયેલા તમામ કરાર વચ્ચેના સહયોગને સમજાવવાનો પ્રયાસ કરે છે. તમામ સમાવિષ્ટ પક્ષો જળ

સંશોધન, વિદ્યાર્થી અને કર્મચારી વિનિમયના ક્ષેત્રમાં, વાયદા, વર્કશોપ, ટૂંકા ગાળાની તાલીમ, પરિષદો વગેરેના સંયુક્ત માસ્ટર ક્લાસના અભ્યાસક્રમ માટે સહયોગ માટે નજીકથી કામ કરશે. કરાર, જે 5 વર્ષ માટે સહી થયેલ છે. પાણીની સુરક્ષા, નદીના આરોગ્ય, પીવાના શુદ્ધ પાણી, વગેરે પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી ક્ષમતા નિર્માણ, તકનીકી સ્થાનાંતરમાં સહયોગ લાવશે.

ભારતીય સેનાએ બાંગ્લાદેશ આર્મીને માઇન ડિટેક્શન કૂતરા અને પ્રશિક્ષિત ઘોડા ભેટ કર્યા

- 11 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, ભારતીય સેનાએ બાંગ્લાદેશ આર્મીને વીસ પ્રશિક્ષિત ઘોડા અને બાણ શોધવાના કૂતરા ભેટ કર્યા. તેમને વેટરનરી કોર્સ અને ભારતીય સેનાના રિમાઉન્ટ દ્વારા તાલીમ આપવામાં આવી હતી.
- ભારતીય સેનાએ પણ ઘોડાઓ અને કૂતરાઓને સંભાળવાની નિષ્ણાતોને તાલીમ આપવામાં બાંગ્લાદેશ આર્મીને તાલીમ આપી હતી. બ્રહ્માસ્ત્ર કોર્સના વડાએ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો હતો. ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદમાં પેટ્રાપોલ-બેનાપોલ ઇન્ટિગ્રેટેડ ચેક પોસ્ટ પર પ્રસ્તુતિ સમારોહ યોજાયો હતો.

બ્રહ્માસ્ત્ર કોર્સ વિશે

- XVII કોર્સને બ્રહ્માસ્ત્ર કોર્સ કહેવામાં આવે છે. તે લાઇન ઓફ એક્યુઅલ કંટ્રોલની બાજુમાં ચીનીનો પ્રતિકાર કરવા માટે ઝડપી ક્રિયા પ્રતિક્રિયા બળ તરીકે બનાવવામાં આવ્યું હતું. દળનું મુખ્ય મથક પશ્ચિમ બંગાળના પાનાગઢમાં સ્થિત છે. તે ભારતીય સેનાના પૂર્વીય આદેશ હેઠળ કાર્ય કરે છે.
- સામાન્ય રીતે આ કોર્સ હિમવિજય ક્વાયતમાં ભાગ લે છે.

હિમવિજય ક્વાયત

- આ ક્વાયત અરુણાચલ પ્રદેશના ઉચ્ચ-ઊંચાઈવાળા વિસ્તારોમાં યોજવામાં આવે છે. તે પ્રથમ વખત ઓક્ટોબર 2019માં યોજાઈ હતી. ત્યારબાદ તેને ભારતીય સૈન્યની સૌથી મોટી પર્વત લડાઈ ક્વાયત માનવામાં આવી હતી. આ ક્વાયતમાં લગભગ 4,000 સૈનિકોએ ભાગ લીધો હતો.

પેંગોંગ ત્સોમાં શ્રી સ્ટેપ ડિસએન્ગેજમેન્ટ પર ભારત-ચીન સંમત છે

- > 11 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, ભારત અને ચીન પેંગોંગ ત્સોમાં શ્રી સ્ટેપ ડિસએન્ગેજમેન્ટ કરાયેલા અમલીકરણ માટે સંમત થયા. નવી યોજના હેઠળ, દેશોના સૈન્ય દળોએ એપ્રિલ-મે 2021 પહેલાં પાછા પોતપોતાના હોદ્દા પર જવાના છે.
- > 6 નવેમ્બર 2020 ના રોજ દેશો વચ્ચે આઈમી કોર્પ્સ કમાન્ડર કક્ષાની વાટાઘાટ દરમિયાન ડિસએન્ગેજમેન્ટ પ્લાનને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું.
- > યોજનાના પ્રથમ પગલા તરીકે, ટેન્ક અને સશસ્ત્ર પર્યાનલ કેરિયર્સને એક સપ્તાહની અંદર પોતપોતાની ફ્ન્ટલાઈન જમાવટની સ્થિતિથી પાછા ફરવાનું છે.
- > પગલા બેમાં, બંને દેશોએ પેંગોંગ ત્સો સરોવરના કાંઠે તૈનાત 30% સૈનિકો પાછા ખેંચવાના છે. ભારતીય પક્ષે તેના વહીવટી ધનસિંહ થાપા પદની નજીક આવવા સંમત થયા હતા. ચાઈના તેમની સ્થિતિ પર પાછા જવા માટે સંમત થયા, જે ફિંગર 8 ની પૂર્વમાં છે.
- > ત્રીજા પગલામાં, બંને પક્ષોએ પેંગોંગ ત્સો સરોવર ક્ષેત્રની દક્ષિણ કાંઠે પોતપોતાના સ્થાનથી પીછેહઠ કરવાની છે. આમાં રેસાંગ લા અને ચુશુલની આજુબાજુના પ્રદેશો અને ઊંચાઈઓ શામેલ છે.

ભારતે બાંગ્લાદેશથી જળ માર્ગ દ્વારા પ્રથમ શિપમેન્ટ મેળવ્યું હતું

- > બાંગ્લાદેશથી 9 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ ભારતને પ્રથમ વ્યાપારી શિપમેન્ટ બાંગ્લાદેશથી પ્રાપ્ત થયું છે. આ શિપમેન્ટ અસમના કરીમગંજને ઈનલેન્ડ વોટર ટ્રેડ એન્ડ ટ્રાન્ઝિટ

(PIWTT) ના પ્રોટોકોલ પર પ્રાપ્ત થયું હતું. આ બંને દેશો વચ્ચે વેપાર અને સમૃદ્ધિ માટે આંતરિક જળમાર્ગ જોડાણનો ઉપયોગ કરવા તરફ એક પગલું છે.

ઇનલેન્ડ વોટર ટ્રાન્ઝિટ એન્ડ ટ્રેડ (PIWTT) પરના પ્રોટોકોલ વિશે

- > ભારત અને બાંગ્લાદેશનો અંતર્દેશીય જળમાર્ગો દ્વારા વેપાર અને પરિવહન પરનો પ્રોટોકોલ છે. પ્રોટોકોલ પર સૌ પ્રથમ 1972 માં હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા અને 2015 માં નવીકરણ કરાયું હતું.
- > પ્રોટોકોલ વાણિજ્ય માટે બંને દેશોના જળમાર્ગોનો ઉપયોગ કરવા માટે પરસ્પર વ્યવસ્થા કરવાની મંજૂરી આપે છે.
- > પ્રોટોકોલમાં હવે 5 વર્ષ પછી સ્વચાલિત નવીકરણની જોગવાઈ છે.
- > તાજેતરમાં, 20 મે, 2020 ના રોજ પ્રોટોકોલમાં બીજો પરિશિષ્ટ ઉમેરવામાં આવ્યું છે, જેમાં નવા ઈન્ડો બાંગ્લાદેશ પ્રોટોકોલ (IBP) રૂટ્સ અને પોર્ટ ઓફ કોલ શામેલ છે.
- > બીજા પરિશિષ્ટ મુજબ, IBP રૂટ્સની સંખ્યા 8 થી વધારીને 10 કરવામાં આવી છે અને નવા સ્થળો પણ શામેલ કરવામાં આવ્યા છે.
- > દરેક દેશમાં 2 વિસ્તૃત પોર્ટના કોલ સાથે પોર્ટ ઓફ કોલની સંખ્યા વધારીને 11 કરવામાં આવી હતી.
- > પ્રોટોકોલના આ બીજા પરિશિષ્ટ પર બાંગ્લાદેશના ઢાકામાં હસ્તાક્ષર થયા હતા.
- > અગાઉ, બંને દેશો વચ્ચેના સંબંધોને મજબૂત બનાવવા માટે, ભારતીય સેનાએ બાંગ્લાદેશ આર્મીને 10 માર્ચન ડિટેક્શન કુ તરા અને 20 સંપૂર્ણ પ્રશિક્ષિત લશ્કરી ઘોડા ભેટ કર્યા હતા. ભારતીય સૈન્યએ આ સૈન્ય ઘોડાઓ અને ખાણ શોધવાના કુ તરાઓને સંભાળવા અને તાલીમ આપવા માટે બાંગ્લાદેશ આર્મીના જવાનોને તાલીમ પણ આપી છે.

Account Officer

પ્રિલિમ્સમાં પસંદગી પામતા ICEના ઉમેદવારોને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન...

JONTI VAID

JIMMY GARALA

VATSAL TANNA

RAKSHIT TRIVEDI

ANIRUDDHSINH JETHVA

ICE®

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

www.iceonline.in | t.me/icerajkotofficial | icerajkot

એન્ટ્રિક્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડ

- > યુએસની એક અદાલતે ઈસરો કમર્શિયલ આર્મ એન્ટ્રિક્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડને 2005માં સેટેલાઈટ ડીલ રદ કરવા બદલ બેંગલોર સ્થિત સ્ટાર્ટઅપ દેવાસ મલ્ટિમીડિયાને \$1.2 બિલિયનનું વળતર ચૂકવવા કહ્યું છે.
- > 2005માં, એન્ટ્રિક્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડે બે ઉપગ્રહોના ઉત્પાદન, પ્રક્ષેપણ અને સંચાલન માટે દેવાસ મલ્ટિમીડિયા સાથે કરાર કર્યો હતો, જે એન્ટ્રિક્સ કોર્પોરેશન દ્વારા 2011માં રદ કરાયો હતો.
- > બેંગલોર સ્થિત એન્ટ્રિક્સ કોર્પોરેશન લિમિટેડ એ ઈસરો દ્વારા વિકસિત અવકાશ ઉત્પાદનો, તકનીકી સલાહકાર સેવાઓ અને તકનીકીઓના વ્યાપાર અને પ્રમોશન માટે સપ્ટેમ્બર 1992માં ભારત સરકારના અવકાશ વિભાગના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ ખાનગી લિમિટેડ કંપની તરીકે સ્થાપના કરી હતી.

હાઈડ્રોજન જનરેશન ટેકનોલોજી માટે ઇન્ડિયન ઓઇલ અને IISc જોડાણ કરશે

- > IISc અને ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન રિસર્ચ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ સેન્ટરએ પોસાય તેવા ભાવે ફ્યુઅલ સેલ ગ્રેડ હાઈડ્રોજન ઉત્પન્ન કરવા માટે બાયોમાસ ગેસિફિકેશન આધારિત હાઈડ્રોજન જનરેશન ટેકનોલોજી વિકસાવવા માટે સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર કર્યાં.
- > પ્રોગ્રામ હેઠળ કલ્પના કરવામાં આવી રહેલી તકનીકી બાયોમાસ કચરાના પડકારને પહોંચી વળવા માટે સ્વચ્છ ઊર્જા વિકલ્પ પ્રદાન કરશે. આ તકનીકીનું પરીક્ષણ ફરીદાબાદ ખાતેના ભારતીય તેલ સંશોધન અને વિકાસ કેન્દ્રમાં થવાનું છે. આ પરીક્ષણ પ્લાન્ટમાંથી ઉત્પન્ન થયેલ હાઈડ્રોજનનો ઉપયોગ ઇન્ડિયન ઓઇલના મોટા પ્રોજેક્ટસના બળતણ સેલ બસોને કરવા માટે થવાનો છે.

બાયોમાસ ગેસિફિકેશન વિશે

- > બાયોમાસ ગેસિફિકેશન એક પ્રક્રિયા છે જે બાયમાસને દહન વિના હાઈડ્રોજન અને અન્ય ઉત્પાદનોમાં રૂપાંતરિત કરે છે. આ વરાળ, ગરમી અને ઓક્સિજનની મદદથી કરવામાં આવે છે. આ ટેકનોલોજી IISc દ્વારા વિકસાવવામાં આવી હતી. આ તકનીકી સૌ પ્રથમ બાયોમાસથી હાઈડ્રોજન સમૃદ્ધ

કૃત્રિમ ગેસનું ઉત્પાદન કરે છે. તે પછી હાઈડ્રોજનને કૃત્રિમ ગેસથી અલગ કરે છે.

હાઈડ્રોજન ફ્યુઅલ

- > તે શૂન્ય-ઉત્સર્જન બળતણ છે. તેનો ઉપયોગ સ્પેસ ક્રાફ્ટ પ્રોપલ્શન માટે ઈધણ તરીકે થાય છે. બ્રહ્માંડમાં 90% અણુ હાઈડ્રોજનથી બનેલા છે. પાણી એ હાઈડ્રોજનનું સૌથી પ્રચુર સંયોજન છે. પૃથ્વીના મોટાભાગના હાઈડ્રોજન જીવંત અથવા મૃત અશ્મિભૂત બાયોમાસમાં પાણી અને કાર્બનમાં ઓક્સિજન સાથે બંધાયેલા છે.
- > હાઈડ્રોજન ઈધણનું એકમાત્ર પેટા ઉત્પાદન પાણી છે. આ હાઈડ્રોજન ઈધણ 100% શુદ્ધ બનાવે છે. ઇલેક્ટ્રિક મોટર સાથે જોડાયેલા બળતણ કોષો ગેસોલિન પર ચાલતા આંતરિક કમ્બર્શન એન્જિન કરતા બેથી ત્રણ ગણા વધુ કાર્યક્ષમ છે.

હાઈડ્રોજનનો સંગ્રહ

- > હાઈડ્રોજન કાં તો ગેસ અથવા પ્રવાહી તરીકે સંગ્રહિત કરી શકાય છે. ગેસ તરીકે હાઈડ્રોજનને સંગ્રહિત કરવા માટે ઉચ્ચ દબાણની ટાંકીની જરૂર પડે છે અને પ્રવાહી તરીકે કાયોજેનિક તાપમાનની જરૂર હોય છે.

એરો ભારત 2021

- > એરો ઇન્ડિયા 2021 નું 13મું સત્ર 03-07 ફેબ્રુઆરી 2021થી યેલહન્કા, બેંગલોર (કર્ણાટક) ખાતેના એરફોર્સ સ્ટેશન પર યોજાશે.
- > પાંચ દિવસીય કાર્યક્રમમાં એરોસ્પેસ અને સંરક્ષણ ઉદ્યોગોના મોટા વેપાર પ્રદર્શનનું આયોજન કરવામાં આવશે.
- > વૈશ્વિક નેતૃત્વ અને એરોસ્પેસ ઉદ્યોગના મોટા રોકાણકારો ઉપરાંત, પ્રદર્શનમાં વિશ્વભરના થિંક-ટેન્કોની ભાગીદારી પણ જોવામાં આવશે.
- > એરો ઇન્ડિયા ઉડ્ડયન ઉદ્યોગમાં માહિતી, વિચારો અને નવી ટેકનોલોજીના આદાનપ્રદાન માટે એક અનોખી તક પૂરી પાડશે.
- > સ્થાનિક ઉડ્ડયન ઉદ્યોગને પ્રોત્સાહિત કરવા ઉપરાંત, તે મેક ઈન ઇન્ડિયાને પ્રોત્સાહન આપશે.
- > એરો ઇન્ડિયા-2021માં આશરે 500 જેટલી ભારતીય અને વિદેશી કંપનીઓ ભાગ લે તેવી સંભાવના છે.

મિશન સાગર-2

- INS એરાવત 'મિશન સાગર-2'ના ભાગ રૂપે 02 નવેમ્બર, 2020ના રોજ બંદર સુદાનમાં પ્રવેશ્યુ. ભારત સરકાર મિત્ર દેશોને કુદરતી આફતો અને કોરોના વાયરસ રોગચાળોમાંથી સાજા થવા માટે મદદ માટે 'મિશન સાગર-2' નું આયોજન કરી રહી છે. મિશન સાગર-2 એ 'મિશન સાગર' નો આગલો તબક્કો છે, જે મે-જૂન 2020 માં હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો. 'મિશન સાગર' હેઠળ ભારતે માલદીવ, મોરેશિયસ, સેશેલ્સ, મડાગાસ્કર અને કોમોરોઝને ખોરાક સહાય અને દવાઓ પ્રદાન કરી હતી, જે મે-જૂન 2020 માં હાથ ધરવામાં આવી હતી. તે જ સમયે, મિશન સાગર-2 ના ભાગ રૂપે, INS એરાવત સુદાન, દક્ષિણ સુદાન, જીબુતી અને ઈરીટ્રીયાને અન્ન સહાય પૂરી પાડશે. આ મિશન તેના દરિયાઈ પડોશીઓ સાથે ભારતના સંબંધોના મહત્વને દર્શાવે છે અને હાલના સંબંધોને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ શિપ C-452 ભારતીય નૌસેનામાં કાર્યરત થનાર છે

- 3 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, એલ એન્ડ ટી દ્વારા ડિઝાઇન અને બનાવવામાં આવેલ ICGS C-452 ભારતીય નૌકાદળ માં કાર્યરત થવાની છે. મેક ઈન ઈન્ડિયા પહેલ અંતર્ગત આ જહાજ સ્વદેશી રીતે બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- અગાઉ, સંરક્ષણ પ્રધાન શ્રી રાજનાથસિંહે ICGS SACHET અને ગોવામાં C-451 અને C-450 નામની બીજી બે ઈન્ટરસેપ્ટર બોટ શરૂ કરી હતી.

ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ

- તે સશસ્ત્ર દળ અને દરિયાઈ કાયદા અમલીકરણ એજન્સી છે. તેની સ્થાપના કોસ્ટગાર્ડ એક્ટ, 1978 હેઠળ 1978માં કરવામાં આવી હતી તે સંરક્ષણ મંત્રાલય હેઠળ કાર્યરત છે.
- ICG રાજ્ય પોલીસ દળો, મહેસૂલ વિભાગ, મત્સ્યોદ્યોગ વિભાગ અને ભારતીય નૌકાદળ સાથે મળીને કામગીરી કરે છે.

- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડનું કેન્દ્ર ચાર મુખ્ય પ્રાદેશિક મથક પોર્ટ બ્લેર, મુંબઈ, કોલકાતા, ચેન્નઈ અને ગાંધીનગરમાં સ્થિત છે.

નાગચૌધરી સમિતિ

- 1960ના દાયકામાં ભારતમાં દરિયામાં થતી તસ્કરી પ્રવૃત્તિઓ વધી હતી. સમસ્યાના સમાધાન માટે નાગચૌધરી સમિતિની રચના કરવામાં આવી હતી. 1971માં, સમિતિએ ભારતની વિશાળ દરિયાકાંઠાની રક્ષા માટે પેટ્રોલિંગ સેવા બનાવવાની ભલામણ કરી હતી.

રૂસ્તમજી સમિતિ

- તેની સ્થાપના 1974માં કરવામાં આવી હતી. આ સમિતિએ જ ભારતીય કોસ્ટગાર્ડ સર્વિસ સ્થાપવાની ભલામણ કરી હતી.

ચલનમાં સેવા આપતા એરક્રાફ્ટ

- હાલમાં ડોર્નીઅર, ધ્રુવ અને HAL ચેતક જેવા હવાઈ જહાજો ભારતીય કોસ્ટગાર્ડમાં સેવા આપી રહ્યા છે. ડોર્નીઅર ભારત અને જર્મની દ્વારા સંયુક્ત રીતે વિકસિત કરાયું હતું. ધ્રુવનો વિકાસ ભારતમાં થયો હતો અને HAL ચેતકનો સંયુક્તપણે ભારત અને ફ્રાન્સ દ્વારા વિકાસ થયો હતો.

ICGના વેસલ્સ

- હાલમાં ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડની સેવા આપતા વહાણોમાં સમુદ્ર વર્ગ, સમર્થ વર્ગ, વિક્રમ વર્ગ, વિશ્વસ્ત વર્ગ, સંકલ્પ વર્ગ અને સમર વર્ગ છે.

ઝડપી પેટ્રોલ વેસેલ્સ

- ICGના ફાસ્ટ પેટ્રોલ વેસેલ્સ આદેશ વર્ગ, રાજશ્રી વર્ગ, રાણી અબ્બાકા વર્ગ, પ્રિયદર્શિની વર્ગ અને સરોજિની નાયડુ વર્ગ છે.

પેટ્રોલ વેસેલ્સ

- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડમાં કાર્યરત પેટ્રોલ નૌકાઓ ભારતી વર્ગ, ABG વર્ગ, એલ એન્ડ ટી વર્ગ, AMP વર્ગ અને સ્વેલો ક્રાફ્ટ વર્ગ છે.

IREDA અને નવા અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલયે સમજૂતીના મેમોરેન્ડમ પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- > નવેમ્બર 2, 2020ના રોજ, ભારતીય નવીનીકરણીય ઉર્જા વિકાસ એજન્સી લિમિટેડ અને નવા અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રાલયે વર્ષ 2020-21 માટેના મુખ્ય લક્ષ્યો નક્કી કરવા માટે સમજૂતી પત્ર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
- > કરાર મુજબ ભારત સરકારે નવીનીકરણીય ઉર્જા ઉદ્યોગ તરફથી રૂ. 2,406 કરોડનું નવું આવક લક્ષ્ય નક્કી કર્યું છે. 2 નવેમ્બર, 2020 સુધી, IREDAએ ભારતમાં 2,700 કરતાં વધુ નવીનીકરણીય ઉર્જા પ્રોજેક્ટસ માટે નાણાં પૂરા પાડ્યા છે. આ પ્રોજેક્ટસ માટે કુલ લોનનું વિતરણ 57,000 કરોડ રૂપિયા હતું. આના દ્વારા, તે દેશમાં 17,259 મેગાવોટ ગ્રીન પાવર ઉમેરવામાં મદદ કરી છે.
- > ભારત વિશ્વના ટોચની ત્રણ અગ્રણી વૈશ્વિક નવીનીકરણીય ઉર્જા વૃદ્ધિ બજારોમાંનો એક છે. ભારતને તેના પેરિસ કરારના લક્ષ્યોને પૂરા કરવા માટે રૂ 21,45,000 કરોડ એટલે કે 330 અબજ ડોલરની જરૂર છે. ભારતે 2022 સુધીમાં 175 ગીગાવોટ નવીનીકરણીય ઉર્જા પ્રાપ્ત કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે.
- > હાલમાં ભારતે તેની બિન-બળતણ આધારિત વીજ ઉત્પાદન 134 ગીગાવોટ જેટલું કર્યું છે. આ દેશમાં ઉત્પન્ન થતી કુલ વીજળીનો આશરે 35% છે.

IREDA

- > તેની સ્થાપના 1987 માં કરવામાં આવી હતી અને ભારતમાં સ્વચ્છ ઉર્જા વિસ્તરણ માટે સમર્પિત અગ્રણી નાણાકીય સંસ્થા છે. તે એક નોન-બેંકિંગ નાણાકીય સંસ્થા છે.

ગ્રીન વિંડો

- > ગ્રીન વિંડોનો કાર્યક્રમ IREDA દ્વારા લાગુ કરવામાં આવી રહ્યો છે. તે જાન્યુઆરી 2020 માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. ગ્રીન વિંડો હેઠળ, ગ્રીન બેંકો અને અન્ય જાહેર કંપનીઓ સ્થાપિત કરવામાં આવશે. આ કંપનીઓ સ્વચ્છ ઉર્જા

ઘિરાણને મુખ્ય પ્રવાહમાં લાવવાનું કાર્ય કરશે. ગ્રીન એનર્જી કંપનીઓને આપવામાં આવતા ફાઇનાન્સમાં વધારો કરવા માટે આ છે. ઉપરાંત, આ સંસ્થાઓ નવીન નવા સાધનો અપનાવશે જે મલેશિયા, યુકે, જાપાન, ઓસ્ટ્રેલિયા અને યુએસ જેવા દેશોમાં પહેલેથી જ સફળ છે.

- > ગ્રીન વિંડો નવીનીકરણીય ઉર્જાના અનામત સેગમેન્ટમાં સેવા કરવામાં મદદ કરશે.

પિનાકા રોકેટ પ્રણાલી

- > તાજેતરમાં સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) એ પિનાકા રોકેટ પ્રણાલીના અત્યાધુનિક રોકેટનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું હતું.
- > આ પરીક્ષણ 4 નવેમ્બર 2020 ના રોજ ચાંદીપુર ઇન્ટીગ્રેટેડ પરીક્ષણ કેન્દ્ર, ઓડિશાથી કરવામાં આવ્યું હતું.
- > આ અત્યાધુનિક રોકેટ પુના સ્થિત DRDO લેબોરેટરીઝ, ARDE અને HEMRL દ્વારા ડિઝાઇન અને વિકસિત કરવામાં આવ્યું છે.
- > આ અત્યાધુનિક રોકેટ હાલના પિનાકા-MK-1 રોકેટનું સ્થાન લેશે જે હજી ઉત્પાદનમાં છે.

પિનાકા

- > તે એક ઓલ વેધર, પરોક્ષ ફાયર, ફી ફ્લાઈટ આર્ટિલરી રોકેટ પ્રણાલી છે.
- > તે અનન્ય ક્ષમતાઓ પ્રદાન કરે છે જે Lethal and Responsive Fireને ચોક્કસપણે પહોંચાડવામાં મદદ કરે છે.
- > આ હથિયાર પ્રણાલીમાં રોકેટ, બેટરી કમાન્ડ પોસ્ટ, લોડર કમ રિપ્લેનિશમેન્ટ બ્લોક, રિપ્લેનિશમેન્ટ બ્લોક અને ડિજિટોરા MET રડાર અને મલ્ટિ બેરલ રોકેટ લોન્ચર (મલ્ટિ બેરલ રોકેટ) શામેલ છે.
- > મેડ-ઈન-ઈન્ડિયા સિસ્ટમ નવા ગાઈડ રોકેટનો ઉપયોગ કરી રહી છે જેમાં ઈઝરાઈલ દ્વારા રચાયેલ 'ટ્રેજેક્ટોરી કંટ્રોલ સિસ્ટમ-TCS' છે. વર્ષ 2013 માં તેનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે સમયે તેની રેન્જ 65 કિ.મી. હતી.
- > DRDO પીનાકા રોકેટ પ્રણાલીને 120 કિ.મી. સુધીની

રેન્જ બનાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો છે. વર્ષ 2019 માં અનેક અજમાયશ બાદ 90 કિ.મી. સુધીની શ્રેણી હસ્તગત કરી હતી.

રાફેલ ફાઇટર વિમાન

- ભારતીય વાયુસેના માટે રાફેલ ફાઇટર જેટની બીજી કન્સાઇન્મેન્ટ ભારત પહોંચી ગઈ છે, જેને ટૂંક સમયમાં હરિયાણાના અંબાલા એર બેઝ પર લઈ જવામાં આવશે.
- મહત્વપૂર્ણ છે કે જુલાઈ મહિનાની શરૂઆતમાં પાંચ રાફેલ લડાકુ વિમાનોનો માલ અંબાલા એર બેઝ પર પહોંચ્યો હતો.
- સપ્ટેમ્બર, 2016 માં, ભારત સરકારે 36 રાફેલ લડાકુ વિમાનોની ખરીદી માટે ફ્રાન્સ સાથે આંતર-સરકારી કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા અને કરાર મુજબ, બધા 36 રાફેલ લડાકુ વિમાનો 2021 સુધીમાં ભારત પહોંચશે.
- આ વિમાનના આગમનથી ભારતીય વાયુસેનાની લડાઈ ક્ષમતામાં અવિશ્વસનીય વધારો થયો છે. રફાલ ફ્રાન્સનું ડબલ એન્જન અને મલ્ટિરોલ લડાઈ વિમાન છે, જે ફ્રાન્સની ડસોલ્ટ એવિએશન કંપની દ્વારા ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યું છે.
- તમામ પ્રકારના આધુનિક શસ્ત્રોથી સજ્જ અદ્યતન રફાલ ફાઇટર એરક્રાફ્ટમાં અત્યાધુનિક તકનીકનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે અને તે 4.5 જનરેશન ફાઇટર એરક્રાફ્ટ છે.

ભારતીય અવકાશ સંશોધન સંગઠને નવ ગ્રાહક ઉપગ્રહોની સાથે PSLV-C49 રોકેટનો ઉપયોગ કરીને ઓલ વેધર અર્થ ઓબ્ઝર્વેશન સેટેલાઇટ, EOS-01 ને લોન્ચ કર્યો

- લોન્ચ થયેલ અર્થ ઓબ્ઝર્વેશન સેટેલાઇટ એ રડાર ઈમેજિંગ સેટેલાઇટ છે. તે સ્પેસક્રાફ્ટ કોન્સ્ટેલેશનમાં ત્રીજો છે અન્ય બે RISAT-2B અને RISAT-2BR1 છે. આ બે ઉપગ્રહોને 2019 માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા. કોન્સ્ટેલેશનમાં આ ત્રણ ઉપગ્રહો ઉચ્ચ રીઝોલ્યુશન છબીઓ દ્વારા તમામ હવામાનમાં ચોવીસ કલાક સેવા પ્રદાન કરવાના છે.
- જેમ સેટેલાઇટ રડાર ઈમેજિંગનો ઉપયોગ કરે છે, તે

વાદળો, ધુમ્મસ અથવા સૂર્યપ્રકાશથી પ્રભાવિત થતા નથી. ત્રણેય ઉપગ્રહો, EOS-01 અને RISAT-2B, RISAT-2BR1 શહેરી લેન્ડસ્કેપ, વન જમીન અને ઈમેજિંગ કૃષિ જમીનને મોનિટર કરવા માટે એક્સ-બેન્ડ રડારનો ઉપયોગ કરે છે.

- ઈસરોએ આ ઉપગ્રહનું નામ EOS-1 રાખ્યું છે. આ સાથે, ઈસરો તેના પૃથ્વી નિરીક્ષણ ઉપગ્રહો માટે નવી નામકરણ સિસ્ટમ તરફ આગળ વધી રહ્યો છે. હમણાં સુધી ઈસરોએ તેના ઉપગ્રહોનું નામ વિષયક રૂપે રાખ્યું, એટલે કે, તેઓ જે ઉદ્દેશ્ય કરવામાં આવી રહ્યા છે તેના આધારે. દાખલા તરીકે, લેટો ટોપોગ્રાફી પર ડેટા પ્રદાન કરવા માટે કાર્ટોસેટ શ્રેણી શરૂ કરવામાં આવી હતી. બીજી તરફ, સમુદ્ર પરના નિરીક્ષણો માટે OCEANSAT ની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

લોન્ચમાં ઉપયોગમાં લેવાતા PSLV વિશે નવું શું છે?

- લોન્ચ કરવા માટે જે PSLV નો ઉપયોગ થતો હતો તે એક નવો વેરિઅન્ટ છે. સેટેલાઇટને ભ્રમણકક્ષામાં મૂક્યા પછી PSLV રોકેટનું આ સંસ્કરણ ક્યારો બનશે નહીં. તેના બદલે તેનો ઉપયોગ અન્ય ઓનબોર્ડ સાધનો માટે ઓર્બિટલ પ્લેટફોર્મ તરીકે થઈ શકે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, રોકેટના ચોથા તબક્કાનો ઉપયોગ બીજા ઉપગ્રહ તરીકે છ મહિનાના જીવનકાળ માટે થઈ શકે છે.

H1N2 વાયરસ

- તાજેતરમાં કેનેડામાં H1N2 વાયરસથી સંક્રમિત માનવીનો પ્રથમ કેસ નોંધાયો છે, જે સ્વાઈન ફ્લૂનું એક દુર્લભ લક્ષણ છે.
- સ્વાઈન ફ્લૂ H1N1 નામના ફ્લૂ વાયરસથી થાય છે.
- H1N1એ ચેપી વાયરસનો એક પ્રકાર છે, પિગ, પક્ષીઓ અને માનવ જનીનોનું સંયોજન, જે પિગમાં એક સાથે ભળેલું હોય છે અને માણસોમાં ફેલાય છે.
- H1N1 શ્વસન રોગના એક પ્રકારનું કારણ બને છે જે ખૂબ ચેપી છે.
- H1N1 ચેપને સ્વાઈન ફ્લૂ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે કારણ કે ભૂતકાળમાં તે જ લોકો સંક્રમિત થયા હતા જે પિગ સાથે સીધા સંપર્કમાં આવતા હતા.

H1N1ની ત્રણ કેટેગરી છે- A, B અને C

- > A અને B કેટેગરીઝમાં ઘરેલુ સંભાળની જરૂર પડે છે, જ્યારે કેટેગરી Cમાં તાત્કાલિક હોસ્પિટલમાં દાખલ થવાની અને તબીબી સંભાળની આવશ્યકતા છે કારણ કે તેના લક્ષણો અને પરિણામો ખૂબ જ ગંભીર છે અને તે મૃત્યુ તરફ દોરી શકે છે.
- > સ્વાઈન ફ્લૂ એ ઈન્ફ્લ્યુએન્ઝા ટાઈપ A વાયરસનું બીજું નામ છે જે પિગ (સ્વાઈન) ને અસર કરે છે. સ્વાઈન ફ્લૂ સામાન્ય રીતે માણસોને અસર કરતો નથી, તેમ છતાં, તેણે વર્ષ 2009-2010 ના વર્ષોમાં વૈશ્વિક રોગચાળો (મહામારી) નું સ્વરૂપ લીધું હતું, ત્યારે 40 વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી સમગ્ર વિશ્વમાં ફ્લૂના સ્વરૂપમાં રોગચાળો ફેલાયો હતો.

ત્રીસ મીટર ટેલિસ્કોપ પ્રોજેક્ટ: ભારતીય ખગોળશાસ્ત્રીઓએ નોબેલ વિજેતા સાથે સહયોગ કર્યો

- > ભારતીય ખગોળશાસ્ત્રીઓએ 'ત્રીસ મીટર ટેલિસ્કોપ પ્રોજેક્ટ' પર 2020ના ભૌતિકશાસ્ત્રના નોબેલ વિજેતા પ્રો.આન્દ્રેઆ ગીઝ સાથે સહયોગ કર્યો છે. ટેલિસ્કોપ હવાઈમાં સ્થાપિત કરવામાં આવી રહ્યું છે અને તે બ્રહ્માંડની સમજમાં ક્રાંતિ લાવવા માટેનું છે.
- > ત્રીસ મીટર ટેલિસ્કોપ પ્રોજેક્ટ ભારત, ચીન, જાપાન, કેલિફોર્નિયા અને કેનેડા વચ્ચે આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદારીનો પ્રોજેક્ટ છે.
- > તે ખૂબ મોટું ટેલિસ્કોપ છે. તે અલ્ટ્રા વાયોલેટથી મધ્ય ઈન્ફ્રારેડ અવલોકનો માટે રચાયેલ છે. તેનો 30 મીટર પ્રાઈમ મિરર વ્યાસ છે અને તે વિશ્વના સૌથી મોટા હાલના શ્યમાન લાઈટ ટેલિસ્કોપ કરતા ત્રણ ગણો પહોળો છે.
- > ટેલિસ્કોપમાં સમાવિષ્ટ થનારા ત્રણ મુખ્ય સાધનોમાં ઈન્ફ્રારેડ ઈમેજિંગ સ્પેક્ટ્રોમીટર, વાઈડ ફીલ્ડ ઓપ્ટિકલ સ્પેક્ટ્રોમીટર અને ઈન્ફ્રારેડ મલ્ટિ ઓબ્જેક્ટ સ્પેક્ટ્રોમીટર છે.
- > ત્રીસ મીટર ટેલિસ્કોપ નિર્માણ માટે સૂચિત સ્થળને સ્થાનિક હવાઈયન લોકો માટે પવિત્ર માનવામાં આવતું હતું. આમ, આ ક્ષેત્રના સ્થાનિક સમુદાયો દ્વારા તેનો વાંધો ઉઠાવવામાં આવી રહ્યો છે. આ અવરોધોને કારણે, પ્રોજેક્ટમાં કોઈ ખાસ પ્રગતિ થઈ નથી. આમ, ભારતે સ્થાન બદલવા સૂચન કર્યું છે.
- > સૂચિત સ્થળ મૌના કીઆ હતું. તે હવાઈમાં એક નિષ્ક્રિય

જવાળામુખી છે. મૌના કીઆને પવિત્ર માનવામાં આવે છે. સ્થાનનો વૈકલ્પિક સ્પેનનાં કેનેરી આઈસલેન્ડમાં ઓબ્ઝર્વેટોરિયો ડેલ રોક ડે લોસ મુચાયોસ છે. મૌના કીઆ પસંદ કરવામાં આવ્યું હતું કારણ કે તે શ્રેષ્ઠ ઈમેજિંગ શક્યતાઓ અને સ્થિર હવામાન પ્રદાન કરે છે. ઉપરાંત, તેની પાસે ટેલિસ્કોપ્સનું સંચાલન કરવા માટે જરૂરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર છે કારણ કે ત્યાં પહેલાથી જ અનેક ટેલિસ્કોપનું આયોજન કરેલ છે.

- > ભારતે 200 મિલિયન ડોલરની ઓફર કરવાનું પ્રતિબદ્ધ કર્યું છે. સૂચિત ખર્ચનો આ દસમો ભાગ છે. આ પ્રોજેક્ટ માટે જરૂરી 492 ચોક્કસ પોલિશ મિરરમાંથી 83 ભારત ફાળો આપશે. 2020 સુધીમાં, ભારત ઉપલબ્ધ સ્લોટ્સના 10% પ્રાપ્ત કરશે. યોગદાનનું સ્તર સત્ય દેશને જોવાનો સમય નક્કી કરે છે.

વિશ્વનું પ્રથમ CRISPR Cas-9 આધારિત નિદાન સાધન

- > ટાટા મેડિકલ અને ડાયગ્નોસ્ટિક્સ લિમિટેડ (TataMD) એ 'TataMD CHECK'નું અનાવરણ કર્યું છે, જે COVID-19 માટે નવીન નિદાન પરીક્ષણ છે. તે વિશ્વનું પ્રથમ CRISPR Cas-9 આધારિત ડાયગ્નોસ્ટિક ટૂલ છે અને ફેલુડા દ્વારા સંચાલિત છે. CRISPR Cas-9 એ ભારતમાં CSIR-IGIB દ્વારા COVID-19 પરીક્ષણ માટે વિકસિત ટેકનોલોજી છે. ટાટા ગ્રુપનું આરોગ્ય સંભાળ TataMD છે.
- > TataMD CHECK ને ડ્રગ કંટ્રોલર જનરલ ઓફ ઈન્ડિયા (DCCI) અને ભારતીય તબીબી સંશોધન પરિષદ (ICMR) દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે. COVID-19 માટેનું આ નવું નિદાન પરીક્ષણ, તકનીકી લાઈસન્સના 100 દિવસના ટૂંકા ગાળામાં વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- > TataMD CHECK એ એક સરળ પરીક્ષણ પ્રક્રિયા છે જેમાં માનક પ્રયોગશાળા ઉપકરણોની આવશ્યકતા હોય છે. TataMD CHECK એક સરળ પેપર-સ્ટ્રીપ પરીક્ષણ હશે જે ઈમેજ-આધારિત વિઝ્યુઅલ પરિણામો આપશે. TataMD CHECK પરીક્ષણના નાના ભેગ એક સમયે કરી શકાય છે.

- > TataMD CHECKનો સૌથી મહત્વપૂર્ણ ફાયદો એ ઝડપી પરિણામો છે. પરીક્ષણમાં લેબમાં 45-50 મિનિટનો પ્રતિક્રિયા સમય હશે અને RNA નમૂનાના નિષ્કર્ષણથી પરિણામો સુધીના પરીક્ષણનો કુલ સમય 75 મિનિટનો છે.
- > આ પરીક્ષણ ઉચ્ચ ગુણવત્તા અને ઝડપી પરિણામો પ્રદાન કરવામાં સમર્થ હશે અને ઉચ્ચ પ્રશિક્ષિત કર્મચારીની જરૂર રહેશે નહીં. પરીક્ષણની સરળતા તેને દૂરના વિસ્તારોમાં પણ ઉપલબ્ધ બનાવશે.
- > સેન્સર અને AI-આધારિત પરિણામ સાધનનો ઉપયોગ કરીને નિયમિત ગુણવત્તા નિયંત્રણ, અધિકારીઓ અને દર્દીઓને નમૂનાની ટ્રેસબિલીટી, પરીક્ષણના પુરાવા અને ફ્લાઉડ સ્ટોરેજ પર ક્યાંય પણ સુલભ પરીક્ષણ પરિણામોની સહાય કરશે.
- > TataMD CHECK પરીક્ષણ કીટનું ઉત્પાદન તમિલનાડુ ના ચેન્નઈમાં ગુણવત્તા-નિયંત્રિત ઉત્પાદન સુવિધામાં કરવામાં આવશે. હાલમાં, ઉત્પાદન પ્લાન્ટ એક મહિનામાં 1 મિલિયન કીટનું ઉત્પાદન કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.

INS વાગીર

- > તાજેતરમાં પ્રોજેક્ટ-75 હેઠળ નિર્માણ કરવામાં આવેલી પાંચમી સ્કોર્પિન સબમરીન 'INS વાગીર' મજગાંવ ડોક શિપબિલ્ડર્સ લિમિટેડ મુંબઈ ખાતે લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.
- > ભારતના સબમરીન પ્રોગ્રામને પ્રોત્સાહન આપતાં શિપબિલ્ડિંગ યુનિટ MDL આ સબમરીન સંપૂર્ણપણે 'મેક ઇન ઇન્ડિયા' અંતર્ગત બનાવી છે.
- > તેને સુધારેલ સ્ટીલ સુવિધાઓ (જેમ કે અદ્યતન એકોસ્ટિક શોષણ તકનીક, નીચા રેડિયેશન અવાજનું સ્તર, હાઈડ્રો-ગતિશીલ ઓપ્ટિમાઈઝ્ડ આકારો, વગેરે) અને ચોકસાઈ-માર્ગદર્શિત શસ્ત્રોથી ફરીથી બનાવવામાં આવ્યું છે.
- > તે પાણીની અંદર અથવા સપાટી પર ટોર્પિડોઝ અને ટ્ર્યુબ-લોન્ચ થયેલ એન્ટિ શિપ મિસાઈલોથી હુમલો કરવા માટે સક્ષમ છે.

- > વાગીર-1, અગાઉ રશિયાથી લેવામાં આવેલી સબમરીન, જેનું નામ સેન્ડ ફિશના નામ પરથી હતું, તે હિંદ મહાસાગરની દરિયાઈ શિકારી હતી, 3 ડિસેમ્બર 1973 ના રોજ તેને ભારતીય નૌકાદળમાં સામેલ કરવામાં આવી હતી અને 7 જૂન 2001ના રોજ તેને સેવાનિવૃત્ત કરવામાં આવી હતી.

ફ્લાય એશથી જિઓ-પોલિમર એગ્રીગેટનું નિર્માણ

- > તાજેતરમાં, ભારતના સૌથી મોટા વીજ ઉત્પાદક અને પાવર મંત્રાલય હેઠળના જાહેર ક્ષેત્રની અન્ડરટેકિંગ, NTPC લિમિટેડે ફ્લાય એશથી જિઓ-પોલિમર એગ્રીગેટ્સ સફળતાપૂર્વક વિકસાવી છે.
- > ફ્લાય એશથી ભૌગોલિક પોલિમર એગ્રીગેટ ઉત્પાદન માટે NTPCના સંશોધન પ્રોજેક્ટ ભારતીય ધોરણોના વૈધાનિક ધોરણોને અનુરૂપ છે અને રાષ્ટ્રીય સિમેન્ટ અને બાંધકામ સામગ્રી મંડળ (NCCBM) દ્વારા પણ તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે.
- > NTPCએ ભૌતિક પોલિમર એગ્રીગેટને કુદરતી એકંદરના સ્થાને વિકસિત કરી છે. NCCBM, હૈદરાબાદએ કોંક્રિટના કામોમાં ઉપયોગ માટે યોગ્યતા માટે ભારતીય ધોરણોના આધારે તકનીકી ધોરણોનું પરીક્ષણ કર્યું છે અને પરિણામો સ્વીકાર્ય શ્રેણીમાં છે.
- > સમૂહનો ઉપયોગ સિવિલ એન્જિનિયરિંગ પ્રોજેક્ટ્સમાં કોઈ ભૂપ્રદેશ અથવા વિસ્તારને સ્થિર કરવા માટે થાય છે.
- > કુદરતી એગ્રીગેટ મેળવવા માટે પથ્થરની ખોદકામ જરૂરી છે.
- > જિઓ-પોલિમર એગ્રીગેટ્સનો બાંધકામ ઉદ્યોગમાં વ્યાપકપણે ઉપયોગ થાય છે.
- > તેનો ઉપયોગ કુદરતી એગ્રીગેટની જગ્યાએ કરવામાં આવશે, જે પર્યાવરણ પરની આડઅસરો ઘટાડવામાં મદદ કરશે.
- > ભારતમાં આ એગ્રીગેટ માટેની કુલ માંગ દર વર્ષે આશરે 2000 મિલિયન મેટ્રિક ટન છે. ફ્લાય એશ NTPC દ્વારા વિકસિત એગ્રીગેટની માંગ પૂરી કરવામાં મદદ કરશે અને કુદરતી એગ્રીગેટથી પર્યાવરણીય આડઅસર પણ ઘટાડશે.

રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલય (MHA) એ 'રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ' પરની ફરિયાદોની તપાસ કર્યા પછી સૌ પ્રથમ રાજ્યોને અહેવાલ આપ્યો હતો - www.cybercrime.gov.in તેમને રિપોર્ટ (FRI) તરીકે નોંધણી કરવા કહેવામાં આવ્યું છે.
- મંત્રાલય પાસે ઉપલબ્ધ માહિતી મુજબ, 'રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ' પર નોંધાયેલ કુલ ફરિયાદોમાંથી માત્ર 2.5% FRIમાં રૂપાંતરિત છે.
- MHAના આ નિર્દેશનો હેતુ 'સાયબર ક્રાઇમ સ્વયંસેવકો' ના જૂથને 'રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ' દ્વારા ઈન્ટરનેટ પર 'ગેરકાયદેસર સામગ્રી' પર પ્રતિબંધ લાવવા પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- વેબસાઇટ અનુસાર, ગેરકાયદેસર ઓનલાઇન સામગ્રીને ઓળખવામાં, જાણ કરવામાં અને દૂર કરવામાં કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓને સુવિધા આપવા માટે ગેરકાયદેસર સામગ્રીને ઓળખવા માટે 'સાયબર ક્રાઇમ સ્વયંસેવકો' તરીકે નોંધાયેલા સારા નાગરિકોનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું હતું.
- ગેરકાયદેસર સામગ્રીને એવી સામગ્રી તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે જે ભારતની સાર્વભૌમત્વ અને અખંડિતતા, ભારતની રક્ષા, રાજ્યોની સુરક્ષા અને વિદેશી રાજ્યો સાથેના મૈત્રીપૂર્ણ સંબંધો વિરુદ્ધ કાર્ય કરે છે અને તે સાંપ્રદાયિક સ્વભાવ, જાહેર વ્યવસ્થાને વિકૃત કરે છે બાળકોમાં થતી ખલેલ એ બાળ દુરુપયોગથી સંબંધિત છે.
- 'સાયબર ક્રાઇમ સ્વયંસેવકો' તરીકે સૂચિબદ્ધ થવા ઈચ્છુક નાગરિકોએ તેમનો ફોટોગ્રાફ, નામ અને સરનામાંના પુરાવા રજૂ કરવા પડશે.

નોંધાયેલ ફરિયાદો FRI તરીકે નોંધાયેલ નથી

- વર્ષ 2019માં 'રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ' ની સ્થાપના થઈ ત્યારથી, તેના પર 2 લાખથી વધુ ફરિયાદો નોંધાઈ છે, પરંતુ FRIમાં ફક્ત 5000 કેસ નોંધાયા છે.
- ફરિયાદોને FRIમાં રૂપાંતરિત કરવાનો દર ખૂબ ઓછો છે. ઉદાહરણ તરીકે, જુલાઈમાં 30,000થી વધુ ફરિયાદો નોંધાઈ હતી, પરંતુ આ કેસોમાં માત્ર 273 જ FRI નોંધાઈ છે.
- વર્ષ 2020માં જાન્યુઆરીથી સપ્ટેમ્બર સુધી બાળ અશલીલતા, બળાત્કાર અને ગેંગરેપ વિરુદ્ધ મળી કુલ ફરિયાદોની સંખ્યા 13,244 હતી.

- કેન્દ્રીય ગૃહ રાજ્ય મંત્રી દ્વારા 4 ફેબ્રુઆરી, 2020ના રોજ રાજ્યસભામાં આપવામાં આવેલી માહિતી મુજબ, 30 ઓગસ્ટ, 2019થી 30 જાન્યુઆરી, 2020 દરમિયાન પોર્ટલ પર 33,152 સાયબર ક્રાઇમની ઘટનાઓ નોંધાઈ હતી, જ્યાં સંબંધિત કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓ દ્વારા 790 FRI નોંધવામાં આવી હતી.

સાયબર ગુનાઓની વધતી સંખ્યા

- નેશનલ ક્રાઇમ રેકોર્ડ બ્યુરો-NCRB દ્વારા તૈયાર કરેલા ડેટા અનુસાર, વર્ષ 2019માં નોંધાયેલા સાયબર ગુનાઓની સંખ્યામાં પાછલા વર્ષની તુલનામાં 63.5% નો વધારો થયો છે.
- વર્ષ 2019માં સાયબર ક્રાઇમ હેઠળ કુલ 44,546 કેસ નોંધાયા હતા, જ્યારે વર્ષ 2018ના 27,248 કેસો નોંધાયા હતા.
- વર્ષ 2019માં, સાયબર ક્રાઇમના 60.4% કેસો (44,546માંથી 26,891) છેતરપિંડીથી સંબંધિત હતા, 5.1% (2,266 કેસ) જાતીય શોષણથી સંબંધિત હતા અને 4.2% (1,874 કેસ) વિવાદોથી સંબંધિત હતા.
- આ પોર્ટલ દ્વારા ફક્ત દિલ્હીના નાણાકીય સાયબર ક્રાઇમના પીડિતો માટે એક હેલ્પલાઇન શરૂ કરવામાં આવી છે, જે આ ઘટનાની જાણ 155260 નંબર પર અથવા www.cybercrime.gov.in પર કરી શકે છે.
- ગૃહ મંત્રાલયના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદ મળ્યા બાદ નિયુક્ત પોલીસ અધિકારી, કેસની ચકાસણી કર્યા પછી, સંબંધિત બેંક અને નાણાકીય મધ્યસ્થી અથવા ચુકવણી વોલેટ વગેરેને સાયબર ફોડમાં રોકાયેલા નાણાં રોકવા માટે રિપોર્ટ કરશે.
- આ સુવિધાના ઉપયોગથી નાણાકીય સાયબર ફોડ પીડિતોને તેમના નાણાં પ્રાપ્ત કરવામાં અને પોલીસને સાયબર ગુનેગારને ઓળખવામાં મદદ મળશે અને કાયદેસરની કાર્યવાહી કરી શકાશે.

રાષ્ટ્રીય સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ

- લોકોને કેન્દ્રીયકૃત પ્લેટફોર્મ પર તમામ પ્રકારના સાયબર ક્રાઇમની જાણ કરવામાં મદદ માટે 'નેશનલ સાયબર ક્રાઇમ રિપોર્ટિંગ પોર્ટલ' 30 ઓગસ્ટ, 2019ના રોજ શરૂ કરાઈ હતી.
- સુપ્રીમ કોર્ટની સૂચનાથી સપ્ટેમ્બર 2018માં શરૂ કરાયેલ પોર્ટલનું અગાઉનું સંસ્કરણ ફક્ત બાળ અશલીલતા,

મહિલાઓ અને બાળકો વિરુદ્ધ જાતીય સતામણી સંબંધિત ગુનાઓની ફરિયાદો માટે જ શરૂ કરાયું હતું.

યોખાની ફોર્ટીફિકેશન પર કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજના

- તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા યોખાની ફોર્ટીફિકેશન યોજનાને 112 મહત્વાકાંક્ષી જિલ્લાઓમાં વિસ્તૃત કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે.
- ખોરાકમાં સુક્ષ્મ પોષકતત્વોના અભાવને લગતા મુદ્દાઓને ખોરાકના ફોર્ટીફિકેશન દ્વારા ધ્યાન આપવામાં આવે છે.
- અહીં નોંધનીય હકીકત એ છે કે યોખાની ખપતવાળા દેશોની વસ્તી સામાન્ય રીતે વિટામિન A ની ઉણપ, પ્રોટીન અને ઊર્જા આધારિત કુપોષણ, જન્મ સમયે બાળકોનું ઓછું વજન, શિશુ મૃત્યુદર દર્શાવે છે.
- યોખાના ફોર્ટીફિકેશન અંગેની કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજનાને ફેબ્રુઆરી 2019 માં મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- યોજના અંતર્ગત ત્રણ વર્ષના ગાળામાં કુલ 174.6 કરોડ રૂપિયાનું બજેટ ફાળવવામાં આવ્યું છે.
- કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજનાઓ એવી યોજનાઓનો ઉલ્લેખ કરે છે જેમાં યોજનાઓના અમલીકરણ માટે નાણાં કેન્દ્ર અને રાજ્ય દ્વારા સંયુક્ત રીતે ગોઠવાય છે.
- આ યોજના પંદર રાજ્યોમાં શરૂ થવાની હતી, જ્યાં દરેક રાજ્યને ઓછામાં ઓછો એક જિલ્લો યોજનાના લાભકર્તા તરીકે ઓળખવાનો હતો.
- જો કે, યોજના અંતર્ગત ફક્ત પાંચ રાજ્યો (આંધ્રપ્રદેશ, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, તમિલનાડુ અને છત્તીસગઢ) એ યોજના હેઠળ પસંદ કરેલા જિલ્લાઓમાં ફોર્ટીફાઇડ યોખાનું વિતરણ શરૂ કર્યું છે.
- બાકીના 10 રાજ્યો દ્વારા યોજના હેઠળ લાભાર્થી જિલ્લાઓની ઓળખ કરવામાં આવી છે, તેમ છતાં, આ રાજ્યો દ્વારા ફોર્ટીફાઇડ યોખાનું વિતરણ હજી સુધી શરૂ કરવામાં આવ્યું નથી.

પ્રસાદ યોજના: કેરળના ગુરુવાયુર ખાતે પ્રવાસી સુવિધા કેન્દ્રનું ઉદઘાટન

- નવેમ્બર 4, 2020 ના રોજ, કેરળના ગુરુવાયુર ખાતેના 'પર્યટન સુવિધા કેન્દ્ર' નું ઉદઘાટન કેન્દ્રીય પર્યટન અને સંસ્કૃતિ રાજ્ય મંત્રીએ કર્યું હતું. આ કેન્દ્ર પર્યટન મંત્રાલયની પ્રસાદ યોજના હેઠળ બનાવવામાં આવ્યું હતું.

- આ કેન્દ્ર 11.57 કરોડના ખર્ચે બનાવવામાં આવ્યું હતું. આ કેન્દ્ર પ્રસાદ યોજનાના 'વિકાસના ગુરુવાયુર' પ્રોજેક્ટ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યું હતું. આ યોજના હેઠળના પ્રોજેક્ટ માટે આશરે 45.36 કરોડ રૂપિયા ફાળવવામાં આવ્યા છે. પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સીસીટીવી નેટવર્ક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, મલ્ટી લેવલ કાર પાર્કિંગ અને ટૂરિસ્ટ એસોસિએટીઝ સેન્ટર જેવાં ઘટકો બનાવવામાં આવ્યા હતા.
- આ યોજનાનો ઉદ્દેશ માળખાગત વિકાસ જેવા કે છેલ્લી માઈલ કનેક્ટિવિટી, એન્ટી પોઈન્ટ્સ, પરિવહનના પર્યાવરણમિત્ર મોડસ, અર્થઘટન કેન્દ્રો, એટીએમ/મની એક્સચેન્જ અને અન્ય મૂળભૂત પર્યટન સુવિધાઓ છે. આ HRIDAY યોજના કરતા અલગ છે. HRIDAY યોજના હેરિટેજ સિટી ડેવલપમેન્ટ અને ઓગમેન્ટેશન યોજના છે. તે હેરિટેજ શહેરોને સાચવે છે અને પુનજીવિત કરે છે. તે હેરિટેજ શહેરોને વધુ સુલભ, આકર્ષક બનાવે છે. આ યોજના સ્ટ્રીટ લાઈટ, ફૂટપાથ, રસ્તા, ગટર, પાણી પુરવઠો, કચરો વ્યવસ્થાપન અને સુરક્ષા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. બીજી તરફ, પ્રસાદ યોજના તીર્થસ્થળોના માળખાગત વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- પ્રસાદ એ યાત્રાધામ કાયાકલ્પ અને આધ્યાત્મિક ઉત્તેજનાના ધ્યેય પર છે. તેને 2015 માં લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.
- પ્રસાદ યોજનામાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 100% ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

તાજેતરના વિકાસ

- પર્યટન મંત્રાલયે તાજેતરમાં વિવિધ બૌદ્ધ સ્થળો પર માળખાગત સુવિધા સંબંધિત વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી છે. પ્રસાદ યોજના અને સ્વદેશ દર્શન યોજના દ્વારા આનો અમલ થવાનો છે. પ્રસાદ યોજના હેઠળ આશરે 30 જેટલા માળખાકીય વિકાસ પ્રોજેક્ટ્સની ઓળખ કરવામાં આવી છે. આમાં અજંતા અને ઈલોરા, બોધગયા જેવા બૌદ્ધ સ્થળો શામેલ છે. બૌદ્ધ ધરોહરનો વિકાસ માત્ર પર્યટનના ષ્ટિકોણથી જ મહત્વપૂર્ણ નથી, તે એક્ટ ઈસ્ટ નીતિની સાથે પણ છે.

શહેરો

- આ યોજના હેઠળ લગભગ ૧૨ શહેરોની ઓળખ કરવામાં આવી હતી. જે નીચે મુજબ છે.
- કામખ્યા (આસામ), અમરાવતી (આંધ્રપ્રદેશ), ગયા (બિહાર), દારકા (ગુજરાત), અજમેર (રાજસ્થાન), કેદારનાથ (ઉત્તરાખંડ), પુરી (ઓડિશા), મથુરા (ઉત્તર પ્રદેશ), વારાણસી (ઉત્તર પ્રદેશ), વેલાંકની (તમિલનાડુ), કાંચીપુરમ (તમિલનાડુ), અમૃતસર (પંજાબ).

ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા આયોજિત આંતરરાષ્ટ્રીય વર્ચુઅલ ઇલેક્શન વિક્રિટર્સ પ્રોગ્રામ

- કાર્યક્રમમાં 40થી વધુ દેશોએ ભાગ લીધો હતો. જેમાં ઓસ્ટ્રેલિયા, અફઘાનિસ્તાન અને બાંગ્લાદેશ પણ સામેલ છે. આ દેશો સિવાય આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠનો જેમ કે આંતરરાષ્ટ્રીય IDEA (ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ડેમોક્રેસી એન્ડ ઇલેક્ટોરલ સહાયતા), એસોસિએશન ઓફ વર્લ્ડ ઇલેક્શન બોડીઝ અને ઇન્ટરનેશનલ ફાઉન્ડેશન ઓફ ઇલેક્ટોરલ સિસ્ટમ્સ (IFES) એ પણ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધો હતો.

કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ

- તે ભારતના ચૂંટણી પંચનો મુખ્ય કાર્યક્રમ છે. કાર્યક્રમ યોજવાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ એ SVEEP પ્રોગ્રામની વિશિષ્ટ ઝાંખી પૂરી પાડવાનો છે. ઉપરાંત, ECIએ ચૂંટણી યોજવામાં અમલમાં આવી રહેલા તેના જ્ઞાન અને તકનીકી વહેંચવાનું છે. ECIએ ભાગ લેનારા દેશોને બિહારના મતદાન મથકોની વર્ચુઅલ ટૂર પ્રદાન કરી હતી.

SVEEP શું છે?

- આ કાર્યક્રમ મતદાર શિક્ષણ પર કેન્દ્રિત છે અને મતદાતાની સાક્ષરતા વિશે જાગૃતિ ફેલાવે છે. આ કાર્યક્રમનો મુખ્ય ધ્યેય નાગરિકોને ચૂંટણી દરમિયાન જાણકારીપૂર્વક નિર્ણય લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરીને સહભાગી લોકશાહીનું નિર્માણ કરવાનું છે. આ કાર્યક્રમ દેશની સાંસ્કૃતિક, સામાજિક-આર્થિક અને વસ્તી વિષયક પ્રોફાઇલના આધારે બનાવવામાં આવ્યો છે.

બિહાર કેમ?

- આ પહેલા આ કાર્યક્રમ 2014 ની સંસદીય ચૂંટણી દરમિયાન શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. આ વખતે બિહારની પસંદગી કરવામાં આવી છે કારણ કે રાજ્યનો વિશ્વનો સૌથી મોટો મતદાર છે. અહીં 72 મિલિયનથી વધુ મતદારો છે. આમ, હાલમાં ચાલી રહેલ ચૂંટણી પ્રક્રિયા, ખાસ કરીને COVID-19 રોગચાળો દરમિયાન વિશ્વ સાથે શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો અને અનુભવ વિશે શેર કરવાની શ્રેષ્ઠ તક મળશે.

ભારતનું ચૂંટણી પંચ

- આયોગમાં એક જ ચૂંટણી કમિશનર હતા. જો કે, ચૂંટણી કમિશનર સુધારો અધિનિયમ, 1989 પછી, વધુ બે

કમિશનરોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર અને ચૂંટણી કમિશનરોની નિમણૂક ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે. તેઓની મુદત છ વર્ષ અથવા નિવૃત્તિની વય 65 વર્ષ જે પહેલા હોય તે.

- ચૂંટણી કમિશનરોને ઓફિસમાંથી હટાવવાની પ્રક્રિયા દ્વારા જ હટાવવામાં આવે છે જે ભારતની સુપ્રીમ કોર્ટની જેમ જ છે.

મેટ્રો-નીઓ પ્રોજેક્ટ

- કેન્દ્ર સરકાર ટાયર-2 અને ટાયર-3 શહેરો માટે ઓછી કિંમતના રેલ ટ્રાન્ઝિટ સિસ્ટમ 'મેટ્રો-નીઓ પ્રોજેક્ટ' ની માનક વિશિષ્ટતાઓને મંજૂરી આપવાની યોજના બનાવી રહી છે.
- મેટ્રો-નીઓ સિસ્ટમ પરિવહનની એક અનોખી વિભાવના છે જે ભારતમાં પ્રથમ વખત અપનાવવામાં આવી રહી છે.
- તે એક કાર્યક્રમ 'માસ પબ્લિક ટ્રાન્સપોર્ટેશન સિસ્ટમ' (MRTS) છે, જે આદર્શ રીતે ભારતના ટાયર-2 અને ટાયર-3 શહેરોની જરૂરિયાતો તેમજ ઉપનગરીય ટ્રાફિકને પહોંચી વળવા માટે યોગ્ય છે.
- તે એક અત્યાધુનિક, આરામદાયક, ઊર્જા કાર્યક્રમ, ન્યૂનતમ ધ્વનિ પ્રદૂષણ અને પર્યાવરણને અનુકૂળ મેટ્રો સિસ્ટમ છે. તે પરંપરાગત મેટ્રો કરતા ઘણું હળવું અને નાનું હશે. તે લગભગ 25% પરંપરાગત પરિવહન સિસ્ટમનો ખર્ચ કરે છે.
- મેટ્રો-નીઓ રેલવે ટ્રેકને બદલે રસ્તા પર દોડશે પરંતુ ઓવરહેડ વાયરમાંથી ઊર્જા મેળવશે. તે એવી રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે કે તે ઊભા ઢાળમાં પણ સરળતાથી ચલાવી શકાય છે. ભવિષ્યમાં, સિસ્ટમને ટ્રાફિક માંગ મુજબ વધારાનો ખર્ચ ઇનપુટ સાથે 'લાઇટ મેટ્રો' માં અપગ્રેડ કરી શકાય છે.

ભારતમાં મેટ્રો-નીઓ પ્રોજેક્ટ્સ

- મહારાષ્ટ્રના નાસિક અને તેલંગાણાના વરંગલ જિલ્લાઓ માટે મેટ્રો-નીઓ સિસ્ટમ પર યોજનાઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે, વારંગલ માટેની યોજના હજી તૈયાર નથી, જ્યારે મહારાષ્ટ્ર સરકાર નાસિક માટે 30 સ્ટેશનો સાથે 33 કિ.મી.ની મંજૂર અપાઈ છે

શહેરી ગતિશીલતાના અન્ય નવા મોડ્સ / મોડ્સ

- હાઇપરલૂપ ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ:
- તે એક પરિવહન પ્રણાલી છે જ્યાં પોડ જેવા વાહનને વિમાનની ગતિથી શહેરોને જોડતા વેક્યુમ ટ્યુબ દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે. આ તકનીકને હાઇપરલૂપ કહેવામાં આવે છે કારણ કે તેમાં લૂપ દ્વારા પરિવહન સામેલ છે.

- > એલન મસ્ક દ્વારા પરિવહન ક્ષેત્રમાં ક્રાંતિ લાવનાર હાઈપરલૂપની વિભાવના એલોન મસ્ક દ્વારા આપવામાં આવી હતી અને તેને 'પરિવહનના પાંચમા મોડ' તરીકે વર્ણવ્યું હતું.
- > આ હેઠળ, હાયપરલૂપ વાહનમાં મુસાફરોની પોડ્સને નીચા દબાણની નળીની અંદર ઇલેક્ટ્રિક પ્રોપલ્શન દ્વારા હાઈ સ્પીડ પ્રદાન કરવામાં આવે છે.

પોડ ટેક્સી

- > પોડ ટેક્સી સેવા એક આધુનિક અને અદ્યતન જાહેર પરિવહન પ્રણાલી છે. તેને 'પર્સનલ રેપિડ ટ્રાન્ઝિટ' (PRT) તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- > તે સામાન્ય ટેક્સી સેવાઓની જેમ મુસાફરોના નાના જૂથોને માંગ આધારિત ફીડર અને શટલ સેવાઓ પ્રદાન કરે છે, પરંતુ સ્વચાલિત ઇલેક્ટ્રિક પોડનો ઉપયોગ કરે છે. તે પરિવહન માટેનો એક સ્વચ્છ અને હરિયાળો વિકલ્પ છે.
- > તે ડ્રાઈવરલેસ વાહન છે, જેમાં બેથી છ લોકો મુસાફરી કરી શકે છે. તે પૂર્વનિર્ધારિત માર્ગ પર 80-130 કિમી પ્રતિ કલાકની ઝડપે દોડી શકે છે.

મેટ્રો ટ્રેન

- > હાલમાં વિકસિત થતી મેટ્રો રેલ સિસ્ટમ ઉચ્ચ ક્ષમતાની છે જે મોટા શહેરોના 'પીક અવર પીક ડિરેક્શન ટ્રાફિક' (PHPDT) ની માંગ સાથે સુસંગત છે.

મેટ્રોલાઇટ

- > દેશમાં મેટ્રો રેલની સફળતાને ધ્યાનમાં રાખીને, ઘણાં અન્ય શહેરોમાં રેલ આધારિત માસ રેપિડ ટ્રાન્ઝિટ સિસ્ટમ માટે 'મેટ્રોલાઇટ' તરીકે ઓળખાતી 'લાઇટ અર્બન રેલ ટ્રાન્ઝિટ સિસ્ટમ' પર કામ કરવામાં આવી રહ્યું છે.

અટલ ઇનોવેશન મિશન-સિરિયસ પ્રોગ્રામ

- > ભારત અને રશિયાના સ્કૂલનાં બાળકો માટે અટલ ઇનોવેશન મિશન-સિરિયસ ઇનોવેશન પ્રોગ્રામની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ ભારત અને રશિયા બંને માટે તકનીકી ઉકેલો વિકસાવવાનો છે.
- > આ કાર્યક્રમ 7 નવેમ્બર, 2020થી 21 નવેમ્બર, 2020ની વચ્ચે યોજવામાં આવનાર છે. આ કાર્યક્રમમાં 48 જેટલા વિદ્યાર્થીઓ અને 16 શિક્ષકો ભાગ લેવાના છે. વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા વિકસિત નવીનતાઓ બ્લોક ચેઇન, કૃત્રિમ બુદ્ધિ અને મશીન લર્નિંગ ક્ષેત્રના હશે.

- > સિરિયસ એ અનન્ય ટેરેસ્ટ્રીયલ સ્ટેશનમાં વૈજ્ઞાનિક આં તરારાષ્ટ્રીય સંશોધન છે. તે પ્રયોગોની શ્રેણી છે જે ચંદ્રની ફલાઈટની તપાસ કરે છે
- > આ કાર્યક્રમ AIM અને સિરિયસ વચ્ચે સંયુક્ત રીતે 2018 માં પીએમ મોદીની રશિયા મુલાકાત દરમિયાન હસ્તાક્ષર કરાયેલા મેમોરેન્ડમ ઓફ સમજૂતી પર આધારિત છે.

અટલ ઇનોવેશન મિશન

- > દેશમાં ઉદ્યમવૃત્તિ અને નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે અટલ ઇનોવેશન મિશનની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. આ મિશનનો હેતુ 17 પૂર્વ-નિર્ધારિત ફોકસ વિસ્તારોમાં બજારમાં તૈયાર ઉત્પાદનોનો વિકાસ કરવાનો છે.
- જે ક્ષેત્રો નીચે મુજબ છે:
- > જાહેર જગ્યાઓ પર કચરો નાખવો, વિકેન્દ્રિત ખાતર, ખાતર માટે મિશ્રણ બ્લેડ, કચરા રચના ઉપકરણો, ખાતરની ગુણવત્તા, સલામત પરિવહન, ત્વરિત પોર્ટેબલ પાણીની ગુણવત્તા પરીક્ષણ, ઇલેક્ટ્રિક ગતિશીલતા, વૈકલ્પિક બળતણ આધારિત પરિવહન, સ્માર્ટ ગતિશીલતા, આબોહવા સ્માર્ટ કૃષિ, રેલ અને માર્ગ માટે ધુમ્મસ દ્રષ્ટિ સિસ્ટમ, રેલ્વે નિષ્ફળતા અટકાવવી, કચરો વ્યવસ્થાપન રિસાયકલિંગ, પોષણક્ષમ ડિસેલિનેશન અથવા રિસાયકલિંગ તકનીક, રોલિંગ સ્ટોકની આગોતરી જાળવણી.

રાષ્ટ્રીય કેસર મિશન નોર્થ ઇસ્ટ સુધી વિસ્તૃત

- > રાષ્ટ્રીય કેસર મિશન અંતર્ગત કેસર ઉત્પાદન જે અત્યાર સુધી કાશ્મીર સુધી મર્યાદિત હતું તે હવે ઉત્તર પૂર્વમાં લાગુ કરવામાં આવનાર છે. આ છોડ કાશ્મીરથી સિક્કિમ પહોંચાડવાના છે.
- > અત્યાર સુધી કેસરનું ઉત્પાદન કેન્દ્ર શાસિત જમ્મુ-કાશ્મીર સુધી મર્યાદિત હતું. તે મુખ્યત્વે ભારતના પમ્પોર ક્ષેત્રમાં ઉગાડવામાં આવતું હતું. આ ક્ષેત્રને 'કાશ્મીરનો કેસર બાઉલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને તે કેસરના ઉત્પાદનમાં મુખ્ય ફાળો આપનાર છે.
- > કેસરનું ઉત્પાદન કાશ્મીરના ખૂબ ઓછા અને વિશિષ્ટ પ્રદેશોમાં મર્યાદિત હતું. રાષ્ટ્રીય કેસર મિશન શરૂ કર્યા હોવા છતાં, ઉત્પાદન ક્ષેત્ર ખૂબ ઓછું હતું. કેસર ઉગાડતા વિસ્તારોમાં પૂરતા બોરવેલ ન હતા. કાશ્મીરની કૃષિ વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી યુનિવર્સિટીના અનુસાર, આ વિસ્તારમાં કેસરની ખેતી કરવા માટે લગભગ 128 બોરવેલની જરૂર છે. હજી સુધી માત્ર ત્રણના જ બાંધકામ થયા છે. રાષ્ટ્રીય કેસર મિશન દ્વારા 85 વધુ બોરવેલ બનાવવામાં આવ્યા હતા. હજી પણ આ વિસ્તારમાં વધુ બોરવેલની જરૂર છે.

- > કાશ્મીરમાં કેસરના ઉત્પાદનમાં આ ક્ષેત્રમાં પૂર એ બીજો મોટો અવરોધ છે. આશરે 668 કરોડ રૂપિયાનું કેસર પૂરને કારણે નુકસાન થયું છે.

રાષ્ટ્રીય કેસર મિશન

- > આ મિશનની શરૂઆત 2010 માં કરવામાં આવી હતી. કાશ્મીર ખીણમાં કેસરનું ઉત્પાદન વધારવાનો લક્ષ્ય છે. તે એક ચાર વર્ષનું મિશન હતું જેનો અમલ 2010-14 વચ્ચે કરવામાં આવ્યો હતો. પાછળથી તેનો વધારો કરવામાં આવ્યો, કેમ કે 2014 માં કેસરનું ઉત્પાદન મોટા પ્રમાણમાં ઘટ્યું હતું.
- > ભારત સરકારે આ મિશન માટે રૂ. 373 કરોડ ફાળવ્યા છે. જોકે, ફક્ત 150 કરોડનો ખર્ચ થયો છે.
- > 226 ગામોમાં ફેલાયેલા લગભગ 16,000 પરિવારો જમ્મુ-કાશ્મીરમાં કેસરી ખેતી પર આધારિત છે.
- > NECTAR એ ટેકનોલોજી એપ્લિકેશન અને સંશોધન માટેનું નોર્થ ઈસ્ટ સેન્ટર છે. તે એક સ્વાયત્ત સંસ્થા છે જેની હેઠળ ઉત્તર પૂર્વ ક્ષેત્રમાં વધતી જતી કેસરની શક્તિને શોધવા માટેનો પાયલોટ પ્રોજેક્ટ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો.
- > મે 2020 માં કાશ્મીર કેસરને GI ટેગ મળ્યો હતો.

એન્ટી સેટેલાઇટ મિસાઇલ સિસ્ટમના મોડેલનું ઉદ્ઘાટન DRDOમાં થયું

- > 9 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, સંરક્ષણ પ્રધાન શ્રી રાજનાથ સિંહે સંરક્ષણ સંશોધન વિકાસ સંગઠન મુખ્ય મથક, નવી દિલ્હી ખાતે એન્ટી સેટેલાઇટ મિસાઇલ સિસ્ટમનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- > DRDOએ ઓડિશાના ડો એપીજે અબ્દુલ કલામ આઈલેન્ડ પર એન્ટિ-સેટેલાઇટ મિસાઇલ પરીક્ષણ સફળતાપૂર્વક હાથ ધર્યું હતું.

એન્ટિ-સેટેલાઇટ વેપન

- > તે લશ્કરી હેતુ માટે ઉપગ્રહોને નષ્ટ કરવા માટે બનાવવામાં આવ્યું છે. જો કે, હજુ સુધી યુદ્ધમાં કોઈ A-SAT સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો નથી. જે દેશોમાં ASAT તકનીકીઓ છે તેઓ ભારત, ચીન, યુ.એસ., રશિયા છે. આ વિશ્વના એકમાત્ર એવા દેશો છે જેમણે ટેકનોલોજીનું પરીક્ષણ કર્યું છે.

મિશન શક્તિ હેઠળ ભારતમાં ASAT પરીક્ષણ

- > ભારતે 'ઓપરેશન શક્તિ' નામથી 2019માં તેના એન્ટી સેટેલાઇટ હથિયારનું પરીક્ષણ કર્યું હતું. A-SAT પરીક્ષણમાં ઈન્ટરસેપ્ટર, પૃથ્વી સંરક્ષણ વાહન માર્ક-IIનો ઉપયોગ પરીક્ષણ કરવા માટે કરાયો હતો. ઈન્ટરસેપ્ટર ભારતીય બેલેસ્ટિક મિસાઇલ પ્રોગ્રામ અંતર્ગત વિકસાવવામાં આવ્યો હતો.
- > પૃથ્વી એક સુધારેલી એન્ટી બેલેસ્ટિક મિસાઇલ હતી. તે પ્રોજેક્ટ XSV-1 હેઠળ વિકસાવવામાં આવ્યો હતો.
- > મિસાઇલે નીચી પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં 283 કિલોમીટરના અંતરે એક પરીક્ષણ ઉપગ્રહ MICROSAT-R પર ત્રાટક્યું હતું અને ASAT પરીક્ષણને સફળ બનાવ્યું હતું.
- > જો કે, ASAT સ્પેસ કાટમાળ બનાવવાની ચિંતા ઊભી કરે છે.

પ્રધાનમંત્રી SVANidhi યોજના

- > હાઉસિંગ અને અર્બન અફેર્સ મંત્રાલયે 1 જૂન, 2020ના રોજ-પ્રધાનમંત્રી સ્ટ્રીટ વેન્ડર આત્મનિર્ભર નિધિ (PM SVANidhi) યોજના શરૂ કરી હતી. શેરી વિકેતાઓને લોન આપીને સશક્તિકરણ માટે આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે. આ યોજના હેઠળ મંત્રાલયનો હેતુ શહેરી વિસ્તારોમાં ફરીથી ધંધો શરૂ કરવા માટે શેરી વિકેતાઓને 10,000 રૂપિયા સુધીની કોલેટરલ ફ્રી લોન આપવાનું છે. આ યોજનામાં આશરે 50 લાખ શેરી વિકેતાઓને આવરી લેવાનું લક્ષ્ય છે.
- > PM SVANidhi હેઠળ શેરી વિકેતાઓ 1 વર્ષ માટે 10,000 રૂપિયા સુધીની કોલેટરલ મફત લોન મેળવી શકે છે.
- > PM SVANidhi હેઠળ લોન મેળવનારા વિકેતાઓ 7% વ્યાજ સબસિડી મેળવવા માટે પાત્ર બનશે. વ્યાજ સબસિડી ત્રિમાસિક ધોરણે લેનારાના ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.
- > આ યોજનાનો હેતુ વિકેતાઓ માટે કેશ બેંક સુવિધા દ્વારા ડિજિટલ વ્યવહારોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. લોન મેળવનારા વિકેતાઓ સૂચિત ડિજિટલ ટ્રાંઝેક્શન હાથ ધરવા પર વાર્ષિક 1200 રૂપિયા સુધીની કેશબેંક મેળવી શકે છે.
- > શેરી વિકેતાઓ સમયસર અથવા વહેલી ચુકવણી પર ઉચ્ચત મર્યાદાવાળી લોન માટે પાત્ર બનશે.

લાભાર્થીઓની પાત્રતા માપદંડ

- > 24 માર્ચ 2020 ના રોજ અથવા તે પહેલાં શહેરી વિસ્તારોમાં વેચવા માટે સંકળાયેલા તમામ શેરી વિકેતાઓ PM SVANidhi યોજના માટે પાત્ર બનશે.
- > શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ (ULB) દ્વારા જારી કરાયેલ ઓળખ કાર્ડ/વેન્ડિંગનું પ્રમાણપત્ર ધરાવતા શેરી વિકેતાઓ આ યોજના માટે પાત્ર બનશે.
- > વિકેતાઓ, જેમને વેન્ડિંગનું ઓળખ કાર્ડ / પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું નથી, પરંતુ સર્વેમાં ઓળખવામાં આવ્યા છે, તેઓને વેન્ડિંગનું કામચલાઉ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવશે.
- > સ્ટ્રીટ વિકેતાઓ, જેમને ULB ઓળખ સર્વેક્ષણમાં શામેલ કરવામાં આવ્યાં ન હતા અથવા જેમણે સર્વે પૂર્ણ થયા પછી વેન્ડિંગ શરૂ કર્યું હતું અને ULB / ટાઉન વેન્ડિંગ કમિટી (TVC) દ્વારા લેટર ઓફ રિકોમેન્ડેશન (LOR) જારી કરાયાં છે, તેઓ પણ પાત્ર બનશે.
- > આજુબાજુના ગ્રામીણ/પેરી-શહેરી વિસ્તારોના વિકેતાઓ, જે ULBની ભૌગોલિક મર્યાદામાં વેચાણ કરે છે અને LOR જારી કરવામાં આવ્યા છે, તેઓ પણ આ યોજના માટે પાત્ર બનશે.
- > રાજ્યો / કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના શેરી વિકેતાઓ કે જેમણે સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સ (આજીવિકાનું રક્ષણ અને શેરી વેન્ડરનું નિયમન) અધિનિયમ, 2014 હેઠળ સૂચના આપી છે, તેઓ PM SVANidhi યોજના માટે પાત્ર બનશે. મેઘાલયના વિકેતાઓ, જેનો પોતાનો સ્ટેટ સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સ એક્ટ છે, જોકે, તેઓ પણ ભાગ લઈ શકે છે.

સ્વામિત્વ(SVAMITVA) યોજના

- > વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 24 એપ્રિલ, 2020 ના રોજ સ્વામિત્વ યોજના— ગામડાંના વિસ્તારોમાં સુધરાતી તકનીક સાથે ગામડાઓનો અબડી અને મેપિંગનો સર્વે શરૂ કર્યો હતો. આ યોજના રાષ્ટ્રીય પંચાયત દિન પર શરૂ કરવામાં આવી હતી. પંચાયતી રાજ મંત્રાલય આ યોજનાના અમલીકરણ માટે નોડલ મંત્રાલય છે. ઉત્તર પ્રદેશ, હરિયાણા, મધ્યપ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, ઉત્તરાખંડ અને કર્ણાટક – 6 રાજ્યો માટે સ્વામિત્વ યોજના પાયલોટ આધારે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- > ડ્રોન અને નવીનતમ સર્વે પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરીને ગ્રામીણ વસ્તી ધરાવતા જમીનોના નકશામાં મદદ આપવા માટે આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- > આ યોજનાનો હેતુ ગ્રામીણ ભારત માટે એકીકૃત સંપત્તિ માન્યતા સોલ્યુશન પ્રદાન કરવાનો છે.

- > ડ્રોન સર્વેક્ષણ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ ગ્રામીણ અબડી વિસ્તારોના સીમાંકન માટે કરવામાં આવશે.
- > આ ગામડાઓમાં વસ્તીવાળા ગ્રામીણ વિસ્તારોના મકાનોના ગામ માલિકોને 'અધિકારનો રેકોર્ડ' પ્રદાન કરશે અને તેમને તેમની સંપત્તિનો ઉપયોગ લોન મેળવવા અને બેંકમાંથી અન્ય નાણાકીય લાભ મેળવવા માટે આર્થિક સંપત્તિ તરીકે કરવાની મંજૂરી આપશે.
- > આ યોજનાનો હેતુ ગ્રામીણ આયોજન માટે જમીનના સચોટ રેકોર્ડ બનાવવાનો છે.
- > લોકોને સ્વામિત્વ યોજના હેઠળ પ્રોપર્ટી કાર્ડ આપવામાં આવશે. આ કાર્ડ લાભાર્થીઓને ગ્રામજનો માટે કોઈ વિવાદ વિના સંપત્તિની ખરીદી અને વેચાણ કરવામાં મદદ કરશે.
- > 11 ઓક્ટોબર, 2020ના રોજ, પીએમ મોદીએ સ્વામિત્વ યોજના હેઠળ સંપત્તિ કાર્ડસનું ભૌતિક વિતરણ શરૂ કર્યું. પ્રોપર્ટી કાર્ડસનું શારીરિક વિતરણ શરૂ કર્યા પછી, માલિકીના પત્રોવાળા અંદાજે 1 લાખ લોકો હવે તેમના મોબાઇલ ફોન્સ પર પ્રાપ્ત લિંક્સ દ્વારા તેમના પ્રોપર્ટી કાર્ડ્સ ડાઉનલોડ કરી શકશે. આ યોજનાના લાભાર્થીઓ 6 રાજ્યોમાં 763 ગામોના છે જેમાં ઉત્તર પ્રદેશના 346, મધ્યપ્રદેશના 44, હરિયાણાના 221, ઉત્તરાખંડના 50, કર્ણાટકના 2 અને મહારાષ્ટ્રના 100 ગામોનો સમાવેશ થાય છે.

રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ દિવસ કાર્યક્રમ

- > કેન્દ્રીય શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા તાજેતરમાં ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી બોમ્બે ખાતે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ દિવસ કાર્યક્રમની (ઓનલાઇન) શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- > IIT બોમ્બેએ 11 નવેમ્બરના રોજ ભારતના પ્રથમ શિક્ષણ પ્રધાન મૌલાના અબુલ કલામ આઝાદની જન્મજયંતિ નિમિત્તે એક કાર્યક્રમનું આયોજન કર્યું હતું, જે દર વર્ષે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
- > રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ દિવસ કાર્યક્રમનો હેતુ 'સ્ટડી ઈન ઈન્ડિયા, સ્ટે ઈન ઈન્ડિયા અને આંતરરાષ્ટ્રીયકરણનું શિક્ષણ' દ્વારા ભારતને વૈશ્વિક શિક્ષણ કેન્દ્ર તરીકે સ્થાપિત કરવાનો છે.
- > ઉચ્ચ ગુણવત્તાની શિક્ષણની ખાતરી કરવા માટે, વિશ્વની અગ્રણી યુનિવર્સિટીઓ સાથે સહકાર, સંકલન અને કરાર સાથે આગળ વધવું પણ જરૂરી છે.

- > આ સિવાય, IITના R & D પ્રયત્નોને માન્યતા આપવા માટે સ્થાપિત IIT બોમ્બે રિસર્ચ એક્સેલન્સ એવોર્ડ્સ 2019 ને પણ કાર્યક્રમ દરમિયાન એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
- > એવોર્ડમાં પ્રશંસાપત્ર અને રૂ. 1,00,000ની રોકડ પ્રોત્સાહનનો સમાવેશ થાય છે.
- > સંશોધન પબ્લિકેશન એવોર્ડ – સહકર્મી સમીક્ષા કરેલા પ્રકાશનો અને / અથવા પ્રદર્શન (ડિઝાઇન, ફિલ્મ) જેવા અન્ય સ્વરૂપોના મૂળ સંશોધન પરિણામોને માન્યતા આપવા માટે.
- > સંશોધન પ્રસારણ એવોર્ડ – મોનોગ્રાફ્સ / પુસ્તકો / સમીક્ષા પ્રકરણો / સમીક્ષા કાગળો દ્વારા સંશોધનના પ્રસાર માટેના ઉત્કૃષ્ટ પ્રયત્નોને માન્યતા આપવા માટે.
- > પ્રારંભિક સંશોધન એચિવમેન્ટ એવોર્ડ એવા યુવાન સંશોધનકારો માટે કે જેમણે પહેલેથી જ ઉત્તમ કાર્ય કરવાની ક્ષમતા બતાવી છે.
- > નોંધપાત્ર સ્પર્ધાત્મક અને કટીંગ એજ તકનીકીના ક્ષેત્રમાં રોકાણ આકર્ષિત કરશે.
- > તે સ્કેલની અર્થવ્યવસ્થા પણ બનાવશે. નિકાસ વધારશે અને ભારતને વૈશ્વિક સપ્લાય ચેઇનનો અભિન્ન ભાગ બનાવશે.
- > વર્ષ 2025 સુધીમાં ભારતનું ડિજિટલ અર્થતંત્ર 1 ટ્રિલિયન યુએસ ડોલર થવાની સંભાવના છે. વધુમાં, ભારતમાં ડેટા સ્થાનિકીકરણ, ઇન્ટરનેટ ઓફ થિંગ્સ બજાર, સ્માર્ટ સિટી અને ડિજિટલ ઇન્ડિયા જેવા પ્રોજેક્ટ માટેના પ્રયત્નોને કારણે ઇલેક્ટ્રોનિક ઉત્પાદનોની માંગમાં વધારો થવાની સંભાવના છે.
- > PLI યોજના ભારતમાં ઇલેક્ટ્રોનિક ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનમાં વધારો કરશે.
- > ઓટોમોટિવ ઉદ્યોગ એ ભારતનો મોટો આર્થિક ફાળો છે. PLI યોજના ભારતીય ઓટોમોટિવ ઉદ્યોગને વધુ સ્પર્ધાત્મક બનાવશે અને ભારતીય ઓટોમોટિવ ક્ષેત્રના વૈશ્વિકરણને વેગ આપશે.

PLI યોજનાને મંજૂરી

- > તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય કેબિનેટે ઉત્પાદન અને નિકાસને મોટો વેગ આપ્યો છે, આ પ્રોડક્શન-લિંક્ડ પ્રોત્સાહન-PLI યોજના રજૂ કરવા નીતિ આયોગના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપી છે.
- > PLI યોજના સંબંધિત મંત્રાલયો / વિભાગો દ્વારા લાગુ કરવામાં આવશે અને નિર્ધારિત એકંદર નાણાકીય મર્યાદામાં રહેશે.
- > વિવિધ ક્ષેત્રો માટે PLI માટેની અંતિમ દરખાસ્તોનું મૂલ્યાંકન નાણાં સમિતિ (EFC) દ્વારા કરવામાં આવશે અને કેબિનેટ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- > મંજૂર કરેલા ક્ષેત્રમાં PLI યોજનામાંથી બચત (જો કોઈ હોય તો), અન્ય સચિવ/સચિવોના જૂથ દ્વારા અન્ય માન્ય ક્ષેત્રના નાણાં માટે વાપરી શકાય છે.
- > PLI માટે, કોઈપણ નવા ક્ષેત્રે કેબિનેટની મંજૂરીને ફરીથી લેવાની જરૂર રહેશે.
- > વિશિષ્ટ ક્ષેત્રોમાં PLI યોજના ભારતીય ઉત્પાદકોને વૈશ્વિક સ્તરે સ્પર્ધાત્મક બનાવશે.
- > ભારતીય ફાર્માસ્યુટિકલ ઉદ્યોગ વોલ્યુમ દ્વારા વિશ્વમાં ત્રીજો સૌથી મોટો અને મૂલ્યની દ્રષ્ટિએ 14 મો સૌથી મોટો છે.
- > તે વૈશ્વિક સ્તરે નિકાસ થતી કુલ દવાઓ અને દવાઓના 3.5% ફાળો આપે છે.
- > ભારત પાસે ફાર્માસ્યુટિકલ્સના વિકાસ અને ઉત્પાદન માટે સંપૂર્ણ ઇકોસિસ્ટમ છે અને સાથી ઉદ્યોગોનું મજબૂત ઇકોસિસ્ટમ છે.
- > PLI યોજના વૈશ્વિક અને ઘરેલું હિસ્સેદારોને ઉચ્ચ મૂલ્ય પેદા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરશે.
- > સુરક્ષિત ટેલિકમ્યુનિકેશન્સ માળખાગત નિર્માણ માટે ટેલિકમ્યુનિકેશન ઇકિવપમેન્ટ એ એક મહત્વપૂર્ણ અને વ્યૂહાત્મક તત્વ છે અને ભારત ટેલિકમ્યુનિકેશન્સ અને નેટવર્કિંગ ઉત્પાદનોના મુખ્ય પાયાના સાધનો ઉત્પાદક બનવાની ઇચ્છા ધરાવે છે.
- > PLI યોજના વૈશ્વિક ભાગીદારો પાસેથી મોટા રોકાણો આકર્ષશે અને સ્થાનિક કંપનીઓને ઉભરતી તકોનો લાભ લેવામાં અને નિકાસ બજારમાં મોટા વેપારીઓ બનવામાં મદદ કરશે તેવી અપેક્ષા છે.

- > ભારતીય કાપડ ઉદ્યોગ એ વિશ્વના સૌથી મોટામાંનો એક છે અને કાપડ અને વસ્ત્રોની વૈશ્વિક નિકાસમાં 5% હિસ્સો ધરાવે છે. પરંતુ માનવસર્જિત ફાઇબર ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે ભારતનો હિસ્સો વૈશ્વિક વપરાશના દાખલા કરતા ઓછો છે, જે આ ક્ષેત્રમાં વધારે છે. PLI યોજના આ ક્ષેત્રમાં મોટા પાયે રોકાણ આકર્ષિત કરશે, ખાસ કરીને માનવસર્જિત ફાઇબર અને તકનીકી કાપડના ક્ષેત્રમાં.
- > ફૂડ પ્રોસેસિંગ ઉદ્યોગના વિકાસ સાથે, ખેડૂતોને વધુ સારા ભાવ મળશે અને સામૂહિક બગાડ ઘટાડશે.
- > સ્ટીલ એક વ્યૂહાત્મક ષ્ટિએ મહત્વપૂર્ણ ઉદ્યોગ છે અને ભારત વિશ્વનો બીજો સૌથી મોટો સ્ટીલ ઉત્પાદક દેશ છે. ભારત ફિનિશ સ્ટીલનો વાસ્તવિક નિકાસકાર છે અને સ્ટીલની કેટલીક કેટેગરીમાં ચેમ્પિયન બનવાની સંભાવના ધરાવે છે. વિશિષ્ટ સ્ટીલમાં PLI યોજના, મૂલ્ય વર્ધક સ્ટીલની ઉત્પાદન ક્ષમતા વધારવામાં મદદ કરશે જે કુલ નિકાસમાં વધારો કરશે.

PM-KUSUM યોજનાનું વિસ્તરણ: 2022 સુધીમાં લક્ષ્ય 30.8GW

- > નવા અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલયે તાજેતરમાં વડા પ્રધાન કિસાન ઊર્જા સુરક્ષા એવમ ઉત્થાન મહાભિયાન (PM-KUSUM) ને વિસ્તૃત કરવાના આદેશો જારી કર્યા છે. તદનુસાર, 2022 સુધીમાં 30.8GWની સૌર ક્ષમતા પ્રાપ્ત કરવા માટે યોજનાનું નવું લક્ષ્ય વધારવામાં આવ્યું છે. આ કામ રૂ. 34,035 કરોડના સુધારેલા કેન્દ્રીય નાણાકીય સહાયથી થવાનું છે.
- > સપ્ટેમ્બર 2020 માં, કેન્દ્રીય નવા અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલયે વર્ષ 2020-21 માટે 4.5 લાખ સ્ટેન્ડઅલોન સોલર પંપને લક્ષ્યાંકિત કરીને કેન્દ્રીય ટેન્ડર પ્રક્રિયા શરૂ કરવાની દરખાસ્ત કરી. યોજનાના પ્રથમ વર્ષમાં, લક્ષ્યાંક 1.75 લાખ સોલર પમ્પ હતા. ટેન્ડર પ્રક્રિયા EESL દ્વારા કરવામાં આવી રહી છે.

યોજના વિશે

- > આ યોજના ખેડૂતોને સોલાર પમ્પ, ગ્રીડ કનેક્ટેડ સોલાર પાવર અને અન્ય નવીનીકરણીય વીજ પ્લાન્ટો સ્થાપિત કરવામાં મદદ માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં

આ યોજનાનું લક્ષ્ય 2022 સુધીમાં 25,720 મેગાવોટ હાંસલ કરવાનું લક્ષ્ય હતું.

- > યોજનાના ત્રણ ઘટકો નીચે મુજબ છે:
 - ઘટક A:
 - > વિકેન્દ્રિત ગ્રાઉન્ડ માઉન્ટ થયેલ ગ્રીડ કનેક્ટેડ નવીનીકરણીય પાવર પ્લાન્ટસ 10,000 મેગાવોટ સ્થાપિત કરવા.
 - ઘટક B:
 - > 7.5HP સુધીની ક્ષમતાવાળા 17.5 લાખ સ્ટેન્ડઅલોન સોલર પાવર કૃષિ પંપ સ્થાપિત કરવા.
 - ઘટક C:
 - > 10 લાખ ગ્રીડથી જોડાયેલા કૃષિ પંપને સોલારાઈઝ કરવા.

ભારત-બ્રાઝિલ-દક્ષિણ આફ્રિકા (IBSA) ના અહેવાલમાં 'IBSAમાં ગહન સહયોગ': મુખ્ય ક્ષેત્રોમાંથી પરિપ્રેક્ષલોન્ય

- > ભારત-બ્રાઝિલ-દક્ષિણ આફ્રિકા (IBSA) ના અહેવાલમાં 'IBSAમાં ગહન સહયોગ: મુખ્ય સેક્ટરમાંથી પરિપ્રેક્ષ્ય વિદેશ મંત્રાલયના આર્થિક સંબંધ સચિવ રાહુલ છાબરા દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યો છે. IBSA વિજિટિંગ ફેલો પ્રોગ્રામના ફેલોની બીજી બેચ દ્વારા રિપોર્ટ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.
- > IBSA ફેલોશિપ પ્રોગ્રામના ફેલોએ પરંપરાગત દવા, બૌદ્ધિક સંપત્તિ હકો અને નાણાકીય ક્ષેત્રના સહકાર અને બેંકિંગ સેવાઓ અને ઊર્જાના વેપારમાં યુએન ખાતે સહયોગ અંગે સંશોધન હાથ ધર્યું હતું.
- > IBSA વિજિટિંગ ફેલોશીપ પ્રોગ્રામ એ એક શૈક્ષણિક વિનિમય પ્રોગ્રામ છે જેનો વિકાસ ભારતના વિદેશ મંત્રાલયના સમર્થન સાથે વિકાસશીલ દેશો (RIS) માટે સંશોધન અને માહિતી પ્રણાલીઓમાં કરવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રોગ્રામ IBSAની ભાગીદારીને મજબૂત, સ્વસ્થ અને વધુ સક્રિય બનાવવા માટે શરૂ કરાયો હતો. આ ફેલોશીપ પ્રોગ્રામનો હેતુ અર્થશાસ્ત્ર અને સામાજિક વિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં યુવા વિદ્વાનોની આપલે અને ભારત, બ્રાઝિલ અને દક્ષિણ આફ્રિકા વચ્ચે સંશોધન સહયોગને મજબૂત બનાવવાનો છે. તે વેપાર અને વિકાસ, મેક્રો-ઇકોનોમી વગેરે ક્ષેત્રે સંયુક્ત સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપે છે. IBSA વિદ્વાનો દ્વારા ત્રણ દેશો-ભારત, બ્રાઝિલ અને દક્ષિણ આફ્રિકાના ઉડાણપૂર્વક સંશોધન કાર્ય માટે પસંદ

કરવામાં આવેલા મુખ્ય મુદ્દાઓની વિવિધ શ્રેણી, વૈશ્વિક ઉત્પાદન નેટવર્ક, દક્ષિણ-દક્ષિણ સહયોગ, કૃષિ, વેપાર અને રોકાણો, અને IBSA ફંડ.

- > RIS એટલે કે વિકાસશીલ દેશો માટેની સંશોધન અને માહિતી પ્રણાલી એ સંશોધન સંસ્થા છે જે આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર, રોકાણ, આર્થિક વિકાસ અને તકનીકીથી સંબંધિત મુદ્દાઓમાં નિષ્ણાત છે. RISનો મુખ્ય હેતુ દક્ષિણ-દક્ષિણ સહકારને પ્રોત્સાહન આપવાનો અને વિવિધ મંચ પર વિકાસશીલ દેશો સાથે સહયોગ કરવાનો છે. તે નવી દિલ્હીમાં સ્થિત છે.

કાપડ મંત્રાલયે લોકલ4દિવાળી અભિયાન શરૂ કર્યું છે

- > કેન્દ્રીય કાપડ મંત્રાલયે દિવાળી માટે લોકલ 4 દિવાળી એક અભિયાન શરૂ કર્યું છે. આ અભિયાન ભારતના હસ્તકલાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું છે જે દેશનો સાંસ્કૃતિક વારસો છે અને ઘણા લોકોની આજીવિકા પણ છે. ઉપલબ્ધ માહિતી મુજબ, હસ્તકલા ક્ષેત્ર મહિલા સશક્તિકરણનું એક મોટું ક્ષેત્ર છે કારણ કે લગભગ 55% કામદારો અને કારીગરો મહિલાઓ છે.
- > લોકલ 4 દિવાળી અભિયાનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ લોકોને આ દિવાળી પર ભારતીય હસ્તકલા ઉત્પાદનો ખરીદવા અને ભેટ આપવા વિનંતી કરવાનો છે. આ અભિયાનનો મૂળ હેતુ ભારતીય હસ્તકલા અને કારીગરોને વેગ આપવાનો છે.
- > વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ લોકોને ભારતીય હસ્તકલાનો ઉપયોગ કરવા અને તેને પ્રોત્સાહન આપવા વિનંતી કરી છે.
- > કાપડ મંત્રાલયે લોકોને ભેગા મળીને સ્થાનિક કાપડ અને હસ્તકલાના વ્યવસાય માટે ટેકો બતાવવા કહ્યું છે.
- > આ દિવાળી પર ગિફ્ટ ડાયસ, ઘરેલુ ડેકોર અથવા રાયરચીલું જેવી વસ્તુઓ, જેમ કે પડદા, બેડશીટ અથવા અન્ય હાથવણાટની ચીજો તમારા પ્રિયજનોને. દરેક ખરીદી ગણતરીઓમા લેવાશે
- > સ્થાનિક હસ્તકલાના વેચાણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે, ફેસબુક, ટ્વિટર, ઇન્સ્ટાગ્રામ, જેવા પ્લેટફોર્મ પર પોસ્ટ્સ શેર કરો #લોકલ4દિવાળી.

- > આ અભિયાન હસ્તકલા કારીગરો અને કામદારોને તેમનું વેચાણ વધારવામાં અને તેમના વ્યવસાયને પ્રોત્સાહિત કરવામાં મદદ કરશે. પીએમ મોદી દ્વારા વોકલ ફોર લોકલના વિચારને પ્રોત્સાહન આપ્યા પછી, દરેક ક્ષેત્ર સ્થાનિક ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવા અને આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાનને મજબૂત બનાવવા તરફ કામ કરી રહ્યું છે.

આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના રોજગાર વધારવા માટે શરૂ કરાઈ

- > 12 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, નાણાં પ્રધાન શ્રીમતી નિર્મલા સીતારામણે ચોથા આર્થિક ઉત્તેજના પેકેજની જાહેરાત કરી. ઘોષણા દરમિયાન નાણાં પ્રધાને આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના શરૂ કરી.
- > યોજનાના લાભાર્થીઓમાં EPFO રજિસ્ટર્ડ મથકોના કર્મચારીઓ શામેલ છે જેઓના માસિક વેતન રૂ.15,000 કરતા ઓછા હતા.
- > આત્મા નિર્ભર ભારત રોજગાર યોજનાથી EPFO નોંધાયેલા સંગઠનોના નવા કર્મચારીઓને અને 1 માર્ચ, 2020 થી 30 સપ્ટેમ્બર, 2020 ની વચ્ચે નોકરી ગુમાવનારા નવા કર્મચારીઓને લાભ થશે.
- > આત્મા નિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના હેઠળનું કેન્દ્ર બે વર્ષ માટે સબસિડી આપશે.
- > 1000 જેટલા કર્મચારીઓને રોજગારી આપતી સંસ્થાઓ માટે, સરકાર કર્મચારીઓનું યોગદાન (વેતનના 12%) અને એમ્પ્લોયરનું યોગદાન (વેતનના 12%) પ્રદાન કરશે.
- > રોજગાર પ્રોવિડન્ટ યોજના કર્મચારી ભવિષ્ય નિધિ સંસ્થા દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે. તે એવી બધી સંસ્થાઓનો સમાવેશ કરે છે જે 20 થી વધુ લોકોને રોજગારી આપે છે. યોજના અંતર્ગત કર્મચારીએ યોજના માટે ચોક્કસ ફાળો આપવો પડશે. સમાન ફાળો એમ્પ્લોયર દ્વારા પણ ચૂકવવામાં આવશે. કર્મચારીની નિવૃત્તિ દરમિયાન, કર્મચારીને બંનેના વ્યાજની એકલતાની રકમ આપવામાં આવે છે.
- > યોજના હેઠળ, 15,000 રૂપિયાથી ઓછા પગારવાળી વ્યક્તિત પાત્ર નથી. આમ, ભારત સરકારે આત્મ નિર્ભર

ભારત રોજગાર યોજના લાવી છે, જેથી તે પણ તેમાં સમાવિષ્ટ થઈ શકે અને દેશમાં રોજગાર ઉત્પન્ન કરવામાં મદદ મળે.

- > અહીં, આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાનમાં, ભારત સરકારે જાહેરાત કરી હતી કે તે કર્મચારી અને એમ્પ્લોયર બંનેના યોગદાન ચૂકવશે.
- > નાણાં પ્રધાને એવી પણ જાહેરાત કરી કે PLI યોજનાને બીજા 10 ક્ષેત્રોમાં લંબાવાઈ રહી છે. પીએમ આવાસ યોજના માટે રૂ. 18,000 કરોડનો વધારાનો ખર્ચ. ભારતીય COVID-19 રસી વિકાસના સંશોધન અને વિકાસ માટે રૂ. 900 કરોડ.
- > આ સિવાય ખાતરની સબસિડી, એક્રિટવ ફાર્માસ્યુટિકલ ઘટકો, વગેરે પર અન્ય ઘણી જાહેરાતો કરવામાં આવી હતી.

IRCTC 'ભારતીયોને ભારત બતાવો' થીમ પર 'ભારત દર્શન' યાત્રા શરૂ કરશે

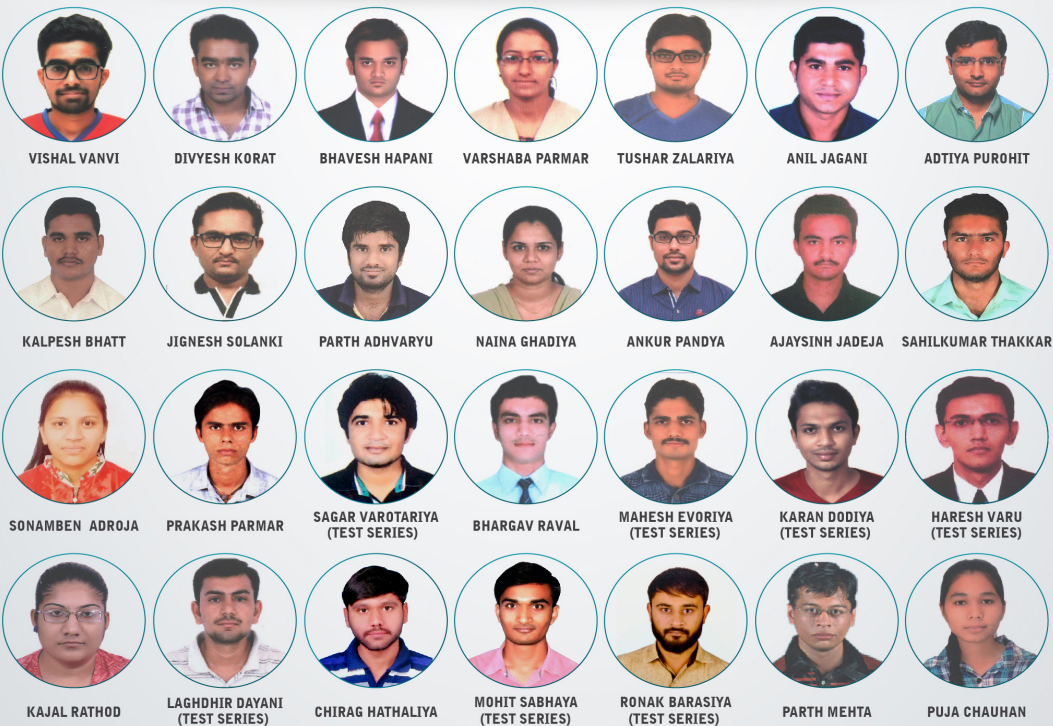
- > ભારતીય રેલ્વે કેટરિંગ અને ટૂરિઝમ કોર્પોરેશન (IRCTC) 12 ડિસેમ્બરથી 'ભારત દર્શન દક્ષિણ ભારત યાત્રા' શરૂ કરશે. ભારત દર્શન યાત્રા હૈદરાબાદ અને સિકંદરાબાદ 12 થી 18

ડિસેમ્બર સુધી શરૂ થશે. આ યાત્રાની થીમ 'ભારતીયોને ભારત બતાવો.

- > આ ટૂરિસ્ટ ટ્રેનમાં બોર્ડિંગ અને ડી બોર્ડિંગની સુવિધા સિકંદરાબાદ, ખમ્મમ, નેલ્લોર, વિજયવાડા, વારંગલ, ઓંગોલે અને રેનિગુંતા પર ઉપલબ્ધ રહેશે.
- > આ ટ્રેનમાં 12 સ્લીપર કોચ, એક 3-ટાયર એસી કોચ અને એક પેન્ટ્રી કાર હશે.
- > સ્લીપર કોચ માટેનું પ્રમાણભૂત ભાડું રૂ. 7140 રહેશે અને ત્રણ-સ્તરના એસી માટે રૂ. 8610 રહેશે.
- > તમામ પ્રવાસીઓ માટે રાત્રિ રોકાણની સુવિધા શયનગૃહો અથવા ધર્મશાળાઓમાં બનાવવામાં આવશે.
- > પ્રવાસીઓને દરરોજ સવારે ચા, નાસ્તો, લંચ, ડિનર અને પાણીની બોટલ પણ આપવામાં આવશે.
- > અધિકારીઓ શેરિંગના આધારે નોન-એસી બસ પરિવહન અને ટૂરિસ્ટ એસ્કોર્ટ અને ટ્રેનમાં સુરક્ષાની વ્યવસ્થા કરશે.
- > જાન્યુઆરી 2019 માં, IRCTCએ પણ તેની વેબસાઈટ પર શિરડી સાંઈ બાબા દર્શન ટિકિટની બુકિંગ શરૂ કરી હતી.

Dy. SO PRELIM

પસંદગી પામતા ICEના ઉમેદવારોને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન...

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

www.iceonline.in | t.me/icerajkotofficial | [icerajkot](https://www.facebook.com/icerajkot)

16 સાયકી: એક રહસ્યમય ક્ષુદ્રગ્રહ

- યુએસ સ્પેસ એજન્સી નાસા દ્વારા તાજેતરના અધ્યયનમાં માલૂમ પડ્યું છે કે મંગળ અને ગુરુ વચ્ચે ક્ષુદ્રગ્રહ '16 સાયકી' સંપૂર્ણપણે ધાતુથી બનેલ છે અને તેની અંદાજિત કિંમત પૃથ્વીના એકંદર અર્થતંત્ર કરતા પણ વધુ છે.
- નાસાના હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ (HST)થી પ્રાપ્ત માહિતી અનુસાર, આ રહસ્યમય ક્ષુદ્રગ્રહની સપાટીમાં લોહ અને નિકલની હાજરી પૃથ્વીના મૂળની જેમ હોઈ શકે છે.

'16 સાયકી' વિશે

- પૃથ્વીથી આશરે 370 મિલિયન કિલોમીટરના અંતરે સ્થિત, '16 સાયકી'એ આપણા સૌરમંડળના ક્ષુદ્રગ્રહ બેલ્ટનો સૌથી મોટો ખગોળશાસ્ત્રીય એકમ છે.
- નાસાના જણાવ્યા મુજબ બટાકા જેવા આ ગ્રહનો વ્યાસ આશરે 140 માઈલ છે.

શોધ

- આ રહસ્યમય ક્ષુદ્રગ્રહની શોધ ઈટાલિયન ખગોળશાસ્ત્રી એનિબેલ ડી ગેસપેરીસે 17 માર્ચ, 1852 ના રોજ કરી હતી અને તેનું નામ દેવી સાયકીના ગ્રીક પ્રાચીન આત્માના નામ પર મૂકવામાં આવ્યું હતું. વૈજ્ઞાનિકો દ્વારા શોધાયેલ તે 16 મો ક્ષુદ્રગ્રહ હોવાથી, તેના નામ પહેલાં 16 લખવામાં આવ્યાં છે.
- મોટાભાગના ક્ષુદ્રગ્રહથી વિપરીત, જે ખડકો અથવા બરફથી બનેલા છે, વૈજ્ઞાનિકો માને છે કે '16 સાયકી' ક્ષુદ્રગ્રહ એક ખૂબ મોટો મેટલ બોડી છે, જે અગાઉના ગ્રહનો મુખ્ય ભાગ માનવામાં આવે છે, તે સંપૂર્ણપણે ગ્રહમાં પરિવર્તન કરવામાં સમર્થ ન હતો.

'16 સાયકી' એસ્ટરોઇડનું વાસ્તવિક મૂલ્ય

- નાસાના વૈજ્ઞાનિકો માને છે કે '16 સાયકી' ક્ષુદ્રગ્રહ લગભગ આયર્ન, નિકલ અને અન્ય ઘણા દુર્લભ ખનિજો જેવા કે સોના, પ્લેટિનમ, કોબાલ્ટ અને ઈરીડિયમ વગેરેથી બનેલું છે.
- નાસાની ગણતરી મુજબ, જો '16 સાયકી' ક્ષુદ્રગ્રહને કોઈપણ રીતે પૃથ્વી પર લાવવામાં આવે તો, તેમાં એકલા ધાતુની કિંમત 10000 ક્વાડ્રીલિયન ડોલરથી વધુ હશે, જે પૃથ્વીના સમગ્ર અર્થતંત્ર કરતા ઘણી વધારે છે.

નાસાનું સાયકી મિશન

- નાસાએ આ આશ્ચર્યજનક અને રહસ્યમય ક્ષુદ્રગ્રહનો અભ્યાસ કરવા માટે એક 'સાયકી મિશન' શરૂ કર્યું છે, જે અંતર્ગત 2022 માં નાસા દ્વારા એક માનવરહિત

અવકાશયાન મોકલવામાં આવશે, જે આ એસ્ટરોઇડનો ખૂબ નજીકથી અભ્યાસ કરશે, તેની રચના અને તેના મૂળ જાણવાનો પ્રયત્ન કરશે

- નાસા દ્વારા શરૂ કરાયેલ માનવરહિત અવકાશયાન વર્ષ 2026માં આ '16 સાયકી' ક્ષુદ્રગ્રહ પર પહોંચશે અને ત્યારબાદ લગભગ 21 મહિના સુધી '16 સાયકી' ગ્રહની ભ્રમણકક્ષા કરશે. 'સાયકી મિશન' નો મુખ્ય હેતુ ધાતુથી બનેલા આ ગ્રહનો ફોટો લેવાનો છે, કેમ કે વૈજ્ઞાનિકો પાસે હજી સુધી આ ગ્રહનું કોઈ વાસ્તવિક ચિત્ર નથી.
- આ મિશન દ્વારા વૈજ્ઞાનિકો પણ એ જાણવાનો પ્રયત્ન કરશે કે આ એસ્ટરોઇડ ખરેખર કોઈ ભૂતપૂર્વ ગ્રહનો ભાગ છે કે નહીં. ઉપરાંત, એકત્રિત કરેલા ડેટાના આધારે, વૈજ્ઞાનિકો પણ આ એસ્ટરોઇડની ઉંમર અને મૂળ શોધી કાઢશે.

'16 સાયકી' એસ્ટરોઇડના અધ્યયનનું મહત્વ

- '16 સાયકી' એસ્ટરોઇડનો અભ્યાસ કરવાથી પૃથ્વીના મૂળ અને પૃથ્વી જેવા અન્ય ગ્રહોની ઉત્પત્તિ બહાર આવશે. આ ગ્રહનો અધ્યયન આપણને એ જાણવામાં મદદ કરી શકે છે કે તે ખરેખર ગ્રહનો કેવો ભાગ છે.
- આપણે પૃથ્વીના મૂળ સુધી જઈ શકતા નથી, તેથી '16 સાયકી' એસ્ટરોઇડ દ્વારા તેને જાણવાની સારી તક મેળવવી શક્ય છે.
- તે જાણીતું છે કે પૃથ્વીનું મૂળ લગભગ 3,000 કિલોમીટરની ઊંડાઈ પર સ્થિત છે અને સંશોધનકારો ફક્ત 12 કિલોમીટર સુધી પહોંચ્યા છે. તે જ સમયે, પૃથ્વીના મૂળનું તાપમાન લગભગ 5000°C છે, તેથી ત્યાં પહોંચવું લગભગ અશક્ય છે.

કાજીરંગા નેશનલ પાર્ક અને ટાઇગર રિઝર્વ

- COVID-19 રોગચાળાને પગલે તાજેતરમાં કાજીરંગા નેશનલ પાર્ક અને ટાઇગર રિઝર્વમાં હાથી સફારીની ફરીથી શરૂઆત થતા સ્થાનિક અને વિદેશી પ્રવાસીઓની હાજરીમાં ઘટાડો જોવા મળ્યો હતો.

કાજીરંગા નેશનલ પાર્ક અને ટાઇગર રિઝર્વ

- કાજીરંગા નેશનલ પાર્ક આસામ રાજ્યમાં સ્થિત છે.
- આ ઉદ્યાનમાં 250 થી વધુ મોસમી જળ સંસ્થાઓ છે, તે ઉપરાંત દિક્કોલુ નદી તેની વચ્ચેથી વહે છે.
- કાજીરંગા નેશનલ પાર્કમાં વિશ્વના બે તૃતીયાંશ એક શિંગડા ગેંડા જોવા મળે છે.
- કાજીરંગામાં મોટાભાગના સંરક્ષણ પ્રયત્નો 'મોટી ચાર' જાતિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે – ગેંડો, હાથી, રોયલ બંગાળ ટાઇગર અને એશિયાટિક વોટર બફેલો.

- > વર્ષ 1985 માં કાજરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનને યુનેસ્કોની વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટમાં સમાવવામાં આવ્યો હતો.
- > ઉત્તરાખંડમાં જીમ કોર્બેટ નેશનલ પાર્ક અને કર્ણાટકના બાંદીપુર નેશનલ પાર્ક પછી કાજરંગા નેશનલ પાર્ક પઢ્ઢાવાળી બિલાડીઓની સંખ્યા ભારતમાં ત્રીજા સ્થાને છે.

રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન

- > વન્યપ્રાણી (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1972 એ રાજ્યોને કોઈપણ સમૃદ્ધ જૈવવિવિધતા કુદરતી ઇકોસિસ્ટમને રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન તરીકે જાહેર કરવાની શક્તિ આપે છે.
- > એવા ક્ષેત્ર કે જે ઇકોલોજીકલ ફ્લોરા, જિયોમોર્ફિક અને જળચર મહત્ત્વ ધરાવે છે અને જેને સુરક્ષિત રાખવું ખૂબ જ મહત્ત્વપૂર્ણ છે, તે રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનો તરીકે જાહેર કરી શકાય છે.
- > રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનના ઘોષિત વિસ્તારમાં, પ્રાણીઓના શિકાર પર પ્રતિબંધ છે.
- > રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનના ઘોષિત વિસ્તારમાં વન્યપ્રાણી પ્રાણીઓ સિવાયના પ્રાણીઓના સંગ્રહ પર પ્રતિબંધ છે.
- > કોઈપણ જંગલી પ્રાણીના આવાસનું અતિક્રમણ પ્રતિબંધિત છે.
- > કોઈ પણ સુરક્ષિત વિસ્તારો પર અતિક્રમણ કરી શકશે નહીં.
- > છોડને સંગ્રહિત કરવા અને નુકસાન પહોંચાડવા પર પ્રતિબંધ છે.
- > આ વિસ્તારોમાં શસ્ત્રોનો ઉપયોગ પ્રતિબંધિત છે.

ટાયફૂન ગોની

- > 1 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, ટાઈફૂન રોલી અથવા ગોનીએ પૂર્વ ફિલિપાઈન્સના કાંઠે ટકરાયું હતું.
- > આ સુપર ટાયફૂનની ગતિ 215-295 કિમી/કલાક હતી. પવનની ગતિના આધારે ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતની પાંચ શ્રેણીઓ છે.
- > જ્યારે ફરતી પ્રણાલીઓમાં પવન 39MPL સુધી પહોંચે છે, તો તેને ઉષ્ણકટિબંધીય તોફાન કહેવામાં આવે છે અને જ્યારે તે 74MPL પર પહોંચે છે, ત્યારે ઉષ્ણકટિબંધીય તોફાનોને ટ્રોપિકલ ચક્રવાત અથવા હરિકેન કહેવામાં આવે છે અને તેનું નામ પણ આપવામાં આવે છે.

ટાયફૂન વિશે

- > ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતને ચાઈના સી ક્ષેત્રમાં ટાયફૂન કહેવામાં આવે છે.
- > મોટાભાગના વાવાઝોડા જૂનથી નવેમ્બર સુધી આવે છે જે જાપાન, ફિલિપાઈન્સ અને ચીન વગેરે દેશોને અસર કરે છે. ડિસેમ્બરથી મે દરમિયાન થનારી ટાયફૂનની સંખ્યા ઓછી છે.

- > ઉત્તર એટલાન્ટિક અને પૂર્વ પેસિફિકમાં આવેલા ચક્રવાતને 'હરિકેન', દક્ષિણપૂર્વ એશિયા અને ચીનમાં 'ટાયફૂન' અને દક્ષિણપશ્ચિમ પેસિફિક અને હિંદ મહાસાગરના પ્રદેશોમાં 'ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત' કહેવામાં આવે છે.

હરિકેન અને ટાયફૂન વચ્ચે શું તફાવત છે?

- > કોઈ તફાવત નથી.
- > તે ક્યાંથી ઉદભવ્યો તેના આધારે હરિકેનને ટાયફૂન અથવા ચક્રવાત કહી શકાય છે.
- > નાસાના મતે, આ તમામ પ્રકારના વાવાઝોડાઓનું વૈજ્ઞાનિક નામ ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત છે.
- > એટલાન્ટિક મહાસાગર અથવા પૂર્વ પેસિફિક મહાસાગર ઉપર ઉદભવતા ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાતને હરિકેન કહેવામાં આવે છે અને ઉત્તરપશ્ચિમ પેસિફિકમાં જે રચાય છે તેને ટાઈફૂન કહેવામાં આવે છે.

પન્ના ટાઈગર રિઝર્વ

- > યુનેસ્કો દ્વારા મધ્યપ્રદેશ સ્થિત પન્ના ટાઈગર રિઝર્વ ને 'વર્લ્ડ નેટવર્ક ઓફ બાયોસ્ફિયર રિઝર્વ'ની સૂચિમાં શામેલ કરવામાં આવ્યો છે. હાલમાં, યુનેસ્કો 129 દેશોના 714 બાયોસ્ફિયર અનામતની યાદી આપે છે. મધ્ય પ્રદેશના ઉત્તર ભાગમાં વિંધ્યા પર્વતમાળાઓમાં પન્ના અને છત્તરપુર જિલ્લામાં ફેલાયેલો પન્ના ટાઈગર રિઝર્વ ભારતનો 22મો ટાઈગર રિઝર્વ છે, અને મધ્યપ્રદેશનો 5 મો છે. પન્ના નેશનલ પાર્ક વર્ષ 1981 માં બનાવવામાં આવ્યો હતો. પન્ના ટાઈગર રિઝર્વમાં વર્ષ 1975 માં બંધાયેલા ગંગાઉ વન્યપ્રાણી અભ્યારણાનો વિસ્તાર પણ શામેલ છે. પન્ના ટાઈગર રિઝર્વમાં વિશાળ ખુલ્લા વુડલેન્ડ્સ તેમજ સૂકા અને ટૂંકા ઘાસ છે. પઠારો પર સુકા ઢાળ વાળા ઢોળાવ પર બબૂલનાં ઝાડ અહીં વિપુલ પ્રમાણમાં જોવા મળે છે. ભારતના મધ્યમાં આવેલ પન્ના જિલ્લો મુખ્યત્વે જંગલો અને દલદલીય વનસ્પતિ માટે જાણીતો છે, જે દુર્લભ ઔષધીય વનસ્પતિઓ સાથે સાથે કેટેયુ, ગમ અને રેઝિન જેવા વન ઉત્પાદનોથી સમૃદ્ધ છે.

લુહરી હાઈડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટ

- > વડા પ્રધાનની અધ્યક્ષતામાં આર્થિક બાબતો અંગેની મંત્રીમંડળ સમિતિએ હિમાચલ પ્રદેશના કુલ્લુ અને શિમલા જિલ્લામાં સતલુજ નદી પર સ્થિત 210 મેગાવોટ ક્ષમતાની લુહરી હાઈડ્રો ઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટના પ્રથમ તબક્કા માટે 1810.56 કરોડ રૂપિયાના રોકાણ દરખાસ્તને મંજૂરી આપી.
- > આ હાઈડ્રો પાવર પ્રોજેક્ટ દર વર્ષે 758.20 મિલિયન પાવર યુનિટ્સ ઉત્પન્ન કરશે.

- > ભારત સરકાર અને હિમાચલ પ્રદેશ સરકાર આ પ્રોજેક્ટમાં સક્રિય ભાગીદારી ધરાવે છે.
- > આ પ્રોજેક્ટનું નિર્માણ સતલુજ જલ વિદ્યુત નિગમ લિમિટેડ (SJVNL) Build-Own-Operate-Maintain-BOOM ધોરણે કરી રહ્યું છે.

લુહરી હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટના ફાયદા

- > લુહરી હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટનો પ્રથમ તબક્કો 62 મહિનામાં શરૂ થશે અને આ પ્રોજેક્ટમાંથી ઉત્પન્ન થતી વીજળી ગ્રીડ સ્થિરતા અને વીજ પુરવઠો સુધારવામાં મદદ કરશે.
- > પાવર ગ્રીડને નોંધપાત્ર નવીનીકરણીય ઊર્જા સ્ત્રોત પ્રદાન કરવા ઉપરાંત, પ્રોજેક્ટ દર વર્ષે વાતાવરણમાં ઉત્સર્જન થતાં 6.1 મિલિયન ટન કાર્બન ડાયોક્સાઇડની માત્રામાં ઘટાડો કરશે અને હવાની ગુણવત્તામાં સુધારો કરશે.
- > આ પ્રોજેક્ટની રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા લગભગ 2000 લોકોને સીધી અને પરોક્ષ રોજગાર મળશે.
- > આ પ્રોજેક્ટનો સમયગાળો 40 વર્ષ છે અને હિમાચલ પ્રદેશને 1140 કરોડ રૂપિયાની મફત વીજળી મળશે.
- > આ પ્રોજેક્ટથી અસરગ્રસ્ત પરિવારોને આવતા 10 વર્ષ સુધી દર મહિને 100 યુનિટ મફત વીજળી આપવામાં આવશે.

સતલુજ નદી

- > ઉત્તર ભારત અને પાકિસ્તાનમાં પંજાબના ઐતિહાસિક ક્ષેત્રમાંથી પસાર થતી પાંચ નદીઓમાં સુતલજ નદી સૌથી લાંબી નદી છે.
- > સતલજ નદીને 'સતદ્રિ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. તે સિંધુ નદીની પૂર્વની ઉપનદી છે.
- > સતલજનો ઉદ્ભવ સિંધુ નદીના સ્ત્રોતથી 80 કિમી દૂર આવેલ રાક્સતાલ સરોવરમાંથી થાય છે જે પશ્ચિમ તિબેટમાં માનસરોવર નજીક આવેલું છે.
- > સિંધુની જેમ, તે તિબેટ-હિમાચલ પ્રદેશ સરહદ પર શિપકી-લા પાસ તરફ જવા માટેના પશ્ચિમ માર્ગને અનુસરે છે. તે શિવાલિક રેન્જને પાર કરતા પંજાબમાં પ્રવેશ કરે છે.
- > પંજાબના મેદાનોમાં પ્રવેશતા પહેલા તે 'નૈના દેવી ધર' ખાતે એક ગેરેજ બનાવે છે જ્યાં પ્રખ્યાત ભાખડા ડેમ બનાવવામાં આવ્યો છે.
- > રૂપનગર (રોપર) વિસ્તારમાં ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ્યા પછી, તે પશ્ચિમ તરફ વળે છે અને હરીકે નામના સ્થળે બિયાસ નદીમાં જોડાય છે.
- > ફિરોજપુરથી ફાજિલકા સુધી તે ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે લગભગ 120 કિલોમીટરની સરહદ બનાવે છે.
- > તેની આગળની મુસાફરી દરમિયાન તે રાવિ, ચિનાબ અને જેલમ નદીઓ સાથે સામૂહિક પ્રવાહ તરીકે મીઠાનકોટથી થોડા કિલોમીટર દૂર સિંધુ નદી સાથે જોડાય છે.

BEEનું 'ગો ઇલેક્ટ્રિક કેમ્પેઇન': આંધ્રપ્રદેશ 400EV ચાર્જિંગ સ્ટેશન સ્થાપિત કરશે

- > 'ગો ઇલેક્ટ્રિક' અભિયાનની શરૂઆત બ્યુરો ઊર્જા કાર્યક્ષમતા (BEE) દ્વારા આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય ઊર્જા સંરક્ષણ મિશન સાથે સંકલન કરીને કરવામાં આવી હતી.
- > આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય સરકાર ઇલેક્ટ્રિક વાહનોના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રાજ્યભરમાં 400 ઇલેક્ટ્રિક વાહન ચાર્જિંગ વાહનોની સ્થાપના કરશે. BEEના 'ગો ઇલેક્ટ્રિક' અભિયાન સાથે સંકલન કરીને આ હાંસલ કરવાનું છે.
- > ચાર્જિંગ સ્ટેશનો અને ઇલેક્ટ્રિક વિકલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઊભા કરીને EV સેક્ટરમાં રોકાણ આકર્ષિત કરવાનું આ પગલું મુખ્ય છે.
- > આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય સરકાર ઇલેક્ટ્રિક વાહનો પર કામગીરીનો અભ્યાસ કરશે. આ હાંસલ કરવા માટે, વાહનો અને ઓટો ઘટકો માટે પરીક્ષણ સુવિધા ઊભી કરવાની રહેશે. આંધ્રપ્રદેશની નવી અને નવીનીકરણીય ઊર્જા વિકાસ નિગમએ આંધ્રપ્રદેશમાં ચાર્જિંગ સ્ટેશનો સ્થાપિત કરવા માટેની નોડલ એજન્સી છે. 250 કરોડના રોકાણ સાથે પરીક્ષણ સુવિધા સ્થાપવા આંતરરાષ્ટ્રીય સેન્ટર ફોર ઓટોમોટિવ ટેકનોલોજી સાથે સંકલન કર્યું છે.
- > ભારત સરકારના નિયમ દ્વારા, શહેરોમાં દર 3 કિ.મી.ના માર્ગમાર્ગો પર ચાર્જિંગ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર હોવું જોઈએ. રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગોમાં, દર 25 કિ.મી. માટે ચાર્જિંગ સ્ટેશન સ્થાપિત કરવું જોઈએ.
- > ચાર્જિંગ સ્ટેશન ઊર્જા સુરક્ષામાં વધારો કરશે, હવાની ગુણવત્તામાં સુધારો કરશે અને હવાના પ્રદૂષણને નિયંત્રિત કરશે.

BEE

- > તે પાવર મંત્રાલય હેઠળ કાર્યરત એક વૈધાનિક સંસ્થા છે. તે ભારતીય અર્થવ્યવસ્થાની ઊર્જાની તીવ્રતા ઘટાડવા માટે વ્યૂહરચના વિકસાવવામાં મદદ કરે છે. ઇલેક્ટ્રિક વાહન ચાર્જિંગ સ્ટેશનોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે BEE નોડલ એજન્સી છે.

તીવ્ર રેડિયો પ્રસ્ફોટ(Fast Radio Burst)

- > 28 એપ્રિલ, 2020ના રોજ નાસાએ આકાશગંગામાં એક્સ-રે અને રેડિયો સિગ્નલ (એક પ્રકારનો વિસ્ફોટ)નું મિશ્રણ જોયું જે આ પહેલાં ક્યારેય જોવા મળ્યું ન હતું. નોંધપાત્ર રીતે, આ વિસ્ફોટમાં ગેલેક્સીની અંદર જોવા મળેલી પ્રથમ ઘટના, FRB શામેલ છે.

- > નાસાના 'વિન્ડ મિશન' સાથે અનેક ઉપગ્રહોએ તે જ સમયે વિસ્ફોટ થતા એક્સ-રે ભાગને શોધી કાઢ્યું અને રેડિયો ઘટકની શોધ 'કેનેડિયન હાઈડ્રોજન ઇન્ટેન્સિટી મેપિંગ પ્રયોગ' (CHIME) દ્વારા થઈ હતી.
- > CHIME એ બ્રિટીશ કોલમ્બિયામાં 'ડોમિનિયન રેડિયો એસ્ટ્રોફિઝિકલ ઓબ્ઝર્વેટરી' પર સ્થિત એક રેડિયો ટેલિસ્કોપ છે. તેનું સંચાલન મોન્ટ્રીયલની મેકગિલ યુનિવર્સિટી, બ્રિટીશ કોલમ્બિયા યુનિવર્સિટી અને યુનિવર્સિટી ઓફ ટોરોન્ટો દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- > આ ઉપરાંત, 'સર્વે ફોર ટ્રાંસીઅન્ટ એસ્ટ્રોનોમિકલ રેડિયો એમિશન 2-STARE2' નામના નાસા દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવેલ એક પ્રોજેક્ટમાં પણ CHIME દ્વારા જોવામાં આવેલા રેડિયો વિસ્ફોટો શોધી કાઢ્યા છે.
- > STARE2 ને કેલ્ટેક અને નાસાની જેટ પ્રોપલ્શન લેબોરેટરી દ્વારા સધર્ન કેલિફોર્નિયામાં સંચાલિત કરવામાં આવે છે અને તેની ટીમે નક્કી કર્યું છે કે વિસ્ફોટ ઊર્જા FRB સાથે તુલનાત્મક છે.

તીવ્ર રેડિયો પ્રસ્ફોટ

- > પ્રથમ FRBની શોધ વૈજ્ઞાનીકોએ વર્ષ 2007 માં કરી હતી.
- > FRB એ રેડિયો તરંગોનો તેજસ્વી વિસ્ફોટ છે જે મિલી-સેકન્ડમાં રહે છે, પરિણામે આકાશમાં તેમની સ્થિતિ શોધી કાઢવી અને નક્કી કરવું મુશ્કેલ છે.
- > ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં ફેરફાર સાથે આકાશી પિંડો દ્વારા રેડિયો તરંગો ઉત્પન્ન થઈ શકે છે.

FRBનો મૂળ સ્ત્રોત

- > એપ્રિલ 2020 માં આકાશગંગામાં મળેલ FRBનો સ્ત્રોત એક ખૂબ જ શક્તિશાળી 'મેગનેટિક ન્યુટ્રોન સ્ટાર' છે, જેને મેગનેટાર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તેને SGR 1935 + 2154 અથવા SGR 1935 કહેવામાં આવે છે જે વલ્કેકયુલા નક્ષત્રમાં સ્થિત છે અને પૃથ્વીથી લગભગ 14000- 41,000 પ્રકાશ વર્ષ દૂર છે.
- > FRB મેગનેટારના સૌથી મોટા વિસ્ફોટોમાંનો એક ભાગ હતો, જેમાં એક્સ-રે વિસ્ફોટ દર એક સેકન્ડ કરતા પણ ઓછા સમયનો હતો. બીજી બાજુ, 'રેડિયો બ્લાસ્ટ' એ સેકન્ડના હજારમાં ભાગમાં હતો.

મેગનેટાર

- > નાસાના જણાવ્યા અનુસાર, મેગનેટાર ન્યુટ્રોન તારો છે, આવા તારાનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર ખૂબ શક્તિશાળી હોય છે, જે રેફ્રિજરેટરના મેગનેટ કરતા 10 ટ્રિલિયન ગણો મજબૂત અને વિશિષ્ટ ન્યુટ્રોન તારા કરતાં હજાર ગણો મજબૂત હોઈ છે.

- > ન્યુટ્રોન તારાઓની રચના ત્યારે થાય છે જ્યારે કોઈ વિશાળ તારનું મૂળ ગુરુત્વાકર્ષણના તબક્કામાંથી પસાર થાય છે અને તેના જીવનના અંતમાં પહોંચે છે.

પાકકે ટાઇગર રિઝર્વ

- > અરુણાચલ પ્રદેશમાં પાકકે ટાઇગર રિઝર્વ-PTR એ 'ગ્રીન સોલ્જર્સ'ને COVID-19 સામે વીમા કવચ પૂરો પાડનાર પૂર્વોત્તર ભારતનો પહેલો ટાઇગર રિઝર્વ બન્યો છે.
- > નોંધપાત્ર વાત એ છે કે, ભારતના ફન્ટલાઈન વન કામદારો અપૂરતા આરોગ્ય કવચ સાથેની સૌથી પડકારજનક પરિસ્થિતિમાં કામ કરે છે. તેથી જ તેઓને ગ્રીન સોલ્જર કહેવામાં આવે છે.
- > COVID-19 ચેપને કારણે, ટાઇગર રિઝર્વના 57 ફન્ટલાઈન કર્મચારીઓને નવ મહિના માટે વીમો અપાયો હતો.
- > દરેકનું વીમો કવચેજ 1 લાખ છે પરંતુ કેટલાક કર્મચારીઓ જે ટૂંક સમયમાં નિવૃત્ત થશે તેમને 50,000 નો વીમો આપવામાં આવ્યો છે.
- > વાઈલ્ડલાઈફ ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયા-WTI એ ફાઉન્ડેશન સર્જ તરીકે ઓળખાતી એક બિન-સરકારી સંસ્થાની મદદથી વીમાના પૈસા ચૂકવ્યા હતા.

પાકકે ટાઇગર રિઝર્વ

- > પાકકે ટાઇગર રિઝર્વ, જેને 'પકુઈ ટાઇગર રિઝર્વ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, એ ઉત્તર-પૂર્વ ભારતના અરુણાચલ પ્રદેશના પૂર્વી કાર્મોંગ જિલ્લામાં એક ટાઇગર રિઝર્વ છે.
- > તે અરુણાચલ રાજ્ય રાજ્યના નમદાકા રિઝર્વના પશ્ચિમ ભાગમાં સ્થિત છે, જેનો વિસ્તાર લગભગ 862 ચોરસ કિ.મી. છે.
- > ટાઇગર રિઝર્વ 'લુપ્તપ્રાય જાતિના સંરક્ષણ' કેટેગરીમાં 'હોર્નબિલ નેસ્ટ એડોપ્શન પ્રોગ્રામ' માટે ઈન્ડિયા બાયોડિવર્સિટી એવોર્ડ જીત્યો હતો.
- > તે ઉત્તર પશ્ચિમમાં ભારેલી અથવા કાર્મોંગ નદી દ્વારા અને પૂર્વમાં પાકકે નદીથી ઘેરાયેલ છે.
- > પાકકે ટાઇગર રિઝર્વ નવેમ્બરથી માર્ચ સુધીના ઠંડા વાતાવરણવાળા ઉષ્ણકટિબંધીય આબોહવા ક્ષેત્રમાં સ્થિત છે.
- > બિલાડી પરિવારની ત્રણ મોટી જાતિઓ - બંગાળ વાઘ, ભારતીય ચિત્તો અને કલાઉડેડ ચિત્તો અહીં જોવા મળે છે.

હિમાલયના વાતાવરણમાં ટારબોલ

- > હિમાલય-તિબેટીયન પહારમાં એક સંશોધન સ્ટેશન દ્વારા એકત્રિત હવાના નમૂનાઓના તાજેતરના અધ્યયનમાં જાણવા મળ્યું છે કે હવામાં લગભગ 28% કણો 'ટારબોલ' છે.

હિમાલય-તિબેટીયન પઠાર

- કેટલાક હિમાલય-તિબેટ પઠારને 'ત્રીજો ધ્રુવ' માને છે કારણ કે આ વિસ્તારમાં ઉત્તર અને દક્ષિણ ધ્રુવોની બહાર હિમનદીઓ અને બરફનો સૌથી મોટો ભંડાર છે.
- નોંધનીય છે કે આ ગ્લેશિયર્સ, જે આબોહવા પરિવર્તન અને માનવ પ્રભાવ પ્રત્યે ખૂબ સંવેદનશીલ છે, છેલ્લા એક દાયકામાં તે સંકોચાઈ રહ્યા છે.

ટારબોલ(Tarball)

- 'ટારબોલ' પ્રકાશ-શોષી લેતા નાના કાર્બોનેસિયસ કણો છે જે બાયોમાસ અથવા અશિમભૂત ઈંધણને બર્ન કરવાને કારણે રચાય છે અને બરફની ચાદરો પર એકઠા થાય છે.

અભ્યાસ સાથે સંબંધિત મુખ્ય મુદ્દાઓ

- અધ્યયનમાં અહેવાલમાં જણાવાયું છે કે ઉચ્ચ સ્તરના પ્રદૂષણના દિવસોમાં ટારબોલની ટકાવારી વધે છે, જેનાથી ગ્લેશિયર્સ ઓગળવા અને વૈશ્વિક તાપમાનનો અંદાજ લગાવી શકાય છે.
- પહેલા સંશોધનમાં સૂચવ્યું હતું કે 'બ્લેક કાર્બન' કહેવાતા કણો હિમાલયના વાતાવરણ સુધી પહોંચવા માટે હવામાં લાંબા અંતરની મુસાફરી કરે છે.
- પરંતુ તે સમયે સંશોધનકારો પાસે 'પ્રાથમિક બ્રાઉન કાર્બન' ની હાજરીના પૂરતા સીધા પુરાવા નહોતા કે જે હિમાલયના વાતાવરણમાં અશિમભૂત ઈંધણ સળગાવતી વખતે ઉત્સર્જિત થાય છે.
- બ્રાઉન કાર્બન એ એક કણો છે જે ટારબોલ ઉત્પન્ન કરે છે (કાર્બન, ઓક્સિજનવાળા નાના, સ્નિગ્ધ ગોળ કણો, જેમાં નાઈટ્રોજન, સલ્ફર અને પોટેશિયમની માત્રા ઓછી હોય છે).
- બાયોમાસ બર્નિંગમાંથી બ્લેક કાર્બન સાથે નીકળતો પ્રાથમિક બ્રાઉન કાર્બન એ એક મહત્વપૂર્ણ પ્રકાશ-શોષક કાર્બોનેસિય એરોસોલ છે.
- તે જણાવે છે કે સિંધુ-ગંગાત્મક મેદાનમાં ઘઉંના પાકના અવશેષોને બાળી નાખવાથી વાતાવરણમાં એક કાર્બન ફ્લસ્ટર બનાવે છે, જેને હિમાલયના વાતાવરણ સુધી પહોંચવામાં વાયુરશિઓ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- અધ્યયનમાં જણાવાયું છે કે બાહ્ય કમ્પાઉન્ડ ટારબોલનું કદ અને આંતરિક રીતે મિશ્રિત ટારબોલ અનુક્રમે 213 અને 348 નેનોમીટર હતા.
- સંશોધનકારોએ નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે લાંબા અંતરના પરિવહનથી ટારબોલ એ આબોહવાની અસરો અને સંભવત હિમાલયના પ્રદેશમાં હિમનદી પીગળવાના કારણોનું મહત્વનું આગાહી કરનાર હોઈ શકે છે.

- સંશોધન ACSના પર્યાવરણીય વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકીપત્ર 4 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ પ્રકાશિત થયું હતું. ઝેજિયાંગ યુ નિવર્સિટીના સંશોધકોની ટીમે સંશોધન સ્ટેશનના હવાની પેટર્ન અને સેટેલાઈટ ડેટાનું વિશ્લેષણ કર્યું હતું.

ઓક્ટોબર 2020માં ભારતમાં કેમ કોઈ ચક્રવાતનો વિકાસ ન થયો?

- ભારતના પૂર્વ અને પશ્ચિમ દરિયાકાંઠે પવન, તોફાનની તીવ્રતા અને ભારે પવન જેવા મહત્તમ જોખમો સાથેના ચક્રવાતનું જોખમ છે. જોકે, આ ચોમાસા દરમિયાન 2020ના ઓક્ટોબરમાં આવી ઘટનાઓ થઈ નથી.
- દર વર્ષે વિશ્વમાં 80 જેટલા ચક્રવાત રચાય છે. તેમાંથી પાંચ અરબ સાગર અથવા બંગાળની ખાડીમાં રચાય છે. તેઓ એક સાથે ઉત્તર હિન્દ મહાસાગર તરીકે જાણીતા છે.

ઉત્તર હિંદ મહાસાગરમાં ચક્રવાત

- ઉત્તર હિંદ મહાસાગરમાં આવેલા ચક્રવાત પ્રકૃતિમાં બે-મોડલ છે. આનો અર્થ એ છે કે તેઓ બે સીઝન દરમિયાન થાય છે, એટલે કે એપ્રિલ-જૂન અને ઓક્ટોબર-ડિસેમ્બરમાં.
- અત્યાર સુધી, 1891 અને 2020 ની વચ્ચે, કોઈ પણ ચક્રવાત ન આવ્યો હોય તેવું 42 વાર થયું છે. ઓક્ટોબર 2020માં વિવિધ વાતાવરણીય સ્તરો વચ્ચે ઊંચી પવનની ચાદર નોંધવામાં આવી છે. આ ડિપ્રેસન અને નીચા દબાણની પ્રણાલીને ચક્રવાતમાં મજબૂત બનાવતા અટકાવે છે.

ઓક્ટોબર 2020માં કેમ કોઈ ચક્રવાતનો વિકાસ ન થયો?

- ભારતીય હવામાન વિભાગના જણાવ્યા અનુસાર, ઓક્ટોબર 2020માં ચક્રવાત ન આવવા પાછળનું મુખ્ય કારણ નબળું લા નીના છે.
- IMDના જણાવ્યા મુજબ નવેમ્બર માટે, સમુદ્રોમાં ચક્રવાત સર્જાય તેવી કોઈ તાત્કાલિક હવામાન વ્યવસ્થા નથી. વળી, 'ર્મેન જુલિયન ઓસિલેશન' તરીકે ઓળખાતું ચક્રવાત સહાયક પરિબળ પૂર્વ તરફ આગળ વધ્યું છે. તેથી, ચક્રવાતની રચનાને વેગ આપવા માટે શૂન્ય પ્રભાવો છે.

મેડન જુલિયન ઓસિલેશન

- તે ઉષ્ણકટિબંધીય દિશાઓ સાથે પૂર્વ તરફનું ચક્રીય હવામાન છે. તે વરસાદ, સમુદ્ર સપાટીનું તાપમાન, પવનને પ્રભાવિત કરે છે.
- તે બે તબક્કાઓ સમાવે છે. ઉન્નત વરસાદના તબક્કા અને દબાયેલા વરસાદના તબક્કા. ઉન્નત વરસાદના તબક્કામાં, પૃથ્વીની સપાટી પરના પવન હવાને સમગ્ર વાતાવરણમાં ઉપર

તરફ ખસેડવા માટે ભેગા થાય છે. આ વધતી હવા કન્ડેન્સેશન અને વરસાદમાં વધારો કરે છે.

- > વાતાવરણની ટોચ પરના પવનો ભેગા થાય છે અને હવાને ડૂબવા માટે દબાણ કરે છે. જેમ જેમ હવા ડૂબી જાય છે, તે વરસાદને સૂકવી અને દબાવી દે છે.
- > અલ નીનો, હિંદ મહાસાગર ડાયપોલ અને મેન જુલિયન ઓસિલેશન વાતાવરણીય અને સમુદ્રિક ઘટના છે જે હવામાનને મોટા પાયે અસર કરે છે. હિંદ મહાસાગર ડાયપોલ ફક્ત હિંદ મહાસાગર સાથે સંબંધિત છે. જો કે, અન્ય બે મધ્ય અક્ષાંશ સુધી હવામાનને અસર કરે છે.
- > જ્યારે મેડન જુલિયન ઓસિલેશન હિંદ મહાસાગર પર છે, ત્યારે તે ભારતીય ઉપખંડમાં સારો વરસાદ લાવે છે. બીજી બાજુ, જ્યારે તે પ્રશાંત ઉપર વધુ સમય રહે છે, ત્યારે તે ભારતીય ચોમાસાના પવનને સૂકવી નાખે છે.

અરુણાચલ પ્રદેશમાં સૌર આધારિત પ્રથમ ઇન્ટિગ્રેટેડ મલ્ટી વિલેજ પાણી પુરવઠા પ્રોજેક્ટનું ઉદ્ઘાટન

- > જલ શક્તિ મંત્રાલયના કેન્દ્રીય પ્રધાન, ગજેન્દ્રસિંહ શેખાવતે અરુણાચલ પ્રદેશમાં દેશની સૌર-આધારિત ઇન્ટિગ્રેટેડ મલ્ટિ-વિલેજ વોટર સપ્લાય પ્રોજેક્ટ (IMVWSP)ની શરૂઆત કરી. પ્રોજેક્ટને સમર્પિત કરતી વખતે શેખાવતે કહ્યું હતું કે, પ્રોજેક્ટ અનેક સંસાધનોના ઉપયોગ માટે પીએમ મોદીની દ્રષ્ટિ મુજબનો છે. આ કાર્યક્રમમાં અરુણાચલ પ્રદેશના મુખ્યમંત્રી, પેમા ખાંડુ પણ હાજર હતા.
- > પેમા ખાંડુએ આ કાર્યક્રમમાં અરુણાચલ જલ સંકલ્પકાર્યક્રમ પણ શરૂ કર્યો હતો. જલ જીવન મિશનને પૂરક બનાવવાનો આ રાજ્ય સરકારનો કાર્યક્રમ છે.

સૌર-આધારિત ઇન્ટિગ્રેટેડ મલ્ટિ-વિલેજ પાણી પુરવઠા પ્રોજેક્ટ (IMVWSP) વિશે

- > અરુણાચલ પ્રદેશના લોઅર દિબાંગ વેલી જિલ્લાના 39 ગામો માટે આ પાણી પુરવઠા પ્રોજેક્ટ રૂ. 28.50 કરોડના ખર્ચે શરૂ કરાયો છે.
- > આ પ્રોજેક્ટમાં 17,480 લોકોને પીવાનું પાણી આપવાનું કહેવામાં આવ્યું છે અને તે પ્રોજેક્ટ તરીકે જોવામાં આવી રહ્યું છે જે પીવાના પાણીની સાથે હરિયાણી ઉર્જા અને પર્યટનના તત્વોને જોડશે.
- > તે રાજ્યનો આ પ્રકારનો સૌપ્રથમ પાણીનો પ્રોજેક્ટ છે જેમાં ગ્રીન એનર્જી-સોલાર ગ્રીડ, પ્રિ-ફેબ્રિકેટેડ જાંક એલમ સ્ટોરેજ ટેન્ક, SCADA ઓટોમેશન સિસ્ટમ અને હાઈ-ડેન્સિટી પોલિઇથિલિન (HDPE) નાળ (વિદ્યુત શક્તિને બચાવવા માટે પસંદ કરેલી સામગ્રી)નો ઉપયોગ મેઈન્સ, સબ-મેઈન્સ

અને નેટવર્ક વિતરણ પ્રણાલી અને મનોરંજન પાર્ક માટે કરવામાં આવે છે.

- > આ પ્રોજેક્ટ લોકોના જીવનધોરણમાં સુધારો કરીને અને ગ્રામીણ અર્થવ્યવસ્થાને વેગ આપીને ક્ષેત્રે પર્યટન વધારશે.
- > જળ શક્તિ મંત્રાલયની રચના મે 2019 માં બે મંત્રાલયો- પીવાના પાણી અને સેનિટેશન મંત્રાલય અને જળ સંસાધન, નદી વિકાસ અને ગંગા કાયાકલ્પ મંત્રાલય સાથે થઈને કરવામાં આવી હતી. મંત્રાલયની રચના ગંગા નદીની સફાઈના મુખ્ય હેતુ સાથે કરવામાં આવી છે. આ લક્ષ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે નમામી ગંગેનામનો વિશેષ પ્રોજેક્ટ પણ શરૂ કરવામાં આવ્યો છે.

મરીન ક્લસ્ટર પ્રોજેક્ટ

- > તાજેતરમાં ઘોઘા-હજીરા ફેરીનું ઉદ્ઘાટન કરતાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ગુજરાતના GIFT સીટી ખાતે આગામી મરીન ક્લસ્ટર વિશે ચર્ચા કરી હતી.
- > ભારત માટે દરિયાઈ ક્લસ્ટરોની વિભાવના નવી છે, પરંતુ આ ક્લસ્ટરો રોટરડમ, સિંગાપોર, હોંગકોંગ, ઓસ્લો, શાંઘાઈ અને લંડન જેવા વિશ્વના સૌથી વધુ સ્પર્ધાત્મક બંદરોમાં લાગુ કરવામાં આવ્યા છે.
- > દરિયાઈ ક્લસ્ટર એ ક્ષેત્રની કંપનીઓ, સંસ્થાઓ અને વ્યવસાયોનું જૂથ છે, જે ભૌગોલિક રીતે એકબીજાની નજીક સ્થિત છે.
- > ગુજરાત સરકારની નોડલ એજન્સી, ગુજરાત મેરીટાઈમ બોર્ડ (GMB), તેની પેટાકંપની ગુજરાત બંદરો ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એન્ડ ડેવલપમેન્ટ કંપની લિમિટેડ (GPIDCL) દ્વારા રાજ્યના પાટનગર ગાંધીનગરમાં GIFT સિટીમાં આવા ક્લસ્ટર વિકસાવવા પ્રયાસ કરી રહી છે.
- > શરૂઆતમાં આ ક્લસ્ટર ચાર્ટરિંગ ગુજરાત આધારિત શિપિંગ લાઈન, ફ્રિટ ફોર્વર્ડર, શિપિંગ એજન્ટ, બંકર સપ્લાયર, સ્ટીવડોર્સ અને શિપ બ્રોકરની જરૂરિયાતોને આવરી લેશે.
- > બીજા તબક્કામાં, ક્લસ્ટર ભારતીય શિપ માલિકો, શિપ ઓપરેટરો, ભારતીય ચાર્ટર અને તકનીકી સલાહકારોને મુંબઈ, ચેન્નાઈ અને દિલ્હી જેવા શહેરોમાં લાવવાનો પ્રયાસ કરશે.
- > ત્યારબાદ તે દરિયાઈ ક્ષેત્રે વૈશ્વિક સ્તરે આકર્ષિત કરવાનું લક્ષ્ય રાખશે.
- > આ પ્રોજેક્ટ યોગ્ય ઇકોસિસ્ટમની ગેરહાજરીને લીધે વર્ષોથી વિદેશી સ્થળોએ સ્થળાંતર કરેલા દેશમાં એવા વ્યવસાયોને પાછો લાવવાની કોશિશ કરશે.
- > સ્વિટ્ઝરલેન્ડ અને લક્ઝમબર્ગ જેવા લેન્ડલોક દેશોએ વિવિધ પ્રકારની દરિયાઈ સેવાઓ વિકસાવી છે જે હાલમાં ભારતમાં ઉપલબ્ધ નથી.

સિંધુ ખીણ સંસ્કૃતિમાં ડેરી ઉત્પાદન

- ભારતીય અને કેનેડિયન પુરાતવવિદોએ શોધી કાઢ્યું છે કે ડેરી ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન હડપ્પન દ્વારા 2500 વર્ષ પૂર્વે થયું હતું. વર્ષ 2020માં સિંધુ ખીણની સંસ્કૃતિની શોધનાં 100 વર્ષ પૂરાં થયાં છે.
- આ અભ્યાસ મોલેક્યુલર રાસાયણિક વિશ્લેષણના આધારે હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો. ગુજરાતના કોટડા ભલડીમાં મળી આવેલા માટીકામના અવશેષોના વિશ્લેષણમાં બાફેલા દૂધના નિશાન જોવા મળ્યાં છે. ઉપરાંત, અધ્યયનમાં જાણવા મળ્યું છે કે મોટા પ્રમાણમાં દૂધ હાજર હતું. આનાથી કડીઓ મળે છે કે વિવિધ વસાહતો વચ્ચે દૂધનો વેપાર થઈ શકે છે.

અધ્યયનથી દૂધ કેવી રીતે મળ્યું?

- પોટ્સ છિદ્રાણુ છે અને ખોરાકમાં હાજર પ્રવાહી શોષી લે છે. વાસણમાં સમાઈ ગયેલા ખોરાકના પરમાણુઓ ચરબી અને પ્રોટીનના રૂપમાં સાચવે છે. C16 અને C18 જેવી તકનીકોનો ઉપયોગ ખોરાકના સ્ત્રોતને શોધવા માટે થાય છે.
- સ્થિર આઈસોટોપ એનાલિસિસ નામની તકનીક સંશોધનકારોને ડેરી ઉત્પાદનમાં વપરાતા પશુઓની ઓળખ કરવામાં મદદ કરે છે. અધ્યયનમાં જાણવા મળ્યું છે કે મોટાભાગના પશુઓ વૃદ્ધાવસ્થામાં જ મૃત્યુ પામ્યા હતા. આ કહે છે કે તેઓ દૂધ માટે ઉછરેલા હોઈ શકે છે. બીજી બાજુ, બકરા અને ઘેટાં તેઓ નાના હતા ત્યારે મૃત્યુ પામ્યા હતા. આ કહે છે કે તેઓનો ઉપયોગ માંસ માટે કરવામાં આવ્યો હશે.

સિંધુ ખીણ સંસ્કૃતિ

- સિંધુ ખીણની સંસ્કૃતિને હડપ્પન સંસ્કૃતિ પણ કહેવામાં આવે છે. તે ભારત, ચીન, ઈજિપ્ત અને મેસોપોટેમિયા જેવી ચાર પ્રાચીન સંસ્કૃતિઓનું ઘર હતું. 1920માં, પુરાતવીય વિભાગે સિંધુ ખીણમાં ખોદકામ કર્યું અને હડપ્પા અને મોહંજોદડો નામના બે પ્રાચીન શહેરો શોધી કાઢ્યા હતા.
- સિંધુ ખીણની સંસ્કૃતિને ફેસલેસ સંસ્કૃતિ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. સંસ્કૃતિમાં કોઈ રાજા અને કોઈ

અમલદારશાહી સંગઠનો નહોતા. સંસ્કૃતિ તેના મોટા શહેરો, વેપાર વ્યવસ્થા, શહેરી આયોજન અને ઝવેરાત નિર્માણ માટે જાણીતી છે.

- તેને કાંસ્ય યુગની સંસ્કૃતિ પણ કહેવામાં આવે છે. 1400થી વધુ સિંધુ ખીણ સંસ્કૃતિ સ્થળો મળી આવ્યા છે. જેમાંથી 925 ભારતમાં અને 475 પાકિસ્તાનમાં છે.

શ્રી અરવિંદની 150મી જન્મજયંતિ

- તાજેતરમાં શ્રી શ્રી અરવિંદ ફાઉન્ડેશન ફોર ઈન્ડિયન કલ્ચર—SAFIC દ્વારા 150મી જન્મ જયંતિની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી.
- નોંધનીય છે કે 15 ઓગસ્ટ, 2022ના રોજ શ્રી અરવિંદના જન્મના 150 વર્ષ પૂરા થશે અને તેમની 150મી જન્મજયંતિની ઉજવણી માટે, SAFIC બે વર્ષ લાંબી ઉજવણીનું આયોજન કરી રહ્યું છે.

શ્રી અરવિંદ (અરવિંદ ઘોષ)

- અરવિંદ ઘોષનો જન્મ 15 ઓગસ્ટ 1872માં કલકત્તા (હાલના કોલકાતા) માં થયો હતો.
- તે સ્વતંત્ર સેનાની સેનાની, કવિ અને રાષ્ટ્રવાદી નેતા હતા અને પછીથી તેઓ એક મહાન આધ્યાત્મિક સુધારક અને તત્ત્વજ્ઞાની તરીકે પણ જાણીતા હતા.
- 7 વર્ષની વયે, તેને તેના બે ભાઈઓ સાથે ઈંગ્લેન્ડ મોકલવામાં આવ્યા, જ્યાં તેણે પહેલા લંડનની સેન્ટ પોલ સ્કૂલ અને પછી કિંગ્સ કોલેજ (કેમ્બ્રિજ) માં અભ્યાસ પૂરો કર્યો.
- વર્ષ 1890 માં તેમણે ભારતીય સિવિલ સર્વિસની પરીક્ષા પાસ કરી પરંતુ 1893 ની સાલમાં તે ભારત પાછો ફર્યા.
- શ્રી અરવિંદએ વર્ષ 1893 થી 1906 દરમિયાન વડોદરાના ગાયકવાડમાં, પહેલા મહેસૂલ વિભાગમાં, પછી મહારાજા સચિવાલયમાં, પછી અંગ્રેજીના પ્રોફેસર તરીકે અને અંતે બરોડા કોલેજમાં વાઈસ-પ્રિન્સિપાલ તરીકે ફરજ બજાવી હતી.
- 1906 માં તેઓ બરોડા છોડીને નવા સ્થાપિત બંગાળ નેશનલ કોલેજના આચાર્ય તરીકે કલકત્તા ગયા હતા.

અલીપુર બોમ્બ કેસ

- > વર્ષ 1908 માં ખુદીરામ બોઝ અને પ્રફુલ્લ ચાકીએ મેજિસ્ટ્રેટ કિંગ્સફોર્ડની હત્યા કરવાનો નિષ્ફળ પ્રયાસ કર્યો. તેને ધ્યાનમાં રાખીને, અરવિંદને પણ આ હુમલાની યોજના બનાવવા અને ચલાવવા બદલ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેને અલીપુર જેલમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા.
- > અલીપુર બોમ્બ કેસની સુનાવણી એક વર્ષ સુધી ચાલી અને આખરે 6 મે 1909 માં નિર્દોષ જાહેર થયા. તેના બચાવ પક્ષના વકીલ ચિતરંજન દાસ હતા.
- > આ સમયગાળા દરમિયાન, જેલમાં આધ્યાત્મિક અનુભવો અને વાસ્તવિકતાઓને કારણે તેમના જીવન પ્રત્યેનો દ્રષ્ટિકોણ ધરમૂળથી બદલાયો, પરિણામે તેનો હેતુ દેશની સેવા અને મુક્તિથી ઘણો આગળ નીકળી ગયો હતો.

આધ્યાત્મિક પ્રવાસ

- > 1910માં, જ્યારે કર્મયોગિનમાં પ્રકાશિત 'ટુ માય કન્ટ્રીમેન' (To My Countrymen) શીર્ષકવાળા લેખના આધારે બ્રિટિશ સરકાર તેમના પર રાજદ્રોહ માટે દાવો કરવાનો

પ્રયાસ કરી રહી હતી, ત્યારે અરવિંદે તમામ રાજકીય પ્રવૃત્તિઓથી પોતાને અલગ કરી દીધા હતા અને ચંદન નગર (પશ્ચિમ બંગાળ)માં મોતીલાલ રોયના ઘરે છુપાઈને રહેતા હતા.

- > વર્ષ 1910માં, અરવિંદ બંગાળ છોડીને પુડુચેરી ગયા, જ્યાં તેમણે પોતાને આધ્યાત્મિક અને દાર્શનિક પ્રવૃત્તિઓમાં સમર્પિત કર્યા. વર્ષ 1914માં, ચાર વર્ષની એકાંત યોગ પ્રક્રિયા પછી, તેમણે 'આર્ય' નામનું માસિક દાર્શનિક સામયિક શરૂ કર્યું.
- > શ્રી અરવિંદની સંકલિત યોગ પ્રણાલીની કલ્પનાનું વર્ણન તેમના પુસ્તકો સિન્થેસિસ ઓફ યોગ (The Synthesis of Yoga) અને ધ લાઈફ ડિવાઈન (The Life Divine) માં છે.
- > પોંડિચેરીમાં તેમના અનુયાયીઓની સંખ્યા વધવાને કારણે શ્રી અરવિંદ આશ્રમ 1926 માં બનાવવામાં આવ્યો હતો.
- > તેમની સૌથી મોટી સાહિત્યિક સિદ્ધિ 'સાવિત્રી' હતી, જે લગભગ 24,000 લાઈનોની આધ્યાત્મિક કવિતા હતી.
- > શ્રી અરવિંદનું 5 ડિસેમ્બર 1950ના રોજ અવસાન થયું.

STIની ભરતી પ્રક્રિયામાં પસંદગી પામતા ICEના ઉમેદવારોને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન...

BHUPATBHAI GAMARA

MAULIKBHAI CHUDASAMA

PARTHBHAI ADVARYU

NAINABEN GHADIYA

HEMENDRABHAI DER

SANDHYABEN MAKHIYA

HARESHBHAI VARU
MOCK TEST

AVANIBEN PUROHIT

PUJABEN CHAUHAN

STI MAINS RESULT

ICE[®]
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

www.iceonline.in | t.me/icerajkotofficial | icerajkot

14 એરોડ્રોમ સ્થાપવાની જાહેરાત

- શિપિંગ મંત્રાલયે તાજેતરમાં જાહેરાત કરી હતી કે ભારત સરકાર દેશમાં દરિયાઈ વિમાનના પર્યટનને વિકસાવવા માટે દેશમાં વધુ ચૌદ એરોડ્રોમ સ્થાપવાની છે.
- તાજેતરમાં પીએમ મોદીએ કેવડિયામાં સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી અને અમદાવાદમાં સાબરમતી રિવરફ્રન્ટ વચ્ચેની સી પ્લેન સર્વિસનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. પી.એમ.એ એકતા દીવસની ઉજવણીની સાઈડ લાઈનો પર સેવાનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- ઉડાન યોજના હેઠળ 14 એરપોર્ટનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે. નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય અને ભારતની વિમાનમથક ઓથોરિટી સંયુક્ત રીતે આ પ્રોજેક્ટનો અમલ કરશે. એક શરૂઆત તરીકે, તેઓએ ભારતની અંતર્ગત જળ માર્ગ ઓથોરિટીને હાઈડ્રોગ્રાફિક સર્વે કરવા વિનંતી કરી છે. ઉતરણના હેતુ માટે રનવે અને છીછરા પાણીને ચિહ્નિત કરવા માટે હાઈડ્રોગ્રાફિક સર્વે મહત્વપૂર્ણ છે.
- સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી પરનું સીપ્લેન સ્પાઈસ જેટ દ્વારા સંચાલિત છે. સ્પાઈસ જેટ પ્રાઈવેટ ફર્મ દ્વારા UDN યોજના હેઠળ 18 દરિયાઈ માર્ગો સુરક્ષિત કરાયા છે.
- સંભવિત ઓળખાતા સ્થળોમાં ગુહાહાટી રિવરફ્રન્ટ, ઉત્તરાખંડમાં તેહરી ડેમ, આસામમાં ઉમરંગો જળાશય, મહારાષ્ટ્રમાં ઈરાઈ ડેમ, આંધ્રપ્રદેશમાં ખંડસી ડેમ, મહારાષ્ટ્રમાં ખિન્દસી ડેમ, લક્ષદ્વીપમાં મિનિકોય અને કરાવતી, હેન્ડલોક, લોંગ, નીલ અને આંદામાનમાં હટબે ટાપુઓનો સમાવેશ થાય છે. અને નિકોબાર આઈલેન્ડ્સ, શત્રુંજય અને ગુજરાતમાં ધરોઈ.

ઉડાન 3.0

- ઉડાન યોજનાના તબક્કા 3 હેઠળ પાણીના હવાઈમથક કનેક્ટ કરવા માટે સી પ્લેનનો સમાવેશ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. ભારત સરકારે યોજનાના ત્રીજા તબક્કા હેઠળ છ જળ વિમાનમથકોને મંજૂરી આપી હતી. આમાં ગુજરાતમાં શત્રુંજય ડેમ, આસામમાં ઉમરંગસો જળાશય અને ગુવાહાટી રિવરફ્રન્ટ અને આંધ્રપ્રદેશના નાગાર્જુન સાગર, જોરહટ અને મેઘાલયના શિલોંગનો સમાવેશ થાય છે. બીજો સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટીમાં હતો.

મહત્વ

- સી પ્લેન પ્રોજેક્ટસથી પર્યટન અને હોટલના વ્યવસાયમાં વધારો થશે. તે સ્થાનિક ગ્રામીણ લોકોને રોજગાર આપશે.

આ હવાઈમથક નજીકના જળચર ઈકોસિસ્ટમને સકારાત્મક અસર પ્રદાન કરતું પાણીમાં ઓક્સિજનનું મિશ્રણ કરશે. તે ઓક્સિજનની માત્રામાં વધારો કરશે અને પાણીમાં કાર્બનનું પ્રમાણ ઘટશે.

- તેઓ ન્યૂનતમ અથવા કોઈ પર્યાવરણીય પ્રભાવોને લીધે નથી. તેઓ ગ્રેટ બેરિયર રીફમાં માન્ય એવા ખૂબ જ ઓછા પરિવહન વિકલ્પોમાંથી એક છે.

જાગૃતિ લાવવા IIT મદ્રાસ દ્વારા વિકસિત IITM COVID ગેમ

- IIT મદ્રાસએ COVID-19 વાયરસ વિશે જાગૃતિ લાવવા IITM COVID ગેમવિકસાવી છે. આ રમત મુખ્યત્વે બાળકો પર કેન્દ્રિત છે.
- ગેમ એ બ્રાઉઝર-આધારિત સોફ્ટવેર છે અને કોઈપણ ઉપકરણ પર રમી શકાય છે. તે સંસ્કૃત, તમિલ, કન્નડ, તેલુગુ, ઉડિયા, મરાઠી, મલયાલમ, હિન્દી, ગુજરાતી, બંગાળી, આસામી અને પંજાબી જેવી 12 વિવિધ ભારતીય ભાષાઓમાં ઉપલબ્ધ છે. આ રમતમાં એક પાત્ર છે જે હાથ ધોવા, માસ્ક પહેરીને હાજર અને હેન્ડશેક્સ જેવી બાબતોથી બચવા જેવી વસ્તુઓનો સામનો કરે છે. જો પાત્ર યોગ્ય વસ્તુ કરે તો પોઈન્ટ્સ ઉમેરવામાં આવે છે.
- રમત IITM વેબસાઈટમાં વિના મૂલ્યે ઉપલબ્ધ છે.
- COVID-19 સામે લડવા માટે ભારત સરકારે લીધેલા પગલાં આરોગ્ય અને કુટુંબ કલ્યાણ મંત્રાલયે તાજેતરમાં COVID-19 દરમિયાન માનસિક બીમારીને સંચાલિત કરવા માટે માર્ગદર્શિકા જારી કરી હતી.
- સરળ વિતરણ માટે COVID-19 રસી સંગ્રહવા માટે સરકાર eVINનો ઉપયોગ કરવાની યોજના ધરાવે છે.
- COVID-19 ને અટકાવવા આયુષ સ્ટાન્ડર્ડ ટ્રીટમેન્ટ પ્રોટોકોલ શરૂ કરાયો હતો.
- COVID-19 ના વલણોનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સેરો સર્વેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

'કોરોના ફાઇટર્સ' અવેરનેસ વિડિઓ ગેમ

- આ રમતને લોન્ચ કેન્દ્રીય મંત્રી ડો. હર્ષ વર્ધન દ્વારા કરવામાં આવી હતી. આ રમત વેબ આધારિત છે અને તે માસ્કનો ઉપયોગ કરવા અને આરોગ્યપ્રદ ખોરાક અને નિયમિતપણે હાથ ધોવા માટે પ્રેક્ટિસ કરવા માટે ખેલાડીઓને પ્રભાવિત કરવા માટે બનાવવામાં આવી હતી.

વિશ્વની પ્રથમ COVID-19 ગેમ

- હર્ટફોર્ડશાયર યુનિવર્સિટીના પ્રોફેસર રિચાર્ડ વાઈઝમેન દ્વારા વિશ્વની પ્રથમ COVID-19 રમતની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. રમતનું નામ છે 'તમે વિશ્વને બચાવી શકો છો?'

ડો.વી. કે. પોલ સમિતિ

- તે COVID-19 માટે રસી વહીવટ પરનું રાષ્ટ્રીય નિષ્ણાંત જૂથ હતું. સમિતિ રસી વહીવટ પર કામ કરે છે. તે COVID-19 રસી પહોંચાડવા માટે ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવવાની કલ્પનાકરણ અને અમલીકરણ પદ્ધતિઓ પર પણ કામ કરે છે.

જમ્મુ અને કાશ્મીરનો માનસર સરોવર વિકાસ પ્રોજેક્ટ

- 1 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, ઉત્તર-પૂર્વી પ્રદેશના કેન્દ્રીય વિકાસ પ્રધાન શ્રી જિતેન્દ્રસિંહે જમ્મુ-કાશ્મીરમાં માનસર સરોવર વિકાસ યોજનાનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- દર વર્ષે 20 લાખથી વધુ પ્રવાસીઓને આકર્ષિત કરવાની યોજના છે. તેના દ્વારા 1.15 કરોડ રોજગાર પ્રાપ્ત થવાની સંભાવના છે. આ પ્રોજેક્ટથી રૂ. 800 કરોડની આવક થશે.
- ગંગા નદી સફાઈ પ્રોજેક્ટની તર્જ પર સરોવરને કાયાકલ્પ અને નવીનીકરણ કરવાનું છે. માનસર સરોવરની સાથે જમ્મુ-કાશ્મીરની દેવિકા નદીનું પણ નવીનીકરણ અને કાયાકલ્પ કરવામાં આવનાર છે. આ બંને પ્રોજેક્ટસ મળીને 200 કરોડના ખર્ચે અમલમાં મૂકવાનાં છે.
- આ પ્રદેશને ટૂંક સમયમાં ઉત્તર બાયોટેક ઔદ્યોગિક ઉદ્યાન અને ઉત્તર ભારતનો પ્રથમ સીડ-પ્રોસેસિંગ પ્લાન્ટ મળશે.
- નીચે જણાવેલ તાજેતરની વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ જે જમ્મુ કાશ્મીરમાં લાગુ કરવામાં આવી હતી.
- શાહપુર કંદી સિંચાઈ પ્રોજેક્ટ તાજેતરમાં જ શરૂ થયો હતો
- ઉજ મલ્ટિપર્પઝ પ્રોજેક્ટ 5 દાયકા પછી ફરી શરૂ થયો છે.
- કટરા-દિલ્હી એક્સપ્રેસ વે કોરિડોર
- રાયસીમાં વિશ્વનો સર્વોચ્ચ રેલ્વે બ્રિજ
- ઉડાન યોજના અંતર્ગત કિશ્તવાર ખાતે નવું વિમાનમથક
- માનસર તળાવ
- તે જમ્મુમાં સ્થિત છે. 2005માં તેને રામસર સ્થળ તરીકેનો દરજ્જો મળ્યો છે. તે એક તાજા પાણીનું સરોવર છે. તે એક કુદરતી સરોવર છે અને માછીમારી એ મુખ્ય પ્રવૃત્તિ છે.

ગંગા ઉત્સવ-2020

- 2 નવેમ્બર 2020થી, નેશનલ મિશન ફોર કલીન ગંગા (NMC) એ ત્રણ દિવસીય લાંબા સમયથી રાહ જોવાતા

ગંગા ઉત્સવ -2020નું વર્ચુઅલ પ્લેટફોર્મ પર આયોજન કરવાનું શરૂ કર્યું છે.

- ગંગા ઉત્સવ -2020 પવિત્ર ગંગા નદીના મહિમાને ઉજવવા માટે એક સાંસ્કૃતિક અને શૈક્ષિક તહેવાર છે.
- ઉદ્દેશ: ગંગા નદીના કાયાકલ્પ માટે લોક ભાગીદારી વધારવા અને વાટાઘાટો અને મનોરંજન દ્વારા લોકોને ઈકોલોજીકલ મુદ્દાઓ પ્રત્યે સંવેદનશીલ બનાવવાનો લક્ષ્ય છે.
- આ મહોત્સવ 4 નવેમ્બર સુધી ચાલુ રહેશે.
- 4 નવેમ્બર, 2008ના રોજ, ગંગાને 'રાષ્ટ્રીય નદી' જાહેર કરવામાં આવી હતી.
- ગંગા નદીને 'રાષ્ટ્રીય નદી' જાહેર કરવાની 12 મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી માટે આ ઉત્સવનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
- ભારત સરકારના હાઈડ્રો પાવર મંત્રાલય અને સ્વચ્છ ગંગા રાષ્ટ્રીય મિશન દ્વારા આ કાર્યક્રમનું સંયુક્ત રીતે આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
- દર વર્ષે 4 નવેમ્બરથી નવેમ્બર, 2016થી રાષ્ટ્રીય મિશન ફોર કલીન ગંગા હેઠળ ગંગા જ્ઞાન કેન્દ્રની આગેવાની હેઠળ હોદ્દેદારોને પ્રોત્સાહિત કરવા અને જાહેર ભાગીદારીની ખાતરી કરવા માટે. ગંગા ઉત્સવનું આયોજન કરાયું છે.
- આ પ્રસંગે, ગંગા ટાસ્ક ફોર્સ પ્રોજેક્ટ વિસ્તારના NCC કેડેટ્સ અને યુવાનો સાથે વનીકરણ અભિયાન પણ હાથ ધર્યું હતું.

ગંગા નદી

- સતોપથ હિમાલયમાંથી નીકળતી અલકનંદા અને 'ગોમુખ' નજીક ગંગોત્રી ગ્લેશિયરમાંથી નીકળતી ભગીરથી નદીને દેવપ્રયાગમાં જોડાયા પછી સંયુક્ત રીતે ગંગા કહેવામાં આવે છે.
- અલકનંદાની ઉપનદીઓ, જેમ કે પિંડાર નદી, ડાબી કાંઠેથી કર્ણપ્રયાગ અને રૂદ્રપ્રયાગમાં જમણી કાંઠેથી મંદાકિની નદી જોડાય છે.
- ઘૌલીગંગા અને વિષ્ણુગંગા એ અલકનંદાની અન્ય ઉપનદીઓ છે. બદરીનાથનું પ્રખ્યાત મંદિર અલકનંદા નદીના કાંઠે આવેલું છે.
- ગંગા પૂર્વ દિશામાં પશ્ચિમ બંગાળના ફરકા તરફ વહે છે, જ્યાં તે બે પ્રવાહોમાં વહેંચાય છે - એક હુગલી (પશ્ચિમ બંગાળ) તરીકે ઓળખાય છે અને બીજી ભગીરથી તરીકે વહે છે. ત્યારબાદ બાંગ્લાદેશમાં પ્રવેશે છે, જ્યાં બ્રહ્મપુત્રા નદીમાં જોડાયા પછી, તે 'પદ્મા' તરીકે વહેતી બંગાળની ખાડીમાં પડે છે અને અંતમાં મેઘના તરીકે ઓળખાય છે.

ગંગાની ઉપનદીઓ

- > ડાબા કાંઠેથી નદીઓ – રામગંગા, ગોમતી, ઘાઘરા, ગંડક, બાગમતી, કોસી અને મહાનંદ (મહાનંદ ડાબા કાંઠે મળતી છેલ્લી નદી છે)
- > જમણી કાંઠેથી નદીઓ – યમુના, સોન, ટોમ્સ, કર્મનાશા
- > રાષ્ટ્રીય જળમાર્ગ નંબર 1 (પ્રયાગરાજથી હલ્દીયા સુધી) ગંગા નદી પર જ સ્થિત છે.
- > ઘણી ઉપનદીઓ ગંગાની જમણી અને ડાબી બાજુએથી આવે છે, જેમાંથી યમુના સૌથી મોટી ઉપનદી છે જે બંદરપૂછ શિખરની યમુનોત્રી હિમનદીઓથી નીકળે છે અને પ્રયાગરાજમાં ગંગાની જમણી કાંઠે જોડાય છે.
- > યમુના નદી ઉત્તર પ્રદેશના કુલ 19 જિલ્લામાંથી વહે છે.
- > વર્ષ 2017 માં, ઉત્તરાખંડ હાઈકોર્ટે ગંગા અને યમુના નદીને 'જીવંત માનવ' નો દરજ્જો આપ્યો હતો.
- > કાનપુર ગંગા નદીના કાંઠે આવેલું સૌથી મોટું શહેર છે. ગંગા ઉત્તર પ્રદેશના કુલ 28 જિલ્લાઓમાંથી વહે છે. તે બિજનોર જિલ્લામાંથી પ્રવેશ કરે છે અને બલિયા જિલ્લામાંથી બહાર નીકળે છે.

શેન વોટસન

- > પૂર્વ ઓસ્ટ્રેલિયાના ઓલરાઉન્ડર અને ચેન્નાઈ સુપર કિંગ્સ (CSK)ના ઓપનર શેન વોટસને તાજેતરમાં જ ક્રિકેટના તમામ ફોર્મેટ્સમાંથી નિવૃત્તિ લેવાની ઔપચારિક જાહેરાત કરી છે. શેન વોટસને દક્ષિણ આફ્રિકા સામે પ્રથમ વનડે મેચ રમીને 2002માં આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. ઓસ્ટ્રેલિયા તરફથી ઓલરાઉન્ડર તરીકે રમનાર શેન વોટસન વર્ષ 2016માં જ આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટમાંથી નિવૃત્ત થયો હતો. આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે 59 ટેસ્ટ, 190 વનડે અને 58 T-20 મેચ રમનાર શેન વોટસન વર્ષ 2007 અને 2015માં બે વાર આઈસીસી વર્લ્ડ કપ વિજેતા ટીમનો પણ ભાગ હતો. શેન વોટસને ઓરાઉન્ડરના અગ્રણી ઓલરાઉન્ડર તરીકેની કારકીર્દિ પૂરી કરી, ટેસ્ટ ક્રિકેટમાં 3731 રન અને વનડે ક્રિકેટમાં 5757 રન બનાવ્યા.

ટી.એન. કૃષ્ણન

- > 02 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, વિશ્વ વિખ્યાત વાયોલિનવાદક અને પદ્મ એવોર્ડ, ટી.એન. કૃષ્ણનનું 92 વર્ષની વયે અવસાન થયું છે. ટી.એન. કૃષ્ણનનો જન્મ 06 ઓક્ટોબર 1928માં કેરળના એર્નાકુલમ જિલ્લામાં થયો હતો. તેમણે ખૂબ જ નાની ઉંમરે વાયોલિનવાદક તરીકેની કારકીર્દીની શરૂઆત કરી અને આગળની ઘણી પેઢીના સુપ્રસિદ્ધ સંગીતકારો સાથે

કામ કર્યું. 1942માં તે ચેન્નાઈ ગયા અને ત્યારથી તે એક જ શહેરમાં રહેતા હતા. વિવિધ કોન્સર્ટમાં પરફોર્મ કરવા ઉપરાંત, ટી.એન. કૃષ્ણન ચેન્નાઈ મ્યુઝિક કોલેજમાં પણ ભણાવતા હતા. તે પછી, તેમણે દિલ્હી યુનિવર્સિટીની સ્કૂલ ઓફ મ્યુઝિક અને ફાઇન આર્ટ્સમાં ડીન તરીકે પણ સેવા આપી હતી. ટી.એન. કૃષ્ણનને સંગીત કલાનીધિ, પદ્મશ્રી અને પદ્મવિભૂષણથી એવોર્ડ એનાયત કરાયો હતો.

COVID-19 શ્રી શક્તિ ચેલેન્જ

- > મહિલાઓની આગેવાનીવાળા 6 સ્ટાર્ટ અપ્સએ યુએન વુમનના સહયોગથી MyGov દ્વારા આયોજીત COVID-19 શ્રી શક્તિ ચેલેન્જ સ્પર્ધા જીતી હતી.
- > MyGov દ્વારા યુએન મહિલાના સહયોગથી COVID-19 શ્રી શક્તિ ચેલેન્જ એપ્રિલ 2020 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- ઉદ્દેશ્ય:
 - > સ્ટાર્ટઅપ સોલ્યુશન્સમાં મહિલાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા અને તેમાં સમાવિષ્ટ કરવા માટે, તેનો ઉદ્દેશ એ નવીન ઉકેલો શોધવાનો છે જે COVID-19 નો સામનો કરવામાં મદદ કરી શકે.
 - > આ સ્પર્ધામાં દેશભરમાંથી કુલ 1265 પ્રવેશો મોકલાયા હતા. સંપૂર્ણ સ્ક્રિનિંગ પછી, 25 સ્ટાર્ટઅપ્સને જજિંગ કમિટી (જ્યુરી) સમક્ષ રજૂઆતો માટે શોર્ટલિસ્ટ કરવામાં આવ્યા હતા.
 - > તમામ 25 પસંદ કરેલા સ્ટાર્ટઅપ્સે ન્યાયાધીશ સમિતિ સમક્ષ તેમના ઉકેલો રજૂ કર્યા અને પછી સ્ટાર્ટઅપ્સ દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉકેલોનું મૂલ્યાંકન કર્યું જેમાં સમાવિષ્ટતા, ઉપયોગિતા, સુસંગતતા અને સમાજ પરના તેમના મંતવ્યોની અસર શામેલ છે.
 - > પછીના તબક્કા માટે, 11 ફાઇનલિસ્ટની પસંદગી કરવામાં આવી, જેમાંના દરેકને તેના વિચારોને વિકસાવવા માટે 75 હજાર રૂપિયાની ઈનામ રકમ આપવામાં આવી હતી.
 - > અંતિમ તબક્કામાં, ન્યાયાધીશ સમિતિએ વિજેતા તરીકે ટોચના 3 પ્રવેશોની પસંદગી કરી અને રજૂ કરેલા ઉકેલોની ઉચ્ચ ગુણવત્તાને જોતાં, પ્રોમિસિંગ સોલ્યુશન્સ તરીકે 3 વધારાના પ્રવેશો માન્યતા આપવાનો નિર્ણય કર્યો.
 - > શીર્ષ ટોચના 3 વિજેતાઓને પાંચ લાખ રૂપિયાના ઈનામ ઉપરાંત યુએન મહિલાએ પ્રોમિસિંગ સોલ્યુશન્સ માટે પસંદ કરેલ 3 સ્ટાર્ટઅપ્સ માટે દરેકને 2 લાખ રૂપિયાનું ઈનામ જાહેર કર્યું હતું.
 - > ટોચના વિજેતાઓ: ડો.પી.ગાયત્રી હેલા, રોમિતા ઘોષ, ડો. અંજના રામકુમાર અને ડો અનુષ્કા અશોકન (સંયુક્ત રીતે).

- 'પ્રોમિસિંગ સોલ્યુશન્સ' કેટેગરીમાં ટોચના 3 વિજેતાઓ:
- વસંતી પલનીવેલ, શિવી કપિલ, જયા પારાશર અને અંકિતા પારાશર.

નર્ચરિંગ નેબરહુડ ચેલેન્જ(Nurturing Neighborhoods Challenge)

- 4 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, યુનિયન હાઉસિંગ અને અર્બન અફેર્સ મંત્રાલયે નાના બાળકો, સંભાળ રાખનારાઓ અને પરિવારોના જીવનની ગુણવત્તામાં સુધારો લાવવા શહેરો માટે 'નર્ચરિંગ નેબરહુડ ચેલેન્જ' શરૂ કરી છે.
- ઉદ્દેશ: તેનો હેતુ બાળકો અને પરિવારો માટે શહેરી માળખાગત સુધારણામાં મદદ કરવાનો છે.
- દેશભરના 100 જેટલા સ્માર્ટ શહેરો, 5 લાખથી વધુ વસ્તીવાળા શહેરો અને રાજ્ય /UT રાજધાનીઓ માટે 'નર્ચરિંગ નેબરહુડ ચેલેન્જ' શરૂ કરવામાં આવી છે.
- ત્રણ વર્ષના ગાળા દરમિયાન, 'નર્ચરિંગ નેબરહુડ ચેલેન્જ' હેઠળ શહેરોને નીચેની રીતોમાં મદદ કરવામાં આવશે:
- ઉદ્યાનો અને ખુલ્લી જગ્યાઓની પુનઃસ્થાપના કરવી.
- બાળપણની પ્રારંભિક સુવિધાઓની પહોંચ સુધારવી.
- બાળપણલક્ષી સુવિધાઓ સાથે જાહેર સ્થાનોને કસ્ટમાઈઝ કરવા.
- નાના બાળકો અને પરિવારો માટે સુલભ, સલામત, ચાલવા યોગ્ય રસ્તાઓ બનાવવા.
- શહેરોમાં પરિવારો માટે અપૂરતા જાહેર પરિવહનની સાથે ખાદ્યપદાર્થો, આરોગ્ય સંભાળ અને બાળ સંભાળને લગતા ઘણા પડકારો છે. આ પડકારોને પહોંચી વળવા અને બાળકોને ગુણવત્તાયુક્ત જીવનશૈલી પ્રદાન કરવામાં શહેરી આયોજન અને ડિઝાઇન મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી શકે છે.
- WRI ઈન્ડિયાના તકનીકી સહાય તથા નેધરલેન્ડ્સની બર્નાર્ડ વાન લીર ફાઉન્ડેશનના સહયોગથી આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ ઉપરાંત, કેન્દ્રિય આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલયે પણ બીજી બે પહેલ શરૂ કરી છે.
- ડેટા પરિપક્વતા મૂલ્યાંકન ફેમવર્ક ચક્ર-2
- શહેરી ડેટા અધિકારીઓ માટે તાલીમ કાર્યક્રમ

સેન્ટ્રલ વિસ્તા રિડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ

- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તાજેતરમાં સૂચિત 'સેન્ટ્રલ વિસ્તા રિડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ' અંતર્ગત નવા સંસદ ભવન બનાવવાના તેના નિર્ણયને યોગ્ય ઠેરવવા સુપ્રીમ કોર્ટની તરફેણમાં દલીલો કરવામાં આવી હતી.

- ગૃહ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલયે વર્ષ 2019માં સેન્ટ્રલ વિસ્તા રિડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટની કલ્પના કરી હતી.
- આ પુનર્વિકાસ પ્રોજેક્ટમાં નવા સંસદ ભવનનું નિર્માણ સૂચિત છે. આ સાથે કેન્દ્રિય સચિવાલય પણ બનાવવામાં આવશે.
- ઈન્ડિયા ગેટથી રાષ્ટ્રપતિ ભવન સુધી 3 કિ.મી. લાંબા 'રાજપથ'માં પણ પરિવર્તન સૂચિત કરાયું છે.
- સેન્ટ્રલ વિસ્તા ક્ષેત્રમાં ઉત્તર અને દક્ષિણ બ્લોકસને સંગ્રહાલયોમાં પરિવર્તિત કરવામાં આવશે અને તેમની જગ્યાએ નવી ઈમારતો બનાવવામાં આવશે.
- આ ઉપરાંત, આ ક્ષેત્રમાં સ્થિત 'ઈન્દિરા ગાંધી રાષ્ટ્રીય કળા કેન્દ્ર' ને સ્થાનાંતરિત કરવાની દરખાસ્ત છે.
- આ ક્ષેત્રમાં વિવિધ મંત્રાલયો અને તેમના વિભાગો માટેની કચેરીઓ પણ બનાવવામાં આવશે.
- આ પુનર્વિકાસ પ્રોજેક્ટ માટે આશરે 20,000 કરોડનો ખર્ચ થવાની સંભાવના છે.

સેન્ટ્રલ વિસ્તા

- હાલમાં નવી દિલ્હીના સેન્ટ્રલ વિસ્તામાં રાષ્ટ્રપતિ ભવન, સંસદ ભવન, ઉત્તર અને દક્ષિણ બ્લોક્સ, ઈન્ડિયા ગેટ, રાષ્ટ્રીય અભિલેખાગારનો સમાવેશ થાય છે.
- ડિસેમ્બર 1911 માં, કિંગ જ્યોર્જ પંચમએ ભારતની રાજધાની કલકત્તાથી દિલ્હી સ્થાનાંતરિત કરવાની જાહેરાત કરી. તે પછી રાજપથની આજુબાજુના વિસ્તારમાં આ ઈમારતો બનાવવામાં આવી હતી.
- આ ઈમારતોના નિર્માણની જવાબદારી એડવિન લ્યુટિયન્સ અને હર્બર્ટ બેકરને આપવામાં આવી હતી.

પ્રો. એ એન ભાદુરી મેમોરિયલ લેકચર એવોર્ડ-2020

- તાજેતરમાં, લખનૌની વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન-સેન્ટ્રલ ડ્રગ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (CSIR-CDRI), કાઉન્સિલના ડો.સુશાંત કારની પસંદગી સોસાયટી ઓફ બાયોલોજિકલ કેમિસ્ટ્રી, ભારત દ્વારા પ્રો. એ એન ભાદુરી મેમોરિયલ લેકચર એવોર્ડથી નવાજવામાં આવ્યા છે.
- આ એવોર્ડ ઉત્તરજીવી વ્યૂહરચનાની વ્યાખ્યામાં લિશમેનિયા ડોનોવાની દ્વારા કરવામાં આવેલા મહત્વપૂર્ણ યોગદાનને માન્યતા આપવા માટે આપવામાં આવે છે.
- લિશમેનિયા ડોનોવાની એ પ્રોટોઝોઆન પરોપજીવી છે જે મેક્રોફેજ કોષોને ચેપ લગાડે છે અને કાલા અઝારનો કારક એજન્ટ છે, જે જીવલેણ ચેપી રોગ છે, જે વિશ્વભરના લાખો લોકોને અસર કરે છે.

- > ડો.સુશાંત કારની સંશોધન ટીમે વિવિધ રોગપ્રતિકારક કોષો જેવા મેક્રોફેજ, ડેંડ્રિટિક કોષો અને ટી-કોષો સાથે લિશમેનિયા પરોપજીવીની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ અને રોગપ્રતિકારક પ્રતિક્રિયા/ચેપ પ્રગતિ પર આ ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓના પ્રભાવનો અભ્યાસ કર્યો હતો.
- > આ એવોર્ડ દર બે વર્ષે આપવામાં આવે છે. આ એવોર્ડ મેળવનારાઓની ઉંમર 50 વર્ષથી ઓછી હોવી આવશ્યક છે. આ એવોર્ડ બાયોલોજિકલ રસાયણશાસ્ત્ર અને એલાઈડ સાયન્સિસના વિષય માટે ખાસ કરીને પરોપજીવી ચેપથી સંબંધિત આપવામાં આવે છે.
- > સોસાયટી ઓફ બાયોલોજિકલ કેમિસ્ટ્રસ, ભારતની સ્થાપના વર્ષ 1930 માં કરવામાં આવી હતી અને તેનું મુખ્ય મથક ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સ, બેંગ્લોરના કેમ્પસમાં છે.
- > વૈજ્ઞાનિક અને ઔદ્યોગિક સંશોધન પરિષદ-સેન્ટ્રલ ડ્રગ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (CSIR-CDRI), લખનઉ સ્થિત, ભારતની એક પ્રીમિયર ડ્રગ રિસર્ચ સંસ્થા છે.

લિશમેનિયાસિસ

- > તે ભારત સહિત લગભગ 100 દેશોને અસર કરતી એક ઉપેક્ષિત ઉષ્ણકટિબંધીય રોગ છે.
- > ઉપેક્ષિત ઉષ્ણકટિબંધીય રોગો એ સંચારી રોગોનું વૈવિધ્યસભર જૂથ છે જે 149 દેશોના ઉષ્ણકટિબંધીય અને ઉપોષ્ણ કટિબંધીય પ્રદેશોમાં ફેલાય છે.
- > તે લીશમાનિયા નામના પરોપજીવી કારણે થાય છે જે સેન્ડ ફ્લાયસના કરડવાથી ફેલાય છે.

આસામના મિયાસ

- > તાજેતરમાં, સૂચિત 'મિયા મ્યુઝિયમ' જેમાં આગામી ચાર વિધાનસભાની ચૂંટણી પહેલા 'ચાર-ચપોરી'માં વસતા લોકોની સંસ્કૃતિ અને વારસો દર્શાવે છે, એ આસામમાં એક નવા વિવાદને જન્મ આપ્યો છે.
- > 'મિયા' સમુદાયમાં પૂર્વ બંગાળ (હાલ બાંગ્લાદેશ) ના આસામ આવતા મુસ્લિમ સ્થળાંતરકારોના વંશજો છે. તેઓ ઘણીવાર અપમાનજનક રીતે 'મિયાસ' તરીકે ઓળખાતા હતા.
- > આ સમુદાયનું પૂર્વ બંગાળ (હાલ બાંગ્લાદેશ) થી આસામમાં સ્થળાંતર 1826માં આસામ પર બ્રિટિશ કબજાથી શરૂ થયું હતું અને 1947 માં ભારત-પાકિસ્તાન ભાગલા અને 1971 ના બાંગ્લાદેશ મુક્તિ યુદ્ધ સુધી ચાલુ રહ્યું હતું.
- > આનાથી આસામના વસ્તી વિષયક માળખામાં પરિવર્તન આવ્યું છે. પરિણામે, ગેરકાયદે-ઈમિગ્રન્ટ મુદ્દે 6 વર્ષ (1979-85) માટે આસામમાં એક આંદોલન ચાલ્યું હતું.

ચાર-ચપોરી

- > ચાર (ચાર) એક તરતો ટાપુ છે, જ્યારે ચાપોરી નીચેના દરિયાકાંઠા પૂરથી તબાહ થયેલ નદી કાંઠો છે.
- > આ (ચાર) આકારો બદલાતા રહે છે, બ્રહ્મપુત્રા નદીમાં પાણીના સ્તરમાં ઘટાડો અને વધારો થતાં તેમનું પરિવર્તન ચાપોરીમાં પણ થાય છે.
- > ચાર પ્રદેશોના ચાર ક્ષેત્ર વિકાસ નિર્દેશાલયની વેબસાઈટમાં આપવામાં આવેલા આંકડા મુજબ, વર્ષ 2002-03માં સામાજિક-આર્થિક સર્વેક્ષણ મુજબ તેમની વસ્તી 24.90 લાખ હતી.
- > આ વિસ્તારમાં પૂર અને જમીનના ધોવાણને કારણે આ ક્ષેત્રનો વિકાસ ઓછો થયો છે. અહીં 80% વસ્તી ગરીબીની રેખા નીચે જીવે છે.
- > UNDPના વર્ષ 2014ના આસામ માનવ વિકાસ અહેવાલમાં આ ક્ષેત્રની નીચેની સમસ્યાઓ વર્ણવવામાં આવી છે.
- > સંચારનો અભાવ
- > પ્રાથમિક શિક્ષણ ઉપરાંત શિક્ષણની પૂરતી સુવિધાઓનો અભાવ
- > બાળ લગ્ન
- > ગરીબી અને નિરક્ષરતા

ભારતના રાષ્ટ્રપતિ શ્રી રામનાથ કોવિંદે શ્રી ચશવર્ધન કે સિંહાને ભારતના નવા મુખ્ય માહિતી કમિશનર (CIC) તરીકે નિયુક્ત કર્યા

- > ઓગસ્ટ, 2020માં બિમલ જુલ્કાએ પોતાનો કાર્યકાળ પૂરો કર્યાના બે મહિનામાં મુખ્ય માહિતી કમિશનરનું પદ ખાલી હતું. પીએમ મોદીની અધ્યક્ષતાવાળી ત્રણ સભ્યોની કમિટીએ સિંહાની આ પદ નિમણુંક છે. વડા પ્રધાન ઉપરાંત લોકસભામાં વિપક્ષી પાર્ટીના નેતા અધિર રંજન ચૌધરી અને ગૃહ પ્રધાન અમિત શાહ પેનલના સભ્યો હતા.

મુખ્ય માહિતી કમિશનર

- > મુખ્ય માહિતી કમિશનરની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ માહિતી અધિકાર અધિનિયમ, 2005 દ્વારા વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે. આ કાયદા કમિશનરની કાર્યકાળ, સેવાની શરતો અને પગારની પણ વ્યાખ્યા આપે છે.
- > માહિતીના અધિકારના નિયમો, 2019ને ઓક્ટોબર 2019 માં સૂચિત કરાયા હતા. નિયમોની મુખ્ય જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે
- > મુખ્ય માહિતી કમિશનર (CIC) ત્રણ વર્ષ સુધી પદ સંભાળશે. અગાઉ તે પાંચ વર્ષ હતું.

- > CIC અને ઈન્ફર્મેશન કમિશનરોને દર મહિને રૂ. 2,50,000 અને દર મહિને 2,25,000 રૂપિયા પગાર મળશે.

ડોબરા ચાંઠી બ્રિજ

- > ટિહરી-ગઢવાલ જિલ્લાના ટિહરી સરોવર પર લાંબા સમયથી રાહ જોવાતા ડોબરા ચાંઠી બ્રિજનું ઉદ્ઘાટન ઉત્તરાખંડના મુખ્ય પ્રધાને 8 નવેમ્બર 2020 ના રોજ કર્યું હતું.
- > તે દેશનો સૌથી લાંબો સિંગલ લેન મોટરવેબલ સસ્પેન્શન બ્રિજ છે.
- > 725 મીટર લાંબો બ્રિજ જાહેર ઉપયોગ માટે ખોલવામાં આવ્યો છે.
- > આથી ટિહરી અને પ્રતાપ નગર વચ્ચેનો મુસાફરીનો સમય 1.5-5 કલાકનો ઘટાડો કરશે.
- > 2.96 કરોડના ખર્ચે ટિહરી સરોવર ઉપરના સસ્પેન્શન બ્રિજથી ટિહરી જિલ્લાના પ્રતાપ નગર અને થૈલધારના આશરે 2.50 લાખ લોકોને ફાયદો થવાની સંભાવના છે.
- > ટિહરી ડેમના નિર્માણ સાથે, પ્રતાપ નગરને જિલ્લા મથક સાથે જોડતો પુલ ટિહરી સરોવરમાં ડૂબી ગયો હતો અને આ વિસ્તારના સ્થાનિકોને 100 કિ.મીના વધારાના અંતર સાથે મુસાફરી કરવાની ફરજ પડી હતી.
- > ટિહરી ડેમ એ ભારતનો સૌથી ઉંચો ડેમ છે અને વિશ્વનો સૌથી ઉંચો ડેમ છે. તે ઉત્તરાખંડમાં ટિહરી નજીક ભગીરથી નદી પર બનાવવામાં આવ્યો છે.
- > તેના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે મુખ્યમંત્રીએ કહ્યું કે ડોબરા-ચાંઠી પુલ વિસ્તારમાં વિકાસનો પ્રવેશદ્વાર બનશે. ભવિષ્યમાં, આ સ્થાન એક મુખ્ય પર્યટન કેન્દ્ર તરીકે ઉભરી આવશે જે સ્થાનિક લોકો માટે રોજગાર પણ પેદા કરશે.
- > નોંધનીય છે કે ઉત્તરાખંડમાં સ્થિત ટિહરી સરોવર એશિયામાં માનવસર્જિત સૌથી મોટું સરોવર છે.

શિપિંગ મંત્રાલયનું નામ પરિવર્તન

- > તાજેતરમાં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ શિપિંગ મંત્રાલયનું નામ બદલીને બંદરો, શિપિંગ અને જળમાર્ગ મંત્રાલય (Ministry of Ports, Shipping and Waterways) કરવાની જાહેરાત કરી છે.
- > આ સંદર્ભે એક ઘોષણા કરતા વડા પ્રધાને કહ્યું હતું કે, ભારતના શિપિંગ મંત્રાલય દ્વારા બંદરો અને જળમાર્ગોની જાળવણી સહિત અનેક મહત્વપૂર્ણ કાર્યો કરવામાં આવે છે. મંત્રાલયના નામે તેના કાર્યોની સ્પષ્ટતા દેખાતી નથી, પરંતુ તેને વધુ શામેલ કરવા માટે તેનું નામ બદલવું જરૂરી છે.
- > એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે દેશના સામાજિક અને આર્થિક

વિકાસ માટે દરિયાઈ પરિવહન ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે અને તે કોઈ દેશના વિકાસની ગતિ, માળખું અને પેટર્નને અસર કરે છે. તેને ધ્યાનમાં રાખીને, વહાણ મંત્રાલયને ભારતના દરિયાઈ પરિવહન માળખા સંબંધી મહત્વના વિષયો પર નીતિઓ અને કાર્યક્રમો ઘડવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે.

પ્રથમ હાયપરલૂપ પેસેન્જર રાઇડ સફળ

- > 25 મિનિટમાં મુંબઈ અને પુણેને કનેક્ટ કરવાની યોજના ધરાવતું વર્જિન હાઇપરલૂપે તેની પ્રથમ સફળ મુસાફરી સવારી કરી છે. આ પરીક્ષણ લાસ વેગાસમાં કરવામાં આવ્યું હતું.

હાયપરલૂપ

- > હાઇપરલૂપ એ પરિવહનનું એક નવું મોડ છે જે 1000 કિલોમીટર પ્રતિ કલાકની ઝડપે છે. આ યોજનાની કલ્પના ટેસ્લા અને સ્પેસએક્સ દ્વારા 2012 માં કરવામાં આવી હતી. ઘણી કંપનીઓ છે જે આ ટેકનોલોજી પર કામ કરી રહી છે. જો કે, વર્જિન હાયપરલૂપ એકમાત્ર એક છે જે ભારતમાં પરિવહનનો વિકાસ કરે છે.
- > તકનીકીમાં, કેપ્સ્યુલ્સ અથવા પોડને આંશિક વેક્યુમ પર રાખવામાં આવતી સતત સ્ટીલ ટ્ર્યુબમાં ઝિપ કરવી પડશે. આગળના ભાગમાં એર કમ્પ્રેસર અને પાછળના ભાગમાં બેટરીના ડબ્બા વચ્ચે પોડ સપોર્ટેડ છે. હાયપરલૂપની સ્ક્રીન હાયપરલૂપના રોલિંગ પ્રતિકારને દૂર કરે છે. IT ઉચ્ચ ઝડપે પોડની હિલચાલની મંજૂરી આપે છે. તે ડ્રાઇવરલેસ વાહનો છે. તેમને વેગ આપવા માટે ઈલેક્ટ્રોનિક સહાય કરવામાં આવે છે.

1 જાન્યુઆરી, 2021 થી FASTags ફોર વ્હીલર્સ માટે ફરજિયાત બનાવવામાં આવ્યા

- > માર્ગ પરિવહન અને રાજમાર્ગ મંત્રાલયે 1 જાન્યુઆરી, 2021 થી તમામ ફોર-વ્હીલર્સ માટે FASTags ફરજિયાત કરી દીધા છે. મંત્રાલયે આ અંગે 6 નવેમ્બરના રોજ એક સત્તાવાર જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું અને સ્પષ્ટતા પણ કરી હતી કે તે જૂના વાહનોને પણ લાગુ પડશે. સૂચના મુજબ, ટોલ સેન્ટરો પર ઓનલાઇન ચુકવણી તરફ તે એક મોટું પગલું છે.

FASTags શું છે?

- > FASTags એ સ્વચાલિત ટોલ સંગ્રહ માટેના પ્રિપેઇડ ટેગ્સ છે. આ સામાન્ય રીતે વાહનોની વિન્ડસ્ક્રીન પર પેસ્ટ કરવામાં

આવે છે. એકવાર આ વાહનો ટોલ સેન્ટર વિસ્તારોમાંથી પસાર થાય છે ત્યારે FASTags રિચાર્જ થાય છે અને ટોલની રકમ આપમેળે બાદ કરવામાં આવે છે. FASTags રેડિયો ફ્રીક્વન્સી આઈડેન્ટિફિકેશન (RFID) તકનીક પર કામ કરે છે. FASTags નો ઉપયોગ ટોલ સંગ્રહનો સમય ઘટાડે છે અને યોગ્ય ટોલ સંગ્રહની ખાતરી પણ કરે છે.

સ્થળાંતર નીતિ સૂચકાંક: કેરળ ટોચ પર અને દિલ્હી તળિયે

- મુંબઈ સ્થિત સંશોધન બિન-લાભકારી ઈન્ડિયા માઈગ્રેશન એ તાજેતરમાં જ 'આંતરરાજ્ય સ્થળાંતર નીતિ સૂચકાંક' (IMPEX) બહાર પાડ્યું છે. સૂચકાંક આંતરરાજ્ય સ્થળાંતરકારોના એકીકરણને માપે છે.
- ભારતનો સરેરાશ IMPEX સ્કોર 100માંથી 37 છે. સૂચકાંક મુજબ, કેરળ, ગોવા, રાજસ્થાન અને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યો સ્થળાંતર કામદારોને એકીકૃત કરવામાં સૌથી સફળ રહ્યા છે. બીજા બાજુ, દિલ્હીમાં ઓછામાં ઓછું આંતરરાજ્ય સ્થળાંતરિત નીતિ સૂચકાંક છે.
- સૂચકાંક ભારતને 455 મિલિયન આંતરિક સ્થળાંતરકારો માટે નીતિ વિકસાવવામાં મદદ કરે છે. 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ દેશમાં 455 મિલિયન આંતરિક સ્થળાંતર થયેલ છે.
- દેશની અંદર સ્થળાંતર એ દરેક નાગરિકનો મૂળભૂત અધિકાર છે. જો કે, મુદ્દો એ છે કે સ્થળાંતરકારોના કલ્યાણની કલ્પના કરેલા કાયદાઓ સંપૂર્ણ હદ સુધી લાગુ કરવામાં આવતા નથી.
- કેન્દ્ર સરકારે સ્થળાંતરકારોના કલ્યાણ માટે નીચેના કાયદા બનાવ્યા છે.
- ન્યૂનતમ વેતન અધિનિયમ, 1948
- આંતરરાજ્ય સ્થળાંતર કરનાર કર્મચારી (નિયમન અને સેવાની શરતો) અધિનિયમ, 1979
- સમાન નામકરણ, 1976
- મકાન અને અન્ય બાંધકામ કામદારો (રોજગારનું નિયમન અને સેવાની શરતો) અધિનિયમ, 1996.

10 નવેમ્બર: શાંતિ અને વિકાસ માટેનો વિશ્વ વિજ્ઞાન દિવસ

- દર વર્ષે, શાંતિ અને વિકાસ માટેનો વિશ્વ વિજ્ઞાન દિવસ ઉજવવામાં આવે છે તેની ખાતરી કરવા માટે કે નાગરિકોને વિજ્ઞાનના વિકાસ વિશે સારી રીતે માહિતી આપવામાં આવે.
- થીમ: સમાજ માટે અને સાથે વિજ્ઞાન (Science for and with Society)
- આ દિવસ 2001માં જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો અને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા 2002 થી ઉજવવામાં આવી રહ્યો છે.
- દિવસના મુખ્ય ઉદ્દેશો નીચે મુજબ છે
- ટકાઉ અને શાંતિપૂર્ણ સમાજ માટે વિજ્ઞાનની ભૂમિકાને મજબૂત બનાવવી
- રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય એકતાને પ્રોત્સાહન આપવા
- વિજ્ઞાન દ્વારા અનુભવાયેલ પડકારો વિશે ધ્યાન દોરવા
- રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિબદ્ધતા નવીકરણ કરવા

કરતારપુર કોરિડોરની પ્રથમ વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરવામાં આવી

- પાકિસ્તાન ગુરુદ્વારા બોડી, PSGPC (પાકિસ્તાન શીખ ગુરુદ્વારા બંધક સમિતિ) કરતારપુર કોરિડોરના ઉદ્ઘાટનની પ્રથમ વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરશે. કોરિડોર ભારતના ડેરા બાબા નાનકને ગુરુદ્વારા દરબાર સાહિબ સાથે જોડે છે.
- COVID-19 રોગચાળાને કારણે કોરિડોર ભારતીય બાજથી બંધ છે. દર વર્ષે, ભારતમાંથી 3000 જેટલા લોકો ગુરુ નાનકની જન્મજયંતિની ઉજવણી માટે સ્થળ પર પહોંચે છે.
- 6 નવેમ્બર, 2020ના રોજ, કરતારપુર સાહિબ ગુરુદ્વારાના સંચાલન અને જાળવણીને બિન-શીખ સંસ્થામાં સ્થાનાંતરિત કરવાના બાદના નિર્ણય અંગે ભારતે પાકિસ્તાનની નિંદા કરી હતી.
- પાકિસ્તાને આ મંદિરના સંચાલન અને જાળવણીને PSGPCથી ઈવેક્યુ ટ્રસ્ટ પ્રોપર્ટી બોર્ડના વહીવટી નિયંત્રણમાં તબદીલ કરી દીધી છે. બોર્ડ એ બિન-શીખ બોડી છે.
- ભારતના મતે આ નિર્ણય મોટા પ્રમાણમાં શીખ સમુદાયની ભાવના વિરુદ્ધ છે.

ભારતમાં સ્થળાંતર કટોકટી

- 2001 અને 2011ની વચ્ચે, સ્થળાંતર કરનારાઓની વસ્તીમાં 18% વધારો થયો. COVID-19 એ હવે ભારતમાં સ્થળાંતર વસ્તીમાં વધારો કર્યો છે. ખાસ કરીને ગ્રામીણ સ્થળાંતરથી શહેરીમાં વધારો થયો છે. સ્થળાંતરના વિવિધ પ્રકારો એ ગ્રામીણ-ગ્રામીણ સ્થળાંતર, ગ્રામીણ-શહેરી સ્થળાંતર, શહેરી-ગ્રામીણ સ્થળાંતર અને શહેરી-શહેરી સ્થળાંતર છે.
- પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના અંતર્ગત પરદેશીઓને પરવડે તેવા આવાસ પૂરા પાડવામાં આવનાર છે. આ હાંસલ કરવા માટે આત્મ નિર્ભર ભારત અભિયાન દ્વારા નાણાં ફાળવવામાં આવી રહ્યા છે. જો કે, યોજના અમલમાં વિવિધતા છે કારણ કે આવાસ એ રાજ્યનો વિષય છે.
- ભારત સરકારે રાજ્ય સરકારોને સ્થળાંતર કરેલી વસ્તી માટે રાજમાર્ગો પર રાહત શિબિર સ્થાપવા માટે રાજ્ય આપત્તિ પ્રતિક્રિયા ભંડોળનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપી હતી.

COVID-19 રોગચાળા દરમિયાન પરિવહન સુવિધાઓ બંધ થઈ જતાં સ્થળાંતર કરનારાઓ આખા રસ્તે ચાલ્યા હતા.

ખેલો ઈન્ડિયા: રમત-ગમત મંત્રાલય દ્વારા 6 એક્સેલન્સ કેન્દ્ર મંજૂર

- > રમત ગમત મંત્રાલયે છ જુદા જુદા રાજ્યોમાં ખેલો ભારત કેન્દ્રોના શ્રેષ્ઠતાને મંજૂરી આપી છે. ખેલો ઈન્ડિયા સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ એ તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં હાલના સ્પોર્ટ્સ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને અપગ્રેડ કરવા રમત મંત્રાલયની પહેલ છે મંત્રાલયે આ છ ખેલ ઈન્ડિયા કેન્દ્રોને અપગ્રેડ કરવા માટે 64 કરોડથી વધુ નાણાકીય સહાયની જાહેરાત કરી છે.
- > આ ખેલો ઈન્ડિયા શ્રેષ્ઠતા કેન્દ્રો બનાવવાનો હેતુ દેશમાં એક મજબૂત અને સ્વસ્થ રમતગમતની ઈકોસિસ્ટમ બનાવવાનો છે.
- > 7.96 કરોડના નાણાકીય સહાય સાથે સ્ટેટ્સ સ્પોર્ટ્સ એકેડેમી, સરુસાઈ, આસામ.
- > 8.39 કરોડના નાણાકીય સહાય સાથે જે એન એસ સંકુલ, શિલોંગ, મેઘાલય
- > 8.05 કરોડના નાણાકીય સહાય સાથે નવું સ્પોર્ટ્સ કોમ્પ્લેક્સ સેલવાસા, દમણ અને દીવ.
- > 19 કરોડના નાણાકીય સહાય સાથે એમપી સ્ટેટ એકેડેમી, મધ્યપ્રદેશ.
- > 16 કરોડના નાણાકીય સહાય સાથે શ્રી શિવછત્રપતિ સ્પોર્ટ્સ કોમ્પ્લેક્સ, બાલેવાડી, પુણે.
- > 7.91 કરોડના નાણાકીય સહાય સાથે પાલજોર સ્ટેડિયમ, ગંગટોક, સિક્કિમ.
- > દરેક ખેલો ઈન્ડિયા સેન્ટર એક્સેલન્સ ચોક્કસ રમતમાં વિશ્વ-વર્ગની તાલીમ આપશે અને તે દેશભરમાં ખાસ રમતની મુખ્ય તાલીમ સુવિધા બનશે. કોઈ ખાસ રમતના ઉત્કૃષ્ટ ખેલાડીઓ આ કેન્દ્રો પર તાલીમ આપશે.
- > દરેક ખેલો-ભારત કેન્દ્રને 14 ઓલિમ્પિક રમતો માટે ટેકો આપવામાં આવશે અને દરેક રાજ્ય અને UTને મહત્તમ ત્રણ રમતો માટે આર્થિક સહાય પૂરી પાડવામાં આવશે.

મુંબઈ ઈન્ડિયન્સ

- > ઈન્ડિયન પ્રીમિયર લીગ (IPL) ની અંતિમ મેચમાં મુંબઈ ઈન્ડિયન્સે ફરી એક વખત દિલ્હી કેપિટલ્સને પાંચ વિકેટે હરાવીને IPLનું ટાઈટલ જીત્યું છે.
- > આ જીત સાથે, મુંબઈ ઈન્ડિયન્સે અત્યાર સુધીમાં ઈન્ડિયન પ્રીમિયર લીગ (IPL) ના ઈતિહાસમાં પાંચ વખત ખિતાબ જીતીને એક નવો રેકોર્ડ બનાવ્યો છે.
- > મુંબઈ ઈન્ડિયન્સનો કેપ્ટન રોહિત શર્મા ઈંડકની ફાઈનલમાં બે કે તેથી વધુ અર્ધસદી ફટકારનાર પ્રથમ કેપ્ટન બન્યો હતો, તે પહેલા તેણે 2015 માં 26 બોલમાં 50 રન બનાવ્યા હતા, ચેન્નાઈ સુપર કિંગ (CSK) સામે રમીને.
- > ઈન્ડિયન પ્રીમિયર લીગ (IPL) એ ભારતમાં આયોજિત T-20 ક્રિકેટ લીગ છે, જેની શરૂઆત 2008 માં થઈ હતી.
- > ઈન્ડિયન પ્રીમિયર લીગ (IPL) નું પ્રથમ ટાઈટલ રાજસ્થાન રોયલ્સ દ્વારા જીત્યું હતું.

મહાબલી/માવેલી દેડકા

- > કેરળ રાજ્ય સરકારના જણાવ્યા મુજબ, પશ્ચિમ ઘાટોમાં જોવા મળતા દુર્લભ 'મહાબલી / માવેલી દેડકા' ટૂંક સમયમાં કેરળનું સત્તાવાર ઉભયજીવી જાહેર કરવામાં આવશે.
- > મહાબલી દેડકા મુખ્યત્વે પશ્ચિમ ઘાટમાં જોવા મળે છે.
- > આ દેડકાની શોધખોળ થોડા વર્ષો પહેલા દિલ્હી યુનિવર્સિટીના પ્રોફેસર એસ.ડી. બીજુ દ્વારા ઈડુક્કી જિલ્લામાં કરાઈ હતી.
- > દેડકાની દુર્લભ પ્રજાતિઓમાં, મહાબલી / માવેલી એ વિશ્વની એક અનોખી ઉભયજીવીઓ છે.
- > મહાબલી / માવેલી એક પૌરાણિક રાજા હતો જેણે કેરળના પ્રદેશ પર શાસન કર્યું હતું.
- > તેનું વૈજ્ઞાનિક નામ Nasikabatrachus Sahyadrensis છે.
- > આ દેડકા IUCNની રેડ સૂચિમાં જોખમમાં મૂકાયેલ યાદીમાં છે.
- > તેનું રહેઠાણ મુખ્યત્વે કેરળની ઈલાયથી ટેકરીઓમાં છે.
- > છેલ્લા ઘણા વર્ષોથી, તેમની રહેઠાણને ઘણું નુકસાન થયું છે.
- > વર્લ્ડ વાઈડ ફંડ ફોર નેચર-WWF અનુસાર, મહાબલી દેડકાને જીવવિજ્ઞાનીઓ દ્વારા વિશ્વના દુર્લભ પ્રાણીઓમાંથી એક માનવામાં આવે છે.

રસ્કિન બોન્ડને ટાટા લિટરેચર લાઈવ લાઈફટાઈમ એચિવમેન્ટ એવોર્ડથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા છે

- રસ્કિન બોન્ડ અંગ્રેજી ભાષાના જાણીતા ભારતીય લેખક છે. 21 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ તેમને 'ટાટા લિટરેચર લાઈવ લાઈફટાઈમ એચિવમેન્ટ એવોર્ડ' થી સન્માનિત કરવામાં આવશે.
- પોતાના બધા લખાણો દ્વારા પ્રકૃતિ પ્રત્યેનો પ્રેમ બતાવનાર રસ્કિન બોન્ડને ભારતનો પહેલો સાહિત્યિક 'ઈકો-વોરિયર્સ' કહેવામાં આવે છે.
- તેમની વાર્તાઓ ભારત અને પ્રકૃતિ બંને સાથેના તેમના ઊંડા જોડાણને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- રસ્કિન બોન્ડ અત્યાર સુધીમાં લગભગ 100 પુસ્તકો લખી ચૂક્યા છે.
- બાળકોના સપના, તેમની ઈચ્છાઓનો ઉલ્લેખ તેમની વાર્તાઓમાં છે, બાળકોના સંઘર્ષની વાર્તાઓ પણ છે.
- રસ્કિન બોન્ડનો જન્મ 19 મે 1934 ના રોજ બ્રિટીશ ભારતના કસૌલીમાં થયો હતો અને તે બ્રિટીશ મૂળના છે પરંતુ આઝાદી બાદ તેણે ભારતમાં જ રહેવાનું નક્કી કર્યું.
- વર્ષ 1999 માં, ભારત સરકારે તેમને સાહિત્યના ક્ષેત્રે પ્રદાન કરવા બદલ પદ્મશ્રીથી અને વર્ષ 2014 માં પદ્મ ભૂષણથી સન્માનિત કર્યા હતા.

રસ્કિન બોન્ડના પ્રખ્યાત પુસ્તકો

- 'દેવળી ખાતે નાઈટ ટ્રેન'(The Night Train at Deoli), 'શામલીનો ટાઈમ સ્ટોપ્સ'(Time Stops At Shamli), 'અંધારામાંનો ચહેરો અને અન્ય શિકાર'(A Face in the Dark and other Hauntings), 'એક ભૂતની મોસમ'(A Season of Ghosts), 'રાજની પ્રેત વાર્તાઓ'(Ghost Stories from the Raj)

રાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ દિવસ

- નવેમ્બર 13, 2020ને દેશભરમાં 5માં રાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

- ભારતમાં દર વર્ષે રાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ દિવસની ઉજવણી ધન્વંતરી જયંતી (ધનતેરસ) નિમિત્તે કરવામાં આવે છે, જે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા વર્ષ 2016 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ દિવસના આયોજનનો હેતુ આજની પેઢીમાં આયુર્વેદ વિશે જાગૃતિ લાવવા અને સમાજમાં ચિકિત્સાના આયુર્વેદિક સિદ્ધાંતોને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- આ દિવસ સૌ પ્રથમ વર્ષ 2016 માં ઉજવવામાં આવ્યો હતો.
- વર્ષ 2019 માં, આ દિવસ 25 ઓક્ટોબરના રોજ ઉજવવામાં આવ્યો હતો.
- વર્ષ 2020 માટે રાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ દિવસની થીમ 'COVID-19 માટે આયુર્વેદ' રાખવામાં આવી છે.
- એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે આયુર્વેદ એ પ્રાચીન ભારતીય પ્રાકૃતિક અને સાકલ્યવાદી તબીબી પદ્ધતિ છે.
- સંસ્કૃતમાં, આયુર્વેદનો અર્થ છે 'જીવનનું વિજ્ઞાન' (સંસ્કૃત મૂળ શબ્દ આયુરનો અર્થ 'લાંબી ઉંમર' અથવા વય અને વેદનો અર્થ 'વિજ્ઞાન' છે.)

બીજો રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કાર: તમિલનાડુ, મહારાષ્ટ્ર અને રાજસ્થાન ટોચનાં સ્થાનો પર છે

- 11 નવેમ્બર, 2020 ના રોજ, ઉપરાષ્ટ્રપતિ વેંકેયા નાયડુએ બીજા રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કારોની જાહેરાત કરી. તમિલનાડુ પ્રથમ ક્રમે, ત્યારબાદ મહારાષ્ટ્ર અને રાજસ્થાન અનુક્રમે બીજા અને ત્રીજા સ્થાને જીત્યું હતું.

શ્રેણીઓ

- 2020 માં રાષ્ટ્રીય જળ એવોર્ડમાં હિસ્સેદારોને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ઘણી કેટેગરીઓ શામેલ કરવામાં આવી છે.
- રાષ્ટ્રીય જળ પુરસ્કારો 2007 માં શરૂ કરાયા હતા. એવોર્ડનો મુખ્ય ઉદ્દેશ હિસ્સેદારો અને વ્યક્તિઓને નવીન ભૂગર્ભજળ વૃદ્ધિ પ્રથા અપનાવવા પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે.
- વડા પ્રધાન કૃષિ સિંચાય યોજના અંતર્ગત ઓલ ઈન્ડિયા લેવલ માઈક્રો ઈરિગેશન એવોર્ડમાં તમિલનાડુ ટોચ પર છે. ત્યારબાદ ક્રમશઃ બીજા અને ત્રીજા સ્થાને કર્ણાટક અને ગુજરાત છે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની લેટેસ્ટ માહિતી અને ફ્રી મટીરિયલ્સ
તેમજ રેગ્યુલર કન્ટેન્ટ અફેર્સ મેળવવા માટે
નીચે આપેલા અમારા
Social Media Icon પર Click કરો.

JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

YouTube
ICE RAJKOT

Instagram
ICE RAJKOT

Facebook
like | comment | share
ICE RAJKOT

twitter
ICE RAJKOT

